

**Uchwała Nr XXI/193/2017
Rady Powiatu w Olsztynie
z dnia 27 stycznia 2017 r.**

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Powiatu Olsztyńskiego
na lata 2016 - 2025**

Na podstawie art. 12 pkt 9 ca) ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2016 r., poz. 814 z późn. zm.) w związku z art. 3 pkt. 3 i art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r., o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2016 r., poz. 383 z późn. zm.) **uchwała się**, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwoju Powiatu Olsztyńskiego na lata 2016 – 2025, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Olsztynie.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**Przewodnicząca
Rady Powiatu w Olsztynie**

Alicja Danuta Wąsik

Załącznik
do uchwały Nr XXI/193/2017
Rady Powiatu w Olsztynie
z dnia 27 stycznia 2017 r.

Strategia rozwoju powiatu olsztyńskiego

na lata 2016-2025

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	4
Metodologia opracowania Strategii	5
1. Diagnoza sytuacji	7
1.1. Charakterystyka powiatu	7
1.2. Ludność - potencjał demograficzny	9
1.2.1. Demografia	9
1.2.2. Rynek pracy	17
1.3. Usługi publiczne	22
1.3.1. Edukacja	22
1.3.2. Ochrona zdrowia	31
1.3.3. Pomoc społeczna	35
1.3.4. Kultura	40
1.4. Infrastruktura techniczna	43
1.4.1. Układ komunikacyjny i dostępność komunikacyjna	43
1.4.2. Infrastruktura sieciowa	47
1.4.3. Budownictwo	50
1.4.4. Gospodarka odpadami	52
1.5. Potencjał gospodarczy	55
1.5.1. Struktura gospodarcza	55
1.5.2. Atrakcyjność inwestycyjna	58
1.5.3. Wskaźnik zamożności i przedsiębiorczości	60
1.6. Potencjał środowiska naturalnego	63
1.6.1. Uwarunkowania przyrodnicze	63
1.6.2. Turystyka	67
1.7. Społeczeństwo obywatelskie	70
2. Wskaźnik rozwoju społeczno-gospodarczego	73
2.1. Metodologia	73
2.2. Wskaźnik rozwoju społeczno-gospodarczego	74
2.3. Wskaźniki podobszarów	76
2.3.1. Zamożność	76
2.3.2. Edukacja	78
2.3.3. Przedsiębiorczość	79

2.3.4. Migracje.....	81
3. Atrakcyjność inwestycyjna gmin w powiecie.....	82
4. Analiza SWOT/TOWS.....	97
5. Wizja rozwoju powiatu olsztyńskiego	100
6. Cel główny	102
7. Struktura koncepcji rozwoju	103
8. Plany operacyjne.....	105
9. Zgodność ze strategicznymi dokumentami	110
9.1. Strategia Europa 2020	110
9.2. Polska 2030. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności (DSRK)	110
9.3. Strategia Rozwoju Kraju 2020 (SRK)	111
9.4. Krajowy Program Reform - Europa 2020	111
9.5. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie	112
9.6. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025	113
10. System wdrażania i monitorowania.....	117
10.1. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej.....	117
10.2. Ocena Strategii	118
10.3. Komunikacja społeczna i promocja Strategii.....	118
10.4. Zmiany w Strategii	119
11. Źródła finansowania	120
11.1. Możliwości budżetowe Powiatu (przychody, struktura wydatków).....	120
12. Opis konsultacji społecznych	126
13. Spisy.....	127
13.1. Spis tabel	127
13.2. Spis wykresów	129
13.3. Spis rysunków.....	131
14. Załączniki	132
14.1. Wskaźniki realizacji Strategii	132

Wprowadzenie

„Strategia rozwoju powiatu olsztyńskiego na lata 2016-2025” jest podstawową deklaracją samorządu, w której sformułowane została wizja oraz zasadnicze kierunki rozwoju powiatu. Wizja powiatu olsztyńskiego zawarta w koncepcji strategicznej niniejszego opracowania jest efektem połączenia prac warsztatowych, eksperckich oraz wyników uzyskanych w ramach badań społecznych. Przyjęty program działania jest spójny z opracowaniami szczebla regionalnego oraz krajowego.

Podstawą prawną dla opracowania i wdrażania Strategii Rozwoju jest ustawa o samorządzie powiatowym z dnia 5 czerwca 1998 roku. Ustawa pozostawia samorządom dowolność w kwestii metody i formy opracowania tego rodzaju dokumentu.

Działania, których celem było opracowanie Strategii podjęto w 2016 roku. W ramach działań wykonawczych zawarto umowę z 40 NET sp. z o.o., której powierzono koordynację prac nad opracowaniem Strategii.

Istotą przedmiotowego opracowania jest wyznaczenie głównych, najważniejszych kierunków działań krótko i długofalowych oraz opisanie sposobu ich realizacji. Głównym elementem przygotowań Strategii były spotkania warsztatowe, w których udział wzięli radni, przedstawiciele Starostwa Powiatowego oraz instytucji samorządowych, przedstawiciele organizacji społecznych i sektora biznesu, przedsiębiorcy, mieszkańcy, a także moderatorzy ze strony 40 NET sp. z o.o.. Zawarte w niniejszym opracowaniu zapisy wynikają wprost z postulatów i ocen sformułowanych przez liderów społeczności lokalnej powiatu olsztyńskiego, a także stanowią wyraz aspiracji i dążeń samorządu jako wspólnoty mieszkańców.

Metodologia opracowania Strategii

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego jest podstawowym narzędziem służącym efektywnemu zarządzaniu na poziomie lokalnym. Celem działania samorządu powiatowego jest wykonywanie zadań publicznych zgodnie z obowiązującymi wymaganiami prawa, zapewniając zaspakajanie potrzeb mieszkańców, a także stymulowanie rozwoju gospodarczego i społecznego. Samorząd lokalny posiada narzędzia służące realizacji tych celów (zarówno w wymiarze finansowym jak i instytucjonalnym), napotyka też różnorodne bariery i ograniczenia (wewnętrzne jak i zewnętrzne), które obniżają skuteczność podejmowanych działań. Planowanie strategiczne w wymiarze wieloletnim daje możliwość optymalnego wykorzystania zasobów do realizacji najbardziej potrzebnych z punktu widzenia rozwoju lokalnego zadań.

„Strategia Rozwoju powiatu olsztyńskiego” została przygotowana z uwzględnieniem następujących pięciu założeń metodologicznych:

- charakter wieloletni - planowanie w odniesieniu do prognoz i trendów;
- „od ogółu do szczegółu” - od misji, poprzez problemy i pomysły na ich rozwiązanie, do konkretnych planów;
- uczestnictwo - zaangażowanie w pracę nad Strategią różnych środowisk, mieszkańców i zainteresowanych podmiotów;
- praca grupowa - organizacja warsztatów gwarantujących wypracowywanie optymalnych rozwiązań;
- przydatność - wypracowane rozwiązania stają się automatycznie projektami, dla których można poszukiwać źródeł finansowania.

Niniejszy dokument przygotowany został w oparciu o najlepsze schematy wieloletniego planowania i uwzględnia następujące podstawowe elementy zarządzania strategicznego:

- Wizja - ogólne, długofalowe wyobrażenie przyszłego stanu, pozycji powiatu;
- Identyfikacja barier i szans rozwojowych (analiza SWOT) - opracowana została dzięki wykorzystaniu danych statystycznych oraz informacji zawartych w dokumentach opracowanych w latach poprzednich oraz udostępnionych zarówno przez powiat olsztyński, jak i przez organizacje społeczne i gospodarcze działające na terenie powiatu. Innym ważnym źródłem danych wykorzystywanych na potrzeby diagnozy i analizy SWOT były wyniki badań ankietowych, które zostały przeprowadzone ściśle na potrzeby procesu planowania strategicznego. Mieszkańcy uczestniczący w badaniach mogli bezpośrednio ocenić poziom rozwoju powiatu, wskazując najważniejsze problemy rozwojowe. W analizie SWOT znajdują się zatem szczegółowe i możliwie najbardziej aktualne zapisy, które wskazują na przewagi oraz deficyty powiatu;
- Określenie celów strategicznych dla powiatu olsztyńskiego. Cele strategiczne wskazują konkretne kierunki działań - ich osiągnięcie stanowi zawsze wyraz realizacji misji powiatu. Cele strategiczne wyznaczają także precyzyjne obszary dla formułowania planów operacyjnych.
- Plany operacyjne - stanowią szczegółowe plany działań, które umożliwią skuteczne osiągnięcie celów strategicznych. W niniejszej Strategii plany operacyjne stanowią odpowiedź na konkretne problemy artykułowane przez społeczność lokalną, jak również umożliwiają wykorzystanie istniejących potencjałów. Plany operacyjne zawierają katalog zadań, których wdrożenie jest pożądane w okresie obowiązywania Strategii.

Schemat Strategii wyraźnie wskazuje nadrzędny charakter wizji powiatu olsztyńskiego w stosunku do pozostałych elementów Strategii. Wszystkie zaprezentowane w niniejszej Strategii zadania szczegółowe są podporządkowane osiągnięciu celów strategicznych, których systematyczna realizacja pozwoli na wypełnienie zdefiniowanej wizji. Cele te wyznaczają obszary dla formułowania planów operacyjnych i wskazywania konkretnych działań. Na etapie określania celów strategicznych wyodrębnia się tzw. domeny planowania strategicznego, które mają na celu wyznaczenie swoistej linii demarkacyjnej pomiędzy poszczególnymi kierunkami rozwoju.

Jednym z etapów opracowania Strategii było przeprowadzenie badania ankietowego wśród mieszkańców. Badanie przeprowadzono na przełomie czerwca 2016 roku. Badaniami objęci zostali wszyscy mieszkańcy powiatu olsztyńskiego. Badania przeprowadzono przy pomocy kwestionariusza ankiety dostępnego na stronie www powiatu. Ankiety następnie opracowano statystycznie a wyniki prezentowano na spotkaniach warsztatowych.

Celem przeprowadzonego cyklu trzech warsztatów moderowanych, było wypracowanie ogólnych założeń dla programu, a także dyskusja nad konkretnymi propozycjami w zakresie zadań, które zostały następnie uwzględnione w planach operacyjnych.

Warsztaty odbyły się w czerwcu 2016 roku. Tematyka poszczególnych warsztatów strategicznych koncentrowała się na następujących grupach tematycznych:

- 20 czerwca 2016 roku: infrastruktura techniczna, w tym zagospodarowanie przestrzenne, drogi i transport, łączność i telekomunikacja, gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka odpadami, gospodarka zasobami naturalnymi, infrastruktura elektroenergetyczna i gazowa oraz turystyka;
- 21 czerwca 2016 roku: gospodarka, w tym potencjał gospodarczy powiatu, perspektywy rozwoju podmiotów gospodarczych, rolnictwo, leśnictwo, handel, budownictwo, inwestycje, warunki inwestycyjne i instrumenty je wspierające;
- 22 czerwca 2016 roku: infrastruktura społeczna, w tym m.in. sytuacja demograficzna, zasoby dziedzictwa kulturowego, rynek pracy, pomoc społeczna i opieka zdrowotna, oświata, bezpieczeństwo publiczne.

Zastosowanie zaprezentowanych powyżej metod planowania strategicznego pozwoliło z jednej strony na uzyskanie wysokiego poziomu szczegółowości opracowania, przy utrzymaniu dbałości o zachowanie głównych kierunków rozwojowych, w tym w szczególności kreowaniu spójności całego obszaru.

Strategia Rozwoju powiatu olsztyńskiego na lata 2016-2025 to przede wszystkim wieloletnie planowanie rozwoju obszaru, które zawiera program rozwoju społecznego oraz gospodarczego, obejmujący cele oraz plany strategiczne dla powiatu olsztyńskiego, które realizowane będą w jego granicach administracyjnych. Głównym podmiotem odpowiedzialnym za ich realizację będzie Zarząd Powiatu olsztyńskiego.

Za okres realizacji Strategii przyjęto okres do 2025 roku. Wybór takiego przedziału czasowego pozwala na realne wdrożenie precyzyjnie zaplanowanych i określonych celów strategicznych. Strategia wraz ze skutecznym systemem monitoringu służyć będzie rozwojowi powiatu olsztyńskiego w oparciu o potencjał zewnętrzny, zidentyfikowane potrzeby mieszkańców oraz dostępne środki zewnętrzne, głównie z Unii Europejskiej.

1. Diagnoza sytuacji

1.1. Charakterystyka powiatu

Powiat olsztyński jest największym zarówno pod względem liczby ludności oraz powierzchni powiatem województwa warmińsko-mazurskiego. Powierzchnia powiatu to 2 837 km², co stanowi blisko 12% powierzchni całego województwa. Powiat olsztyński charakteryzuje się stale rosnącą liczbą mieszkańców, która obecnie wynosi 123 tys. ludzi (niemal 8,5% ogółu mieszkańców województwa).

Pod względem administracyjnym powiat olsztyński składa się z dwunastu gmin, w tym siedmiu gmin wiejskich (Dywity, Gietrzwałd, Jonkowo, Kolno, Purda, Stawiguda i Świątki) oraz pięciu gmin miejsko-wiejskich (Barczewo, Biskupiec, Dobre Miasto, Jeziorany i Olsztynek). W jego skład wchodzi 5 miast, 447 miejscowości. Gminy wchodzące w skład Powiatu olsztyńskiego są mocno zróżnicowane pod względem powierzchni i liczby mieszkańców. Najludniejsza z gmin Biskupiec liczy bowiem ponad 19 tys. mieszkańców, a najmniejsza z nich - Kolno zaledwie 3 292 mieszkańców. Charakterystyczną cechą powiatu jest to, iż okala on miasto Olsztyn, z którym pod wieloma względami jest funkcjonalnie powiązany. Przeciętna gęstość zaludnienia w powiecie olsztyńskim wynosi 43,4 osoby/km² i jest niższa od średniej województwa, która kształtuje się na poziomie 60 osób/km², przy czym jednocześnie obserwuje się znaczący wzrost gęstości zaludnienia w gminach bezpośrednio graniczących z Olsztynem, co w szczególności dotyczy gmin usytuowanych na północ i północny-wschód od tego miasta.

Tabela 1 Powierzchnia i ludność powiatu olsztyńskiego i gmin powiatu

	Powierzchnia [km ²]	Powierzchnia powiatu [%]	Liczba ludności	Odsetek ludności powiatu	Gęstość zaludnienia
powiat olsztyński	2 837	100,00%	123 049	100,00%	43,4
Barczewo	320	11,28%	17 465	14,19%	54,6
Biskupiec	290	10,23%	19 157	15,57%	66,1
Dobre Miasto	259	9,12%	16 161	13,13%	62,4
Dywity	161	5,68%	11 097	9,02%	68,9
Gietrzwałd	172	6,07%	6 485	5,27%	37,7
Jeziorany	211	7,45%	7 952	6,46%	37,7
Jonkowo	169	5,94%	7 090	5,76%	42,0
Kolno	179	6,29%	3 292	2,68%	18,4
Olsztynek	372	13,09%	14 007	11,38%	37,7
Purda	317	11,21%	8 507	6,91%	26,8
Stawiguda	223	7,85%	7 656	6,22%	34,3
Świątki	164	5,78%	4 180	3,40%	25,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ponad 90% powierzchni powiatu leży na terenie historycznej Warmii, przez co powiat utożsamia się przede wszystkim z warmińską spuścizną historyczną, architektoniczną i kulturową, odwołując się do warmińskiej gwary, czy dziedzictwa materialnego takiego jak: zamki krzyżackie, fragmenty murów obronnych, kościołów, czy przydrożnych kapliczek.

Jednym z walorów powiatu jest jego bogactwo w zasoby naturalne. Blisko połowę terenu powiatu olsztyńskiego stanowią użytki rolne (47,98%), niemal 40% tereny leśne, a zaledwie 3,55% tereny zurbanizowane. Na tle województwa i kraju powiat olsztyński jawi się zatem jako obszar o niskiej koncentracji zabudowy, mniejszym od przeciętnej odsetku terenów rolnych oraz większej lesistości. Do zasobów naturalnych powiatu olsztyńskiego zalicza się między innymi rezerваты obejmujące tereny jezior i rzek, z których dwie główne Łyna i Wadąg są interesującymi szlakami kajakowymi. Teren powiatu przecina kilkaset kilometrów znakowanych szlaków rowerowych i pieszych.¹

Tabela 2 Zestawienie porównawcze zagospodarowania obszaru powiatu, województwa i kraju

	grunty zurbanizowane	użytki rolne	grunty leśne	użytki ekologiczne	nieużytki
Powiat olsztyński	3,55%	47,98%	39,92%	0,04%	3,91%
Woj. warmińsko-mazurskie	3,72%	54,18%	32,85%	0,12%	3,12%
Polska	5,23%	59,86%	30,89%	0,12%	1,52%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Powiat olsztyński posiada dobrze rozwiniętą sieć dróg gminnych i wojewódzkich. Przez teren powiatu przebiegają także trzy ważne dla regionu i kraju drogi: DK51 relacji Olsztynek-Olsztyn-Bezledy, DK 16 Grudziądz-Olsztyn-Augustów, DK53 Olsztyn-Ostrołęka. Drogi te krzyżują się w Olsztynie, co ma istotny wpływ na funkcjonowanie całego obszaru. Olsztyn pełni także rolę ważnego węzła kolejowego, do którego kursują pociągi z 6 gmin powiatu olsztyńskiego (Barczewo, Dobrze Miasto, Gietrzwałd, Jonkowo, Olsztynek, Stawiguda).

¹ W oparciu o dane BDL oraz strony powiatu olsztyńskiego.

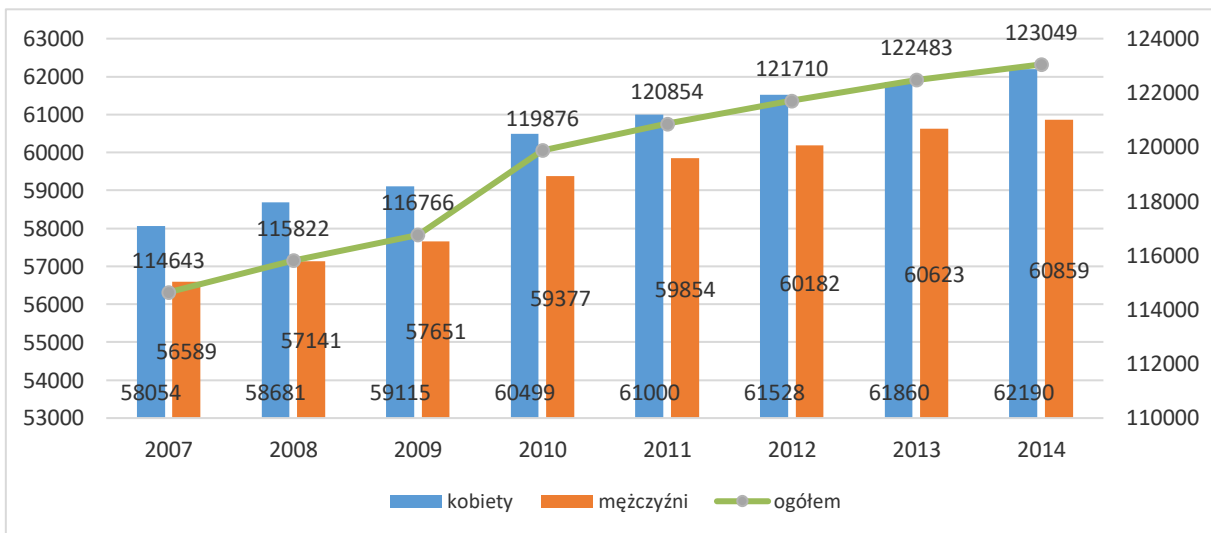
1.2. Ludność - potencjał demograficzny

1.2.1. Demografia

Liczba ludności zamieszkującej powiat olsztyński w minionej dekadzie charakteryzowała tendencja wzrostowa. W latach 2007-2014 łączna liczba mieszkańców wzrosła o niespełna 8%. W liczbach bezwzględnych na terenie powiatu olsztyńskiego przybyło 8406 mieszkańców - biorąc pod uwagę sytuację demograficzną obserwowaną w regionie i kraju, identyfikowany potencjał demograficzny powiatu olsztyńskiego należy ocenić jako korzystny, nie podlegający pogłębionym fluktuacjom i wahaniom negatywnie wpływającym na funkcjonowanie m. in. sektora oświaty i regionalnego rynku pracy.

Wykres 1 Liczba ludności w Powiecie Olsztyńskim

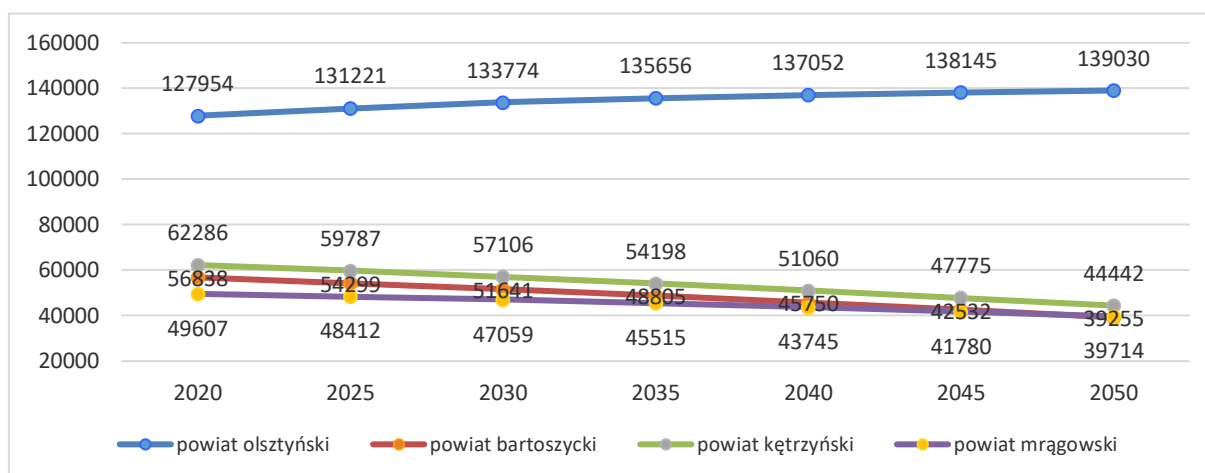
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Według prognoz GUS liczba ludności w Powiecie olsztyńskim będzie regularnie wzrastać i w 2050 roku osiągnie wartość 139.030 osób. Istotnym wydaje się także fakt, iż powiat olsztyński jest jedynym w regionie w którym prognozuje się przyrost ludności. Warto uwzględnić te prognozy w kontekście planowanych działań strategicznych.

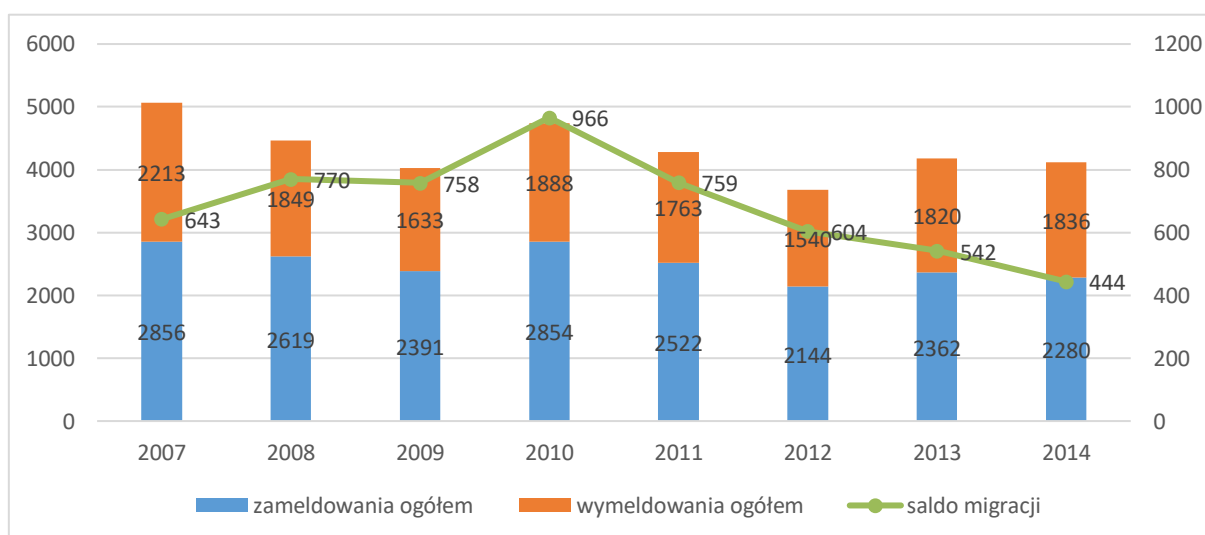
Wykres 2 Prognozowana liczba ludności w Powiecie Olsztyńskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W badanym czasookresie saldo migracji ludności podlegało wahaniom jednak należy podkreślić, że nigdy nie przybierało wartości ujemnych. Oznacza to, że na terenie powiatu olsztyńskiego odnotowuje się większą liczbę zameldowań niż wymeldowań. Najwyższą wartość saldo migracji przybrało w 2010 roku i od tego momentu zauważa się regularny spadek. Różnica między 2010 rokiem a 2014 wynosi 55%. Warto dodać, że wysoka, dodatnia wartość salda migracji, świadczy o dużej atrakcyjności osiedleńczej powiatu olsztyńskiego. Saldo migracji na 1000 mieszkańców w 2014 roku wyniosło 3,6 natomiast w ościennych jednostkach terytorialnych przybierało wartości ujemne - najgorzej na tym tle wypadł powiat kętrzyński, w którym saldo migracji wynosiło - 7,1. Scharakteryzowane tendencje zilustrowano na kolejnym wykresie.

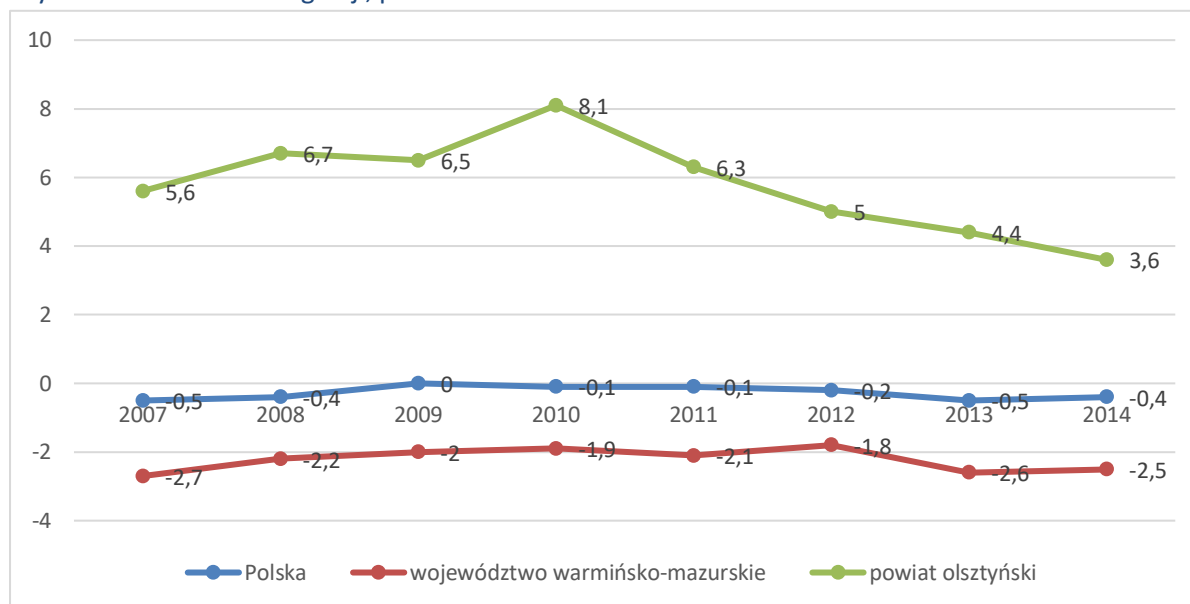
Wykres 3 Saldo migracji w Powiecie Olsztyńskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Porównując saldo migracji z innymi jednostkami terytorialnymi i skalą ogólnopolską zauważa się znaczną przewagę powiatu olsztyńskiego. Uwagę zwraca także tendencja spadkowa salda migracji dla powiatu olsztyńskiego, począwszy od 2010 roku.

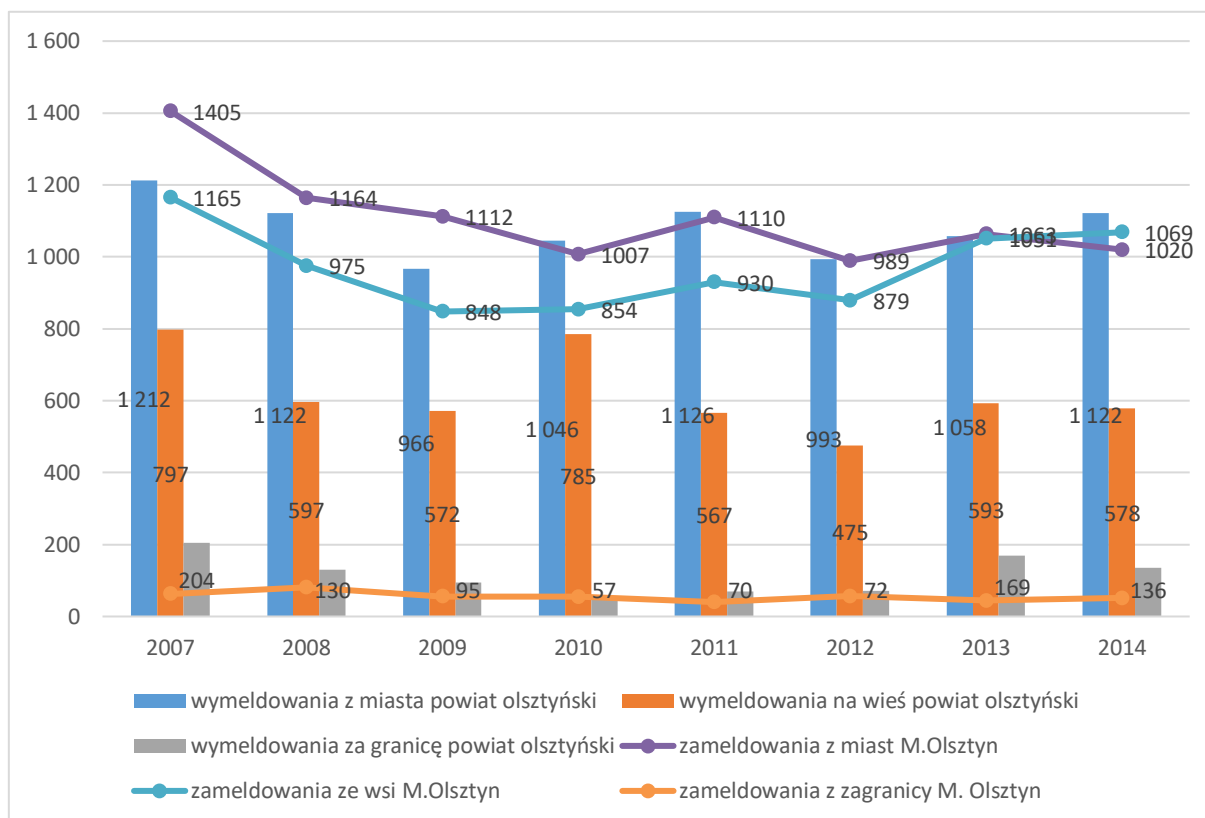
Wykres 4 Saldo migracji, porównanie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Mieszkańcy powiatu olsztyńskiego najczęściej migrują do miast. W 2014 roku były to 1122 osoby, na wieś natomiast wymeldowało się 578 osób. Niewielki wzrost odnotowuje się także w zakresie migracji za granicę. Po znacznym spadku wymeldowań za granicę w latach 2009-2012 w kolejnych latach liczba wymeldowań wzrosła ponad dwukrotnie. Symptomatyczne wydaje się także porównanie liczby osób wymeldowujących się z terenu gmin powiatu olsztyńskiego oraz liczby osób zameldowanych w mieście Olsztyn - liczby te w badanym czasookresie przybierają zbliżone wartości co może świadczyć, że mieszkańcy powiatu olsztyńskiego meldują się właśnie w mieście Olsztyn.

Wykres 5 Kierunki migracji w Powiecie Olsztyńskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analiza ruchu naturalnego potwierdza wskazane tendencje. W Powiecie olsztyńskim odnotowuje się dodatni przyrost naturalny jednak w minionej dekadzie podlegał on znacznym wahaniom. Różnice pomiędzy skrajnymi wynikami (rok 2008 i 2013) wynoszą blisko 60%.

Poniżej zaprezentowano wyniki podobszaru migracji pochodzące z analizy wskaźnika rozwoju społeczno-gospodarczego gmin powiatu olsztyńskiego. W dalszej części opracowania wskazano podobszary przedsiębiorczości, zamożności oraz edukacji. Ponad połowa gmin osiągnęła wynik dodatni. Znacząco wybijają się jednak tylko dwie gminy: Stawiguda oraz Gietrzwałd, przy czym pierwsza ma o ponad jedną trzecią lepszy wynik niż druga. Podobna różnica jest między Gietrzwałdem a Dywitami. Później wyniki aż tak mocno już się nie różnią - różnice są rzędu kilku osób na 1000 mieszkańców.

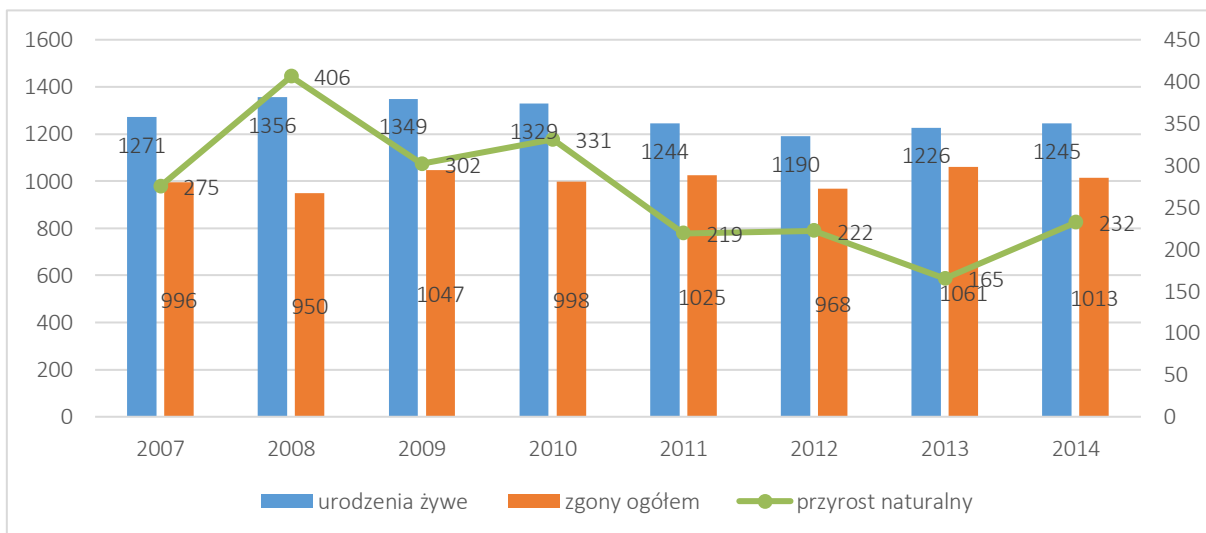
Tabela 3 Wartości wskaźnika podobszaru migracji gmin powiatu olsztyńskiego w 2014 i 2015 roku

Lp.	Gmina	Podobszar migracji	
I GRUPA*			
		2014	2015
1	Stawiguda	1,000	1,000
2	Gietrzwałd	0,678	0,355
3	Dywity	0,494	0,449
4	Jonkowo	0,474	0,465
5	Barczewo	0,402	0,362
6	Purda	0,326	0,263
II GRUPA*			
1	Olsztynek	0,247	0,094
2	Dobre Miasto	0,204	0,155
3	Biskupiec	0,146	0,106
4	Kolno	0,087	0,000
5	Jeziorany	0,080	0,099
6	Świątki	0,000	0,051

Źródło. Opracowanie własne

*) Grupa I: gminy bezpośrednio przylegające do Olsztyna, Grupa II: gminy nie przylegające bezpośrednio do Olsztyna

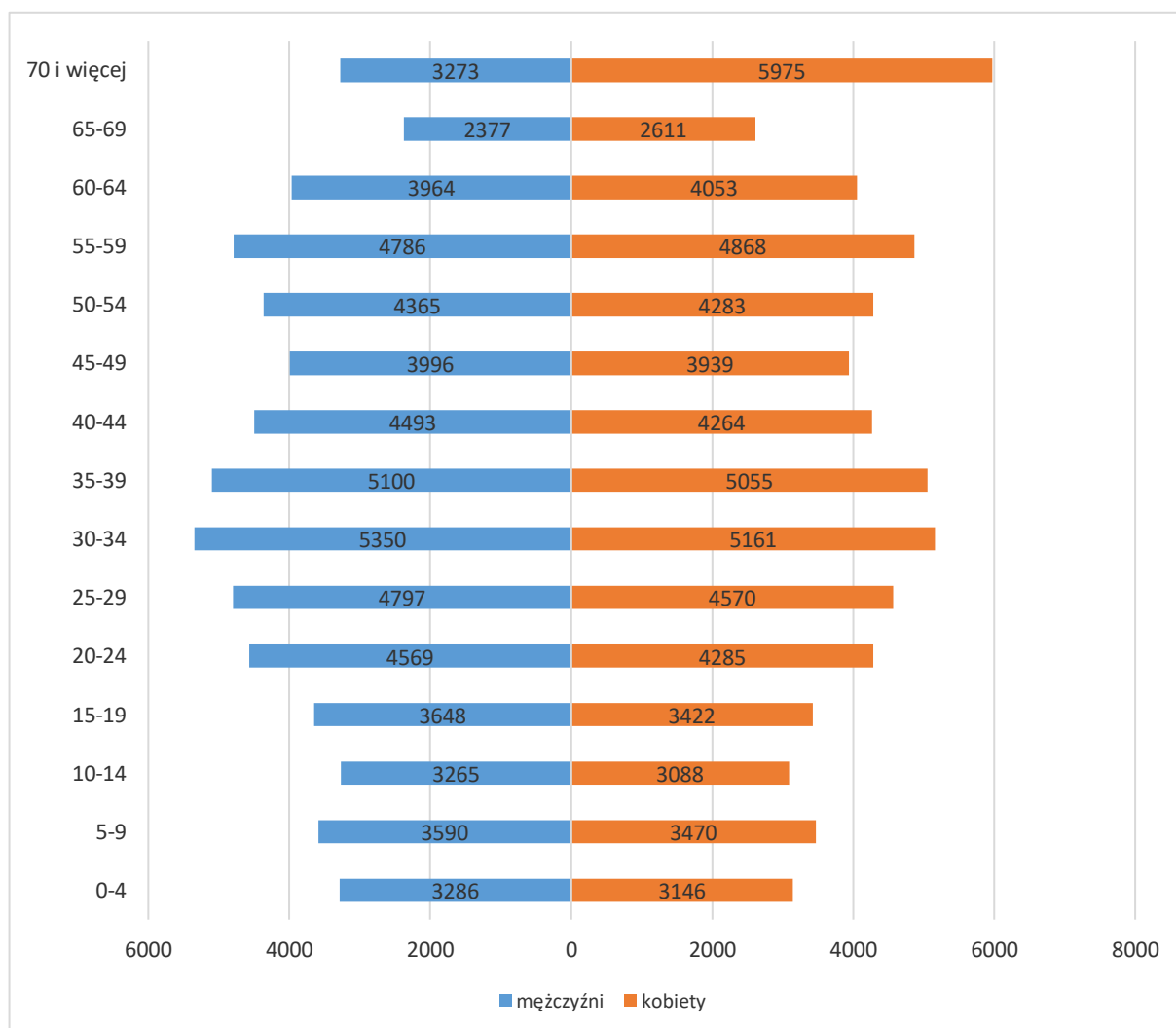
Wykres 6 Przyrost naturalny w powiecie olsztyńskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dane demograficzne dotyczące wieku mieszkańców powiatu olsztyńskiego uprawniają do stwierdzenia, iż społeczność lokalna starzeje się a kształt piramidy wieku wskazuje na tendencję stagnacyjną. Najliczniejszymi grupami wiekowymi są osoby w wieku 30-39 lat. Znacząca wydaje się także liczba kobiet w wieku senioralnym, która blisko dwukrotnie przewyższa liczbę mężczyzn w tym samym przedziale wiekowym.

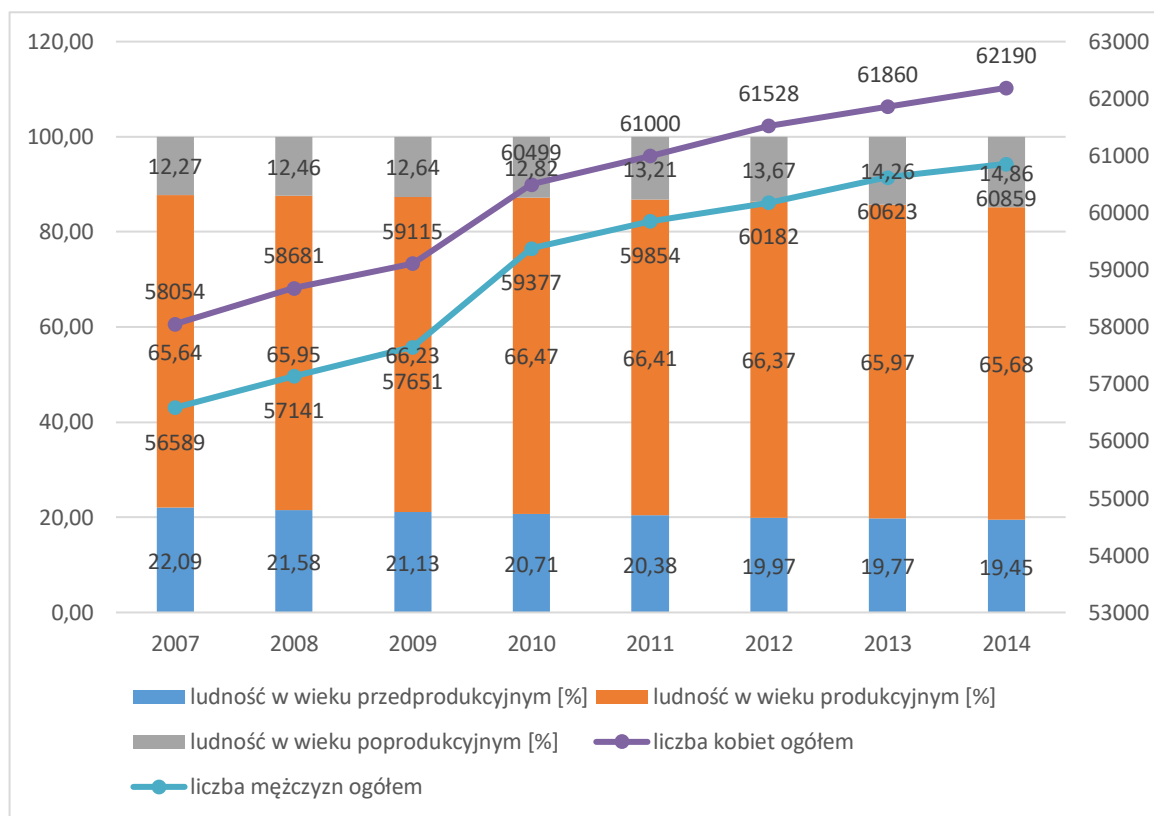
Wykres 7 Piramida wieku mieszkańców powiatu olsztyńskiego Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując kategorie ekonomiczne stwierdza się, iż najliczniejszą grupą są osoby w wieku produkcyjnym a ich liczba kształtuje się na stosunkowo stabilnym poziomie 65-66%. Spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym sięga 3%, natomiast regularnie przybywa osób w wieku poprodukcyjnym - wzrost ten wynosi niespełna 3%.

Wykres 8 Odsetek osób według kategorii ekonomicznych w ogólnej populacji[%]

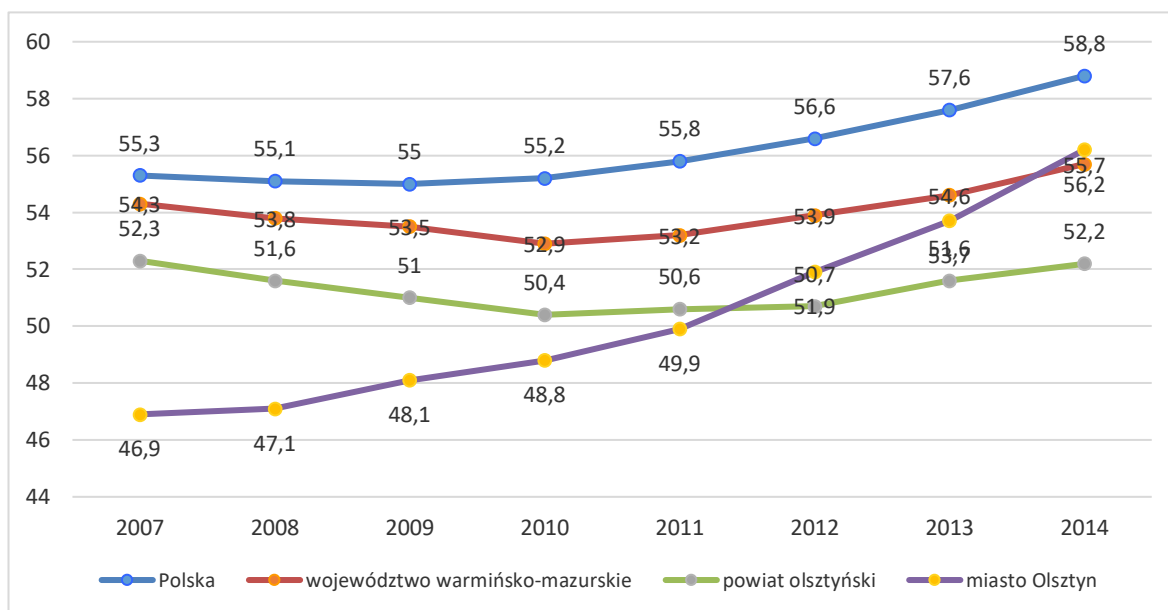

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ostatnim analizowanym elementem demograficznym jest wskaźnik obciążenia demograficznego na tle innych jednostek terytorialnych. Wskazuje on liczbę osób w wieku emerytalnym (poprodukcyjnym) na 100 osób pracujących. Wysoka wartość tego wskaźnika niekorzystnie wpływa na stan finansów publicznych. W Powiecie olsztyńskim wskaźnik ten jest najniższy w porównaniu z województwem, czy miastem Olsztyn. W latach 2010-2014 odnotowuje się niewielki wzrost tego wskaźnika sięgający 1,8%.

Wykres 9 Wskaźnik obciążenia demograficznego - porównanie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

- rosnąca liczba mieszkańców
- dodatnie saldo migracji
- dodatni przyrost naturalny

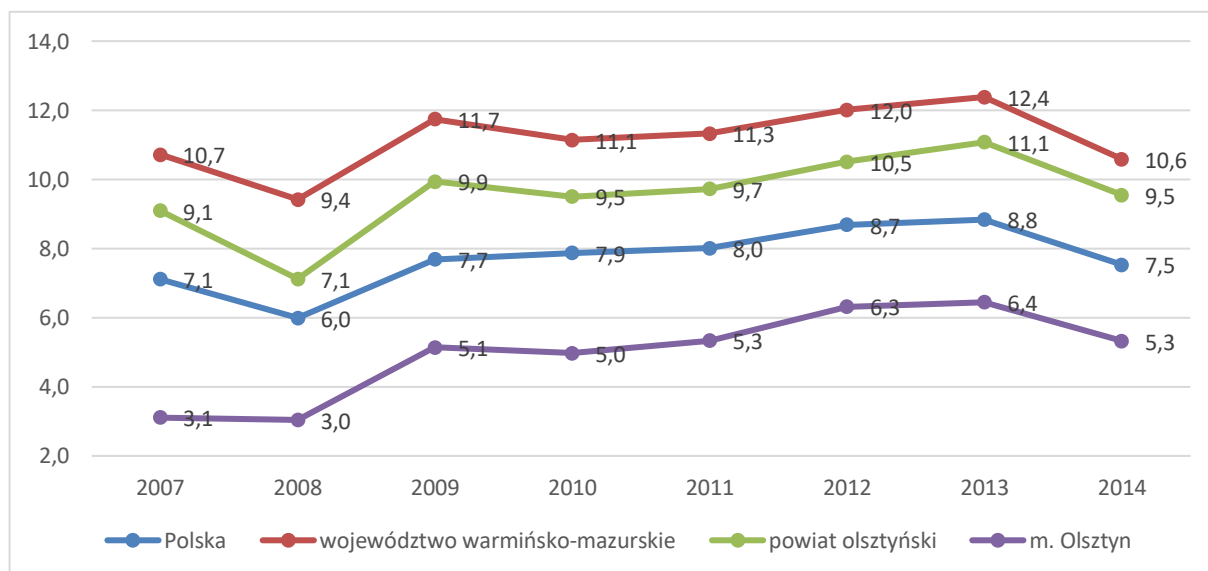
- starzenie się społeczności lokalnej
- wzrastający wskaźnik obciążenia demograficznego

1.2.2. Rynek pracy

Jak wskazano wcześniej, bezrobocie jest jedną z najważniejszych przyczyn złej sytuacji społeczno-ekonomicznej ludności powiatu olsztyńskiego. Instytucją odpowiedzialną za promocję zatrudnienia, łagodzenie skutków bezrobocia oraz aktywizację lokalnego rynku pracy jest Urząd Pracy Powiatu Olsztyńskiego. Działa on na podstawie regulaminu Zespołu Urzędów Pracy w Olsztynie. Wskazany urząd prowadzi swoją działalność na terenie miasta Olsztyn oraz w 2 filiach - w Biskupcu i Dobrym Mieście.

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2014 roku wyniósł 9,5%. W porównaniu z tym samym wskaźnikiem w Polsce jest on wyższy o 2% oraz niższy względem średniej wojewódzkiej o 1,1%. Należy także podkreślić, że we wszystkich porównywanych jednostkach na przełomie roku 2013 i 2014 zauważa się tendencję spadkową. Szczegółowe dane dotyczące badanego wskaźnika zilustrowano na kolejnym wykresie.

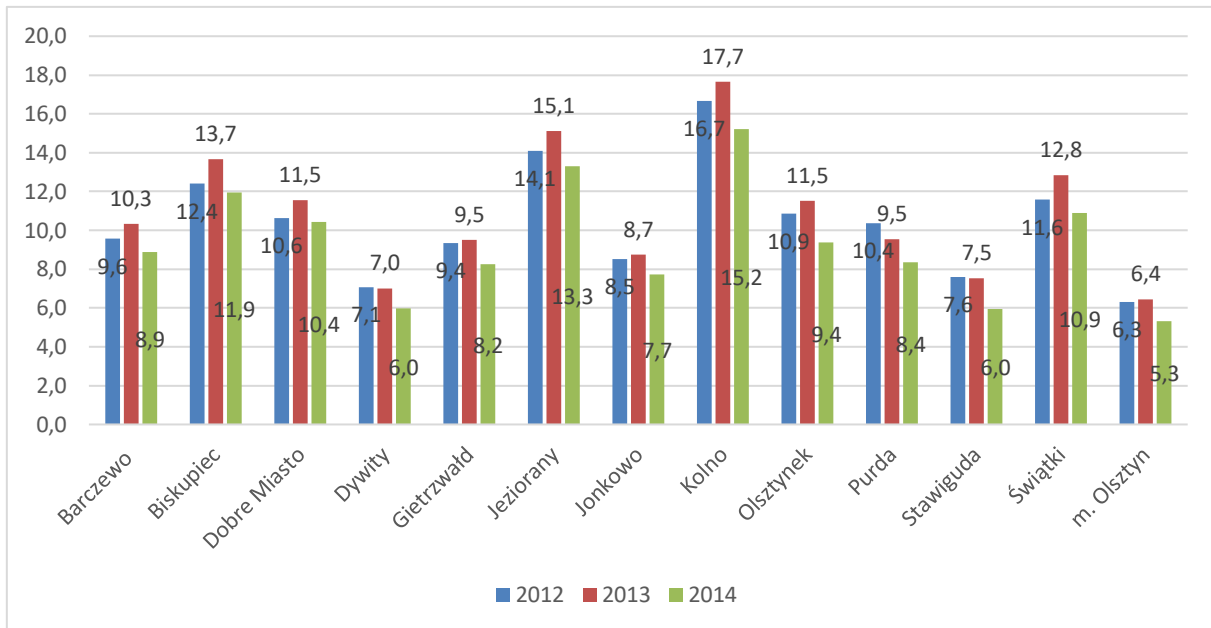
Wykres 10   Odsetek osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym - porównanie [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Porównując ten sam wskaźnik w poszczególnych gminach Powiatu olsztyńskiego w latach 2012-2014 zauważa się pewną prawidłowość - gminy położone w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Olsztyn charakteryzuje zdecydowanie niższy odsetek osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym.

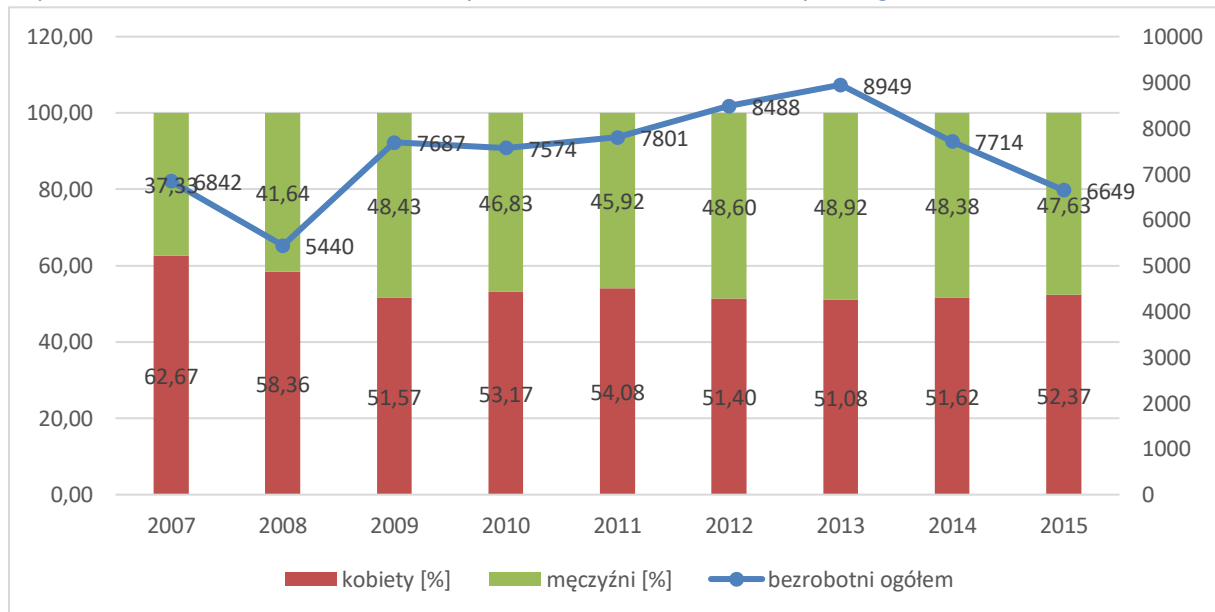
Wykres 11 Odsetek osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym- gminy [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W latach 2007 - 2015 liczba osób bezrobotnych spadła o niecałe 3%. Warto jednak podkreślić, że liczba kobiet pozostających bez pracy ulega nieznacznym wahaniom, ale jest zdecydowanie niższa niż w roku 2007 - różnica w badanym czasookresie wynosi 10,3%.

Wykres 12 Liczba osób bezrobotnych na terenie Powiatu olsztyńskiego w latach 2007-2015

Źródło: dane Urzędu Pracy Powiatu olsztyńskiego²

² Dane z końca grudnia każdego roku

W następnym tabeli przedstawiono liczbę bezrobotnych pozostających w szczególnej sytuacji na rynku pracy w latach 2010-2015. Charakterystycznymi elementami zestawienia jest znaczny spadek liczby bezrobotnych do 25 roku życia (-37%). Wzrasta natomiast liczba kobiet, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka (+15%) oraz osoby powyżej 50 roku życia (+13%).

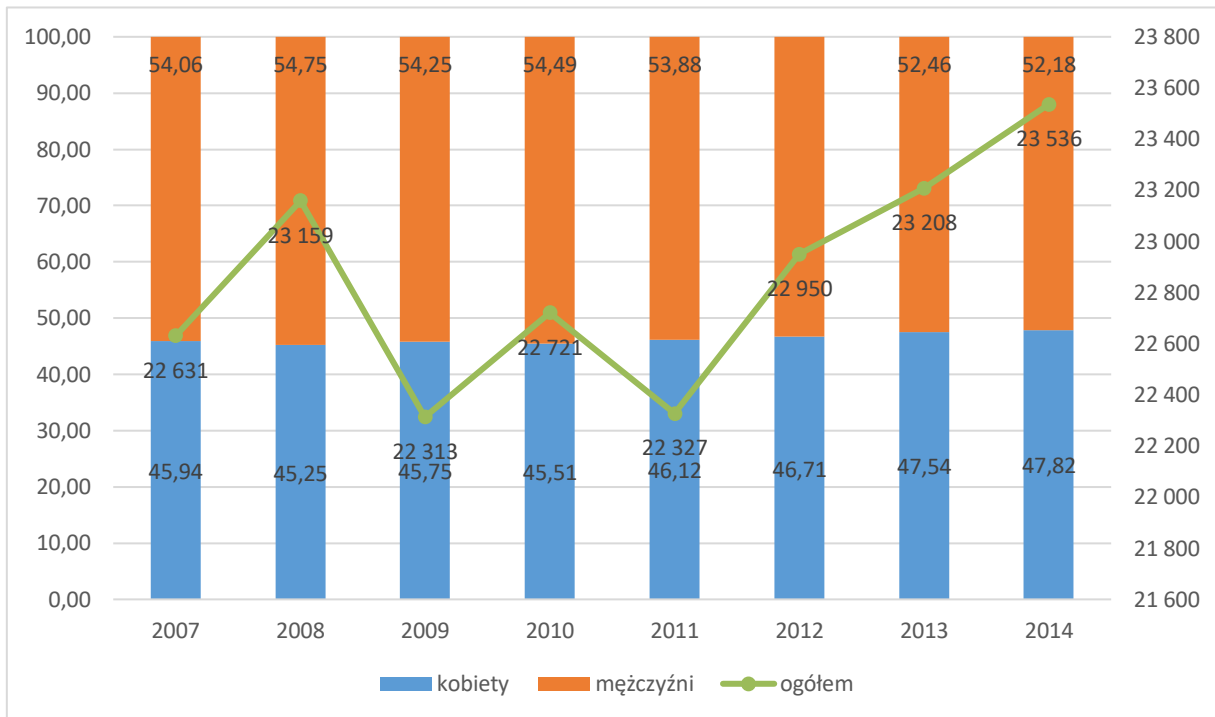
Tabela 4 Osoby bezrobotne w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Osoby pozostające w szczególnej sytuacji na rynku pracy	6985	7138	7777	6830	6830	5793
do 25 roku życia	1628	1599	1629	1274	1274	1018
długotrwale bezrobotne	3256	3648	4046	4185	4185	3649
kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	979	1052	1122	1159	1163	b.d
powyżej 50 roku życia	1568	1663	1889	2198	1998	1820
bez kwalifikacji zawodowych	1822	1800	1905	2041	2107	b.d
bez doświadczenia zawodowego	1755	1742	1761	1810	1573	b.d
bez wykształcenia średniego	4890	4924	5432	5661	4879	b.d
samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia	1085	1253	1320	1441	1267	b.d
które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia	172	192	209	231	232	b.d
niepełnosprawni	359	393	430	535	489	411

Źródło: dane Urzędu Pracy Powiatu olsztyńskiego

W 2014 roku w Powiecie olsztyńskim liczba osób pracujących wyniosła 23563. Zauważa się w tym zakresie niewielką tendencję wzrostową. Począwszy od 2011 roku wzrost ten wyniósł nieco ponad 5%.

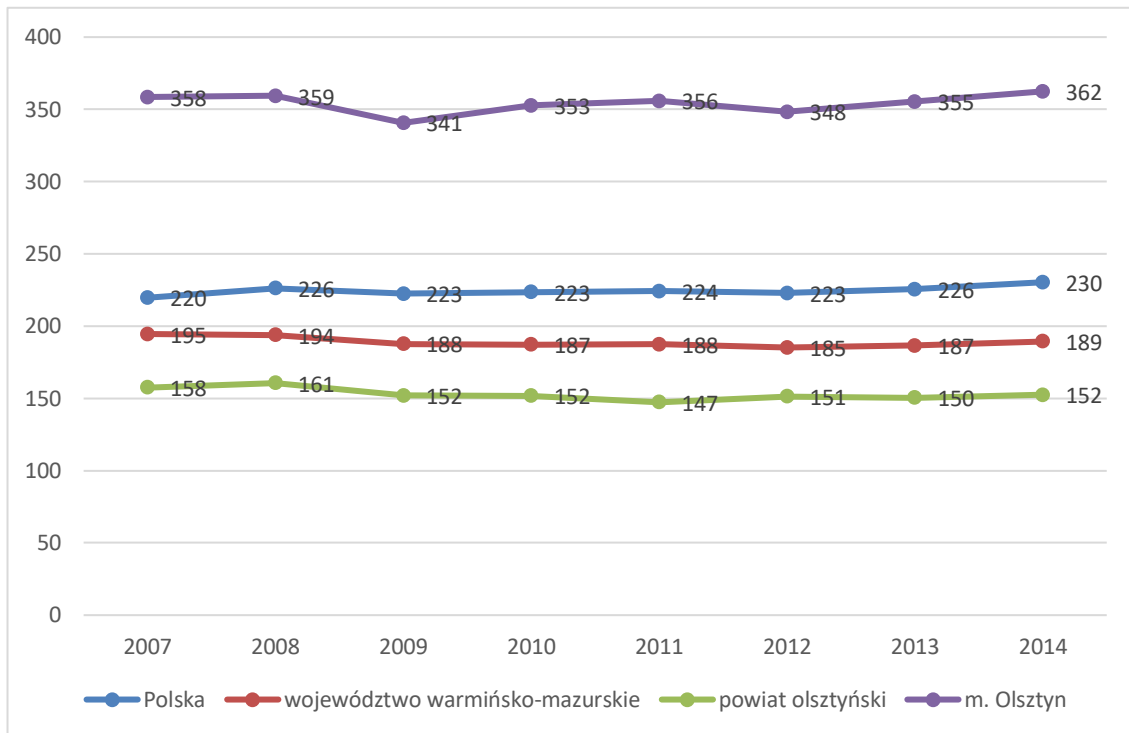
Wykres 13 Odsetek pracujących kobiet i mężczyzn w ogólnej liczbie pracujących [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Porównując wskaźnik osób pracujących na 1000 osób w Powiecie olsztyńskim z innymi jednostkami terytorialnymi stwierdza się, że jest on zdecydowanie niższy niż w Polsce czy województwie.

Wykres 14 Pracujący na 1000 ludności - porównanie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

- spadająca liczba osób bezrobotnych
- wzrastająca liczba osób pracujących
- spadająca liczba osób do 25 roku życia pozostających bez pracy

- wysoki odsetek osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym
- najniższy wskaźnik liczby osób pracujących na 1000 ludności

1.3. Usługi publiczne

1.3.1. Edukacja

Powiat, zgodnie z art. 4 ustawy o samorządzie powiatowym, wykonuje określone ustawami zadania. Między innymi odpowiedzialny jest za szkolnictwo publiczne na poziomie ponadgimnazjalnym oraz szkoły muzyczne i specjalne oraz ośrodki szkolno-wychowawcze. Na terenie powiatu olsztyńskiego funkcjonują następujące jednostki edukacyjne:

- Powiatowa Szkoła Muzyczna I stopnia w Dywitach wraz z 4 filiami w Biskupcu, Dobrym Mieście, Barczewie i Olsztynku;
- Zespół Szkół w Biskupcu;
- Zespół Szkół w Dobrym Mieście;
- Zespół Szkół Rolniczych w Smolajnach;
- Zespół Szkół im. K.C. Mrongowiusza w Olsztynku;
- Zespół Szkół Podstawowo-Gimnazjalnych dla Dzieci Przewlekłe Chorych przy Wojewódzkim Szpitalu Rehabilitacyjnym w Ameryce;
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Żardenikach;
- Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna.

Liczba szkół ogólnokształcących w powiecie została przedstawiona w następującej tabeli z uwzględnieniem szkół w powiatach ościennych. Zauważa się, iż w Powiecie olsztyńskim jest najwięcej szkół ponadgimnazjalnych, ogólnokształcących w regionie wśród powiatów ziemskich. Odnotowano także redukcję liczby szkół związaną z niżem demograficznym bądź łączeniem się placówek.

Tabela 5 Liczba szkół ponadgimnazjalnych ogólnokształcących w Powiecie olsztyńskim i powiatach ościennych w latach 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
powiat bartoszycki	10	11	12	8	8
powiat kętrzyński	6	6	7	6	7
powiat lidzbarski	7	7	7	5	4
powiat mrągowski	6	5	5	4	4
powiat nidzicki	9	8	8	5	5
powiat olsztyński	11	11	14	9	9
powiat szczycieński	13	12	12	9	9
m. Olsztyn	35	38	40	36	34

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W zakresie średniego szkolnictwa zawodowego (technika) i artystycznego zidentyfikowano 4 szkoły.

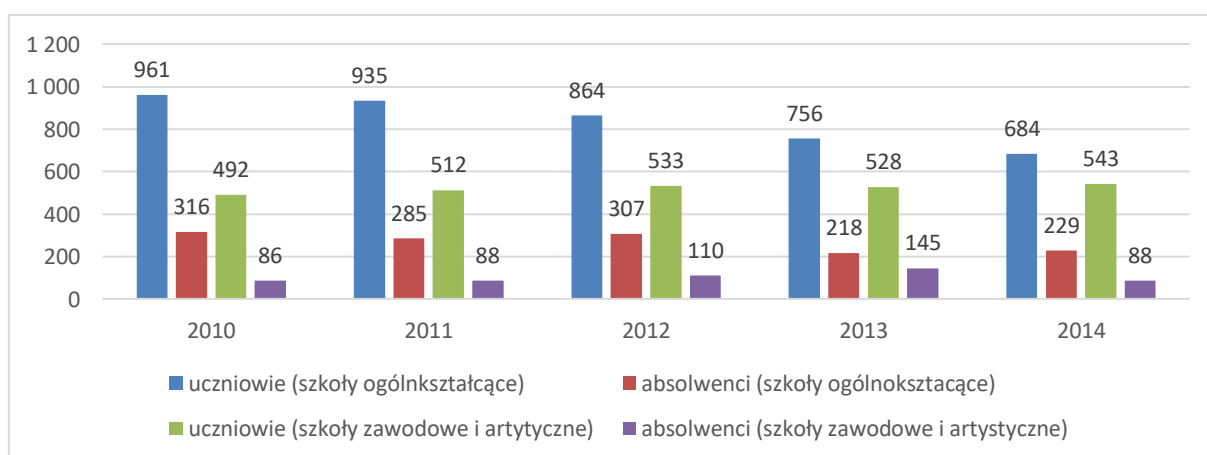
Tabela 6 Liczba szkół średnich zawodowych i artystycznych w Powiecie olsztyńskim i powiatach ościennych w latach 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
powiat bartoszycki	4	4	4	4	2
powiat kętrzyński	6	6	5	5	4
powiat lidzbarski	5	5	5	5	5
powiat mrągowski	9	7	5	4	3
powiat nidzicki	5	5	6	6	5
powiat olsztyński	6	5	4	4	4
powiat szczycieński	4	4	3	3	2
m. Olsztyn	18	18	18	17	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dynamika liczby uczniów w szkołach ogólnokształcących wykazuje tendencje spadkowe. W 2014 roku uczyło się blisko 30% mniej uczniów niż w 2010 roku. W szkołach zawodowych odnotowano niewielki wzrost liczby uczniów wynoszący nieco ponad 9%. Na kolejnym wykresie przedstawiono liczbę uczniów i absolwentów obu typów szkół.

Wykres 15 Liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych

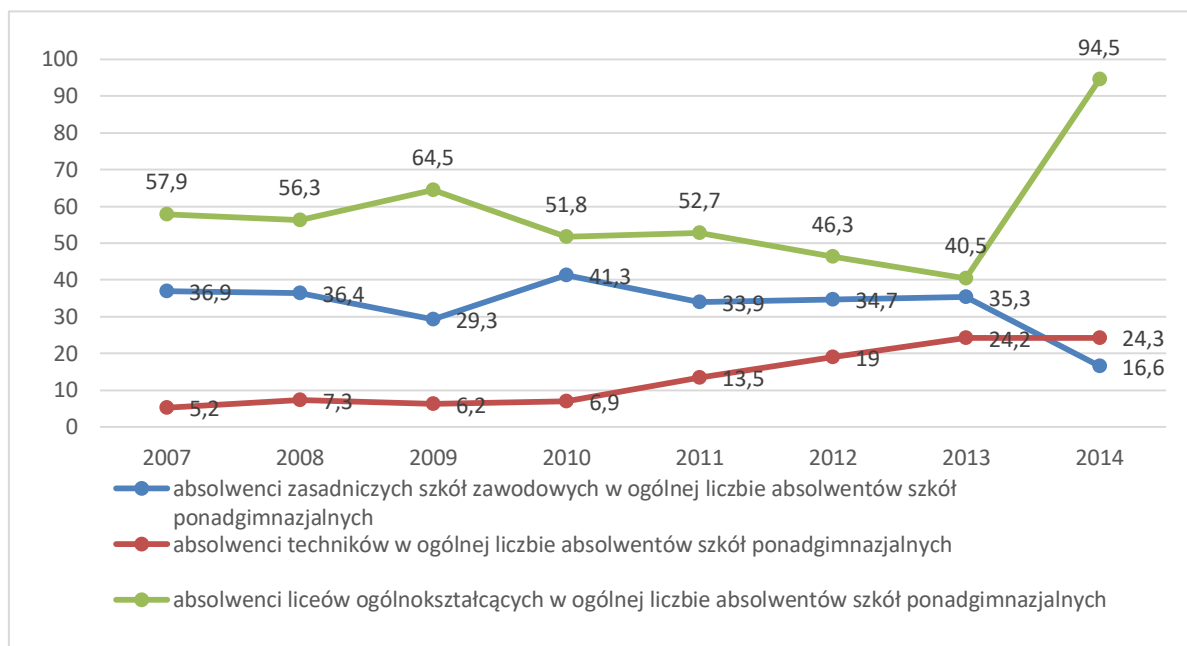

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Procentowy udział absolwentów poszczególnych typów szkół ponadgimnazjalnych wskazuje, iż największa liczba absolwentów kończy szkoły ogólnokształcące. W szkołach zasadniczych zawodowych zauważa się malejącą liczbę absolwentów na rzecz (prawdopodobnie) techników.

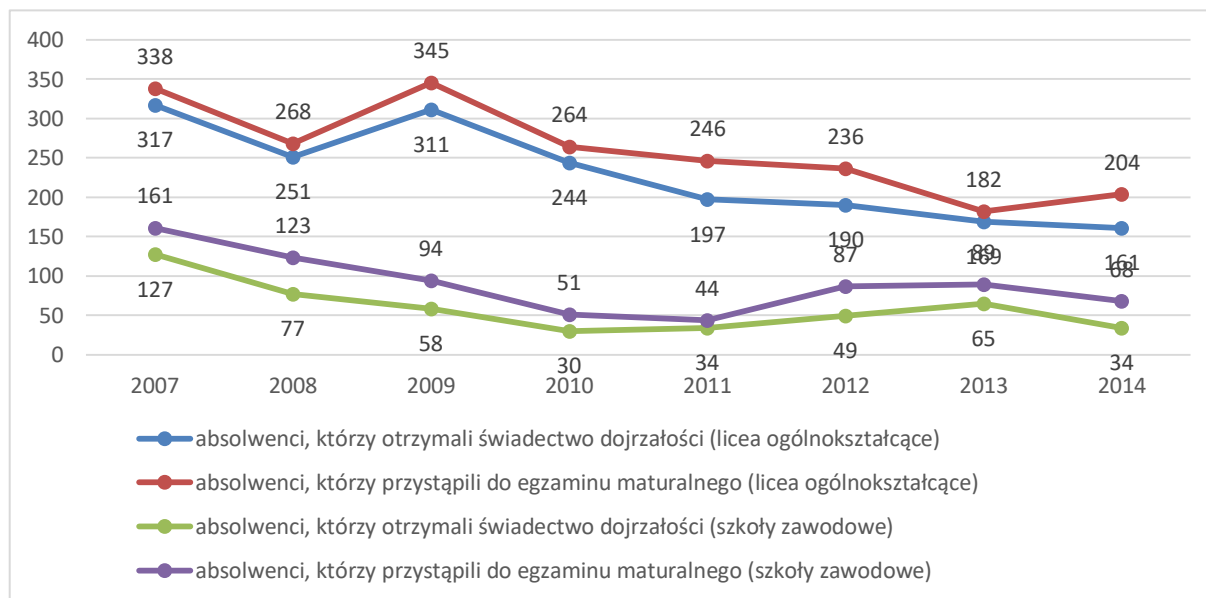
Wykres 16 Udział absolwentów poszczególnych typów szkół w ogólnej liczbie absolwentów szkół ponadgimnazjalnych [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zauważalny jest spadek liczby uczniów ze szczebla szkolnictwa zawodowego oraz ogólnokształcącego, którzy otrzymali świadectwo dojrzałości.

Wykres 17 Absolwenci, którzy przystąpili do egzaminu dojrzałości i otrzymali świadectwo maturalne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Właściwą okręgową komisją egzaminacyjną dla powiatu olsztyńskiego jest OKE w Łomży. Zadaniem komisji jest sprawowanie nadzoru nad egzaminowaniem między innymi w szkołach ponadgimnazjalnych. W kolejnych akapitach zostaną przedstawione wyniki egzaminów maturalnych w odniesieniu do sąsiednich jednostek terytorialnych.

W 2015 roku do egzaminu dojrzałości przystąpiła następująca liczba uczniów z poszczególnych szkół:

Tabela 7 Liczba uczniów przystępujących do egzaminu maturalnego

Nr	Nazwa szkoły	Liczba zdających, którzy	
		przystąpili przynajmniej do jednego z egzaminów obowiązkowych	przystąpili do wszystkich egzaminów obowiązkowych
1	I Liceum Ogólnokształcące w Zespole Szkół w Olsztynku	1	0
2	Technikum Hotelarsko-Gastronomiczne Nr 1 w Zespole Szkół w Olsztynku	31	31
3	Technikum w Zespole Szkół w Dobrym Mieście	50	50
4	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Jezioranach	1	0
5	Zespół Szkół Rolniczych im. Biskupa Ignacego Błażeja Krasickiego w Smolajnach	11	11
6	Liceum Ogólnokształcące im. Komisji Edukacji Narodowej w Zespole Szkół w Biskupcu	54	54
7	Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Zespole Szkół w Biskupcu	10	10
Ogółem w powiecie:		158	156

Źródło: dane OKE w Łomży

W ramach wybieranych, zdawanych języków obcych na maturze, dominował język angielski (86%). Język niemiecki wybrało zaledwie 16 uczniów. Stosunkowo niewielka liczba uczniów wybrała także przedmioty dodatkowe (39%). Najczęściej wybieranym przedmiotem dodatkowym była geografia (14 osób) a w następnej kolejności informatyka (7 osób) oraz wiedza o społeczeństwie (6 osób). Zdawalność (odsetek osób, które zdały egzamin dojrzałości) egzaminu maturalnego, we wszystkich sesjach egzaminacyjnych prezentowała się następująco:

- Technikum Hotelarsko-Gastronomiczne Nr 1 w Zespole Szkół w Olsztynku - 60%;
- Technikum w Zespole Szkół w Dobrym Mieście - 80%;
- Zespół Szkół Rolniczych im. Biskupa Ignacego Błażeja Krasickiego w Smolajnach - 80%.

Uśredniając zdawalność dla wymienionych szkół średnia zdawalność w powiecie wyniosła 73% (w 2014 roku średnia zdawalność w Polsce wyniosła 71% a w województwie warmińsko-mazurskim 68%) Szczegółowe wyniki pisemnych egzaminów maturalnych ze szkół w powiecie olsztyńskim zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 8 Wyniki egzaminów maturalnych w poszczególnych szkołach powiatu olsztyńskiego w 2015 roku

	Przedmiot	Poziom egzaminu			
		podstawowy		rozszerzony	
		liczba zdając.	średni wynik %	liczba zdając.	średni wynik %
Technikum Hotelarsko-Gastronomiczne Nr 1 w Zespole Szkół w Olsztynku	Język polski	31	56,7	1	50
	Język angielski	17	57,5	2	63
	Język niemiecki	14	52,2		
	Geografia	3	50,7		
	Matematyka	31	35,6		
Technikum w Zespole Szkół w Dobrym Mieście	Język polski	50	51,7		
	Język angielski	49	65,2	8	61,8
	Język niemiecki	2	66		
	Biologia	4	31,5		
	Geografia	8	43,8		
	Matematyka	50	39,2	4	8
	Wiedza o społeczeństwie	5	35,2		
	Informatyka	7	4,4		
Zespół Szkół Rolniczych im. Biskupa Ignacego Błażeja Krasickiego w Smolajnach	Język polski	11	44,2		
	Język angielski	11	51,5		
	Biologia	1	52		
	Geografia	3	62		
	Matematyka	11	40,5		

Źródło: dane OKE w Łomży

Najwyższe wyniki z nowożytnego języka obcego uzyskali uczniowie zdający maturę z języka angielskiego w Zespole Szkół w Dobrym Mieście. Z językiem polskim najlepiej poradzili sobie uczniowie z Technikum Hotelarsko-Gastronomicznego w Olsztynku, natomiast z matematyką uczniowie Zespołu Szkół Rolniczych w Smolajnach.

W kolejnej tabeli zestawiono średnie wyniki matur z sąsiednich jednostek terytorialnych. Uczniowie powiatu olsztyńskiego w tym zestawieniu plasują się „w środku stawki”.

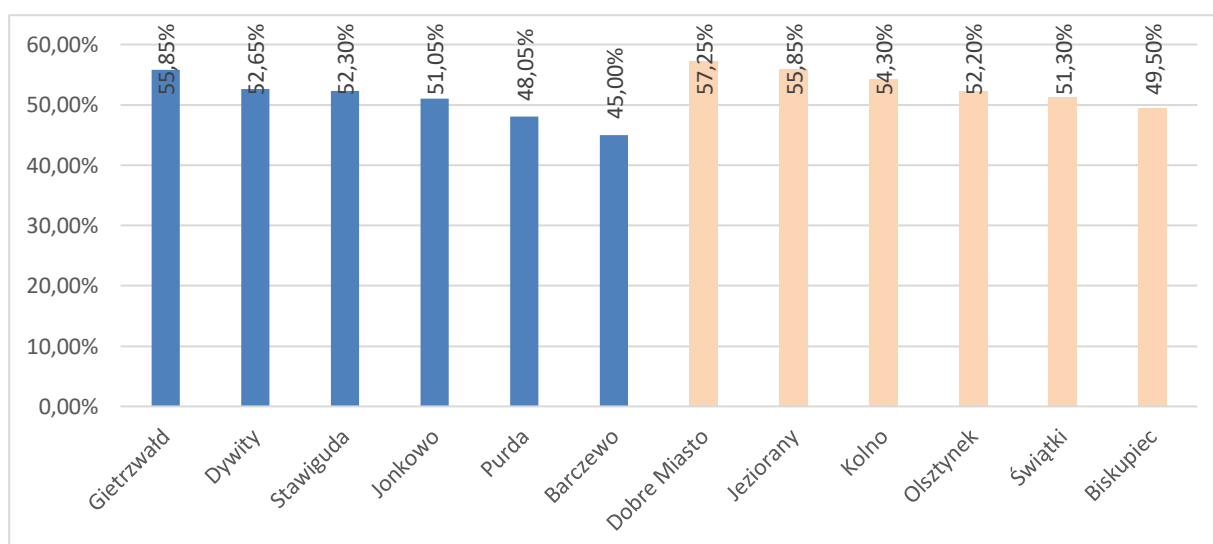
Tabela 9 Wyniki matur w 2015 roku - porównanie

egzamin maturalny pisemny na poziomie podstawowym - średnie wyniki [%]			
	język polski	język angielski	matematyka
powiat bartoszycki	52,4	61,2	35,9
powiat kętrzyński	58,1	55,4	40,3
powiat lidzbarski	48	59	36,9
powiat mrągowski	55,3	65,4	40,4
powiat nidzicki	46	50,6	38,3
powiat olsztyński	52,1	60,8	37,6
powiat szczycieński	54,2	59,8	44,1
m. Olsztyn	54,6	63,9	42,7

Źródło: dane OKE w Łomży

Poniżej zaprezentowano wyniki podobszaru edukacja pochodzącego z analizy wskaźnika rozwoju społeczno-gospodarczego gmin powiatu olsztyńskiego.

Wykres 18 Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego z języka polskiego i matematyki w gimnazjach gmin powiatu olsztyńskiego w 2014 i 2015 roku

Źródło. Opracowanie własne

Podobszar edukacji, w przeciwieństwie do zamożności, charakteryzuje się niewielką dysproporcją wyników. Różnica wyników, w roku 2014, najlepszej (Dobre Miasto) i najgorszej (Barczewo) gminy wynosi jedynie 12,25 punktu procentowego. Oznacza to, że najlepsza gmina jest lepsza o niecałe 30% od obszaru najgorszego.

Tabela 10 Wartości wskaźnika podobszaru edukacji gmin powiatu olsztyńskiego w 2014 i 2015 roku

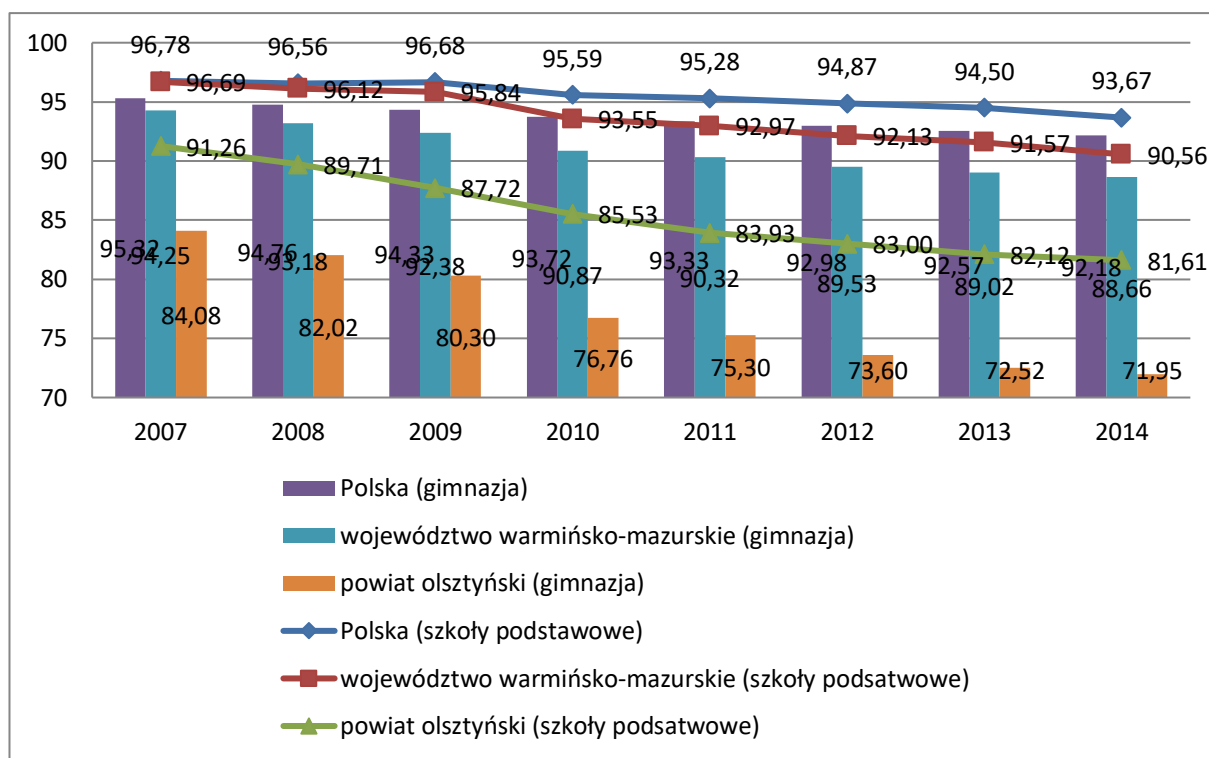
Lp.	Gmina	Podobszar edukacji	
I GRUPA*			
		2014	2015
1	Gietrzwałd	0,976	0,916
2	Dywity	0,920	1,000
3	Stawiguda	0,914	0,916
4	Jonkowo	0,892	0,981
5	Purda	0,839	0,925
6	Barczewo	0,786	0,897
II GRUPA*			
1	Dobre Miasto	1,000	0,991
2	Jeziorany	0,976	0,991
3	Kolno	0,948	0,897
4	Olsztynek	0,912	0,935
5	Świątki	0,896	0,888
6	Biskupiec	0,865	0,916

Źródło. Opracowanie własne

*) Grupa I: gminy bezpośrednio przylegające do Olsztyna, Grupa II: gminy nie przylegające bezpośrednio do Olsztyna

Ostatnim analizowanym elementem systemu edukacji jest współczynnik skolaryzacji netto na poziomie podstawowym i gimnazjalnym (GUS nie agreguje danych ze szczebla ponadgimnazjalnego na poziomie powiatu). Obrazuje on relację liczby osób uczących się na danym poziomie kształcenia do ogólnej liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadającej temu poziomowi nauczania. Średni współczynnik skolaryzacji netto w powiecie jest znacznie niższy niż w Polsce czy województwie. Różnica między średnią wojewódzką a powiatową (szkolnictwo gimnazjalne) sięga ponad 16% w przypadku i ponad 20% porównując skale ogólnopolską. Co gorsza współczynnik skolaryzacji w całym badanym czasokresie wskazuje tendencję spadkową.

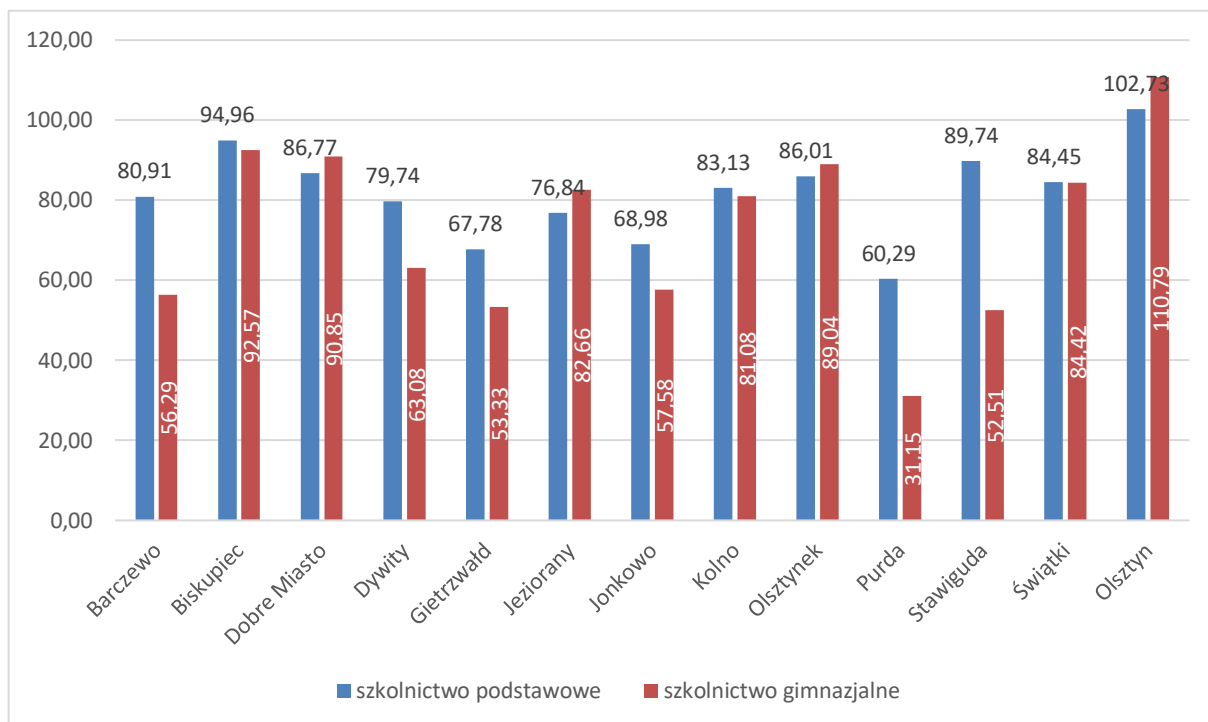
Wykres 19 Współczynnik skolaryzacji netto - porównanie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując współczynnik skolaryzacji netto w poszczególnych gminach powiatu zauważa się, że najwyższy wskaźnik występuje w Olsztynie. Najniższy natomiast w Purdzie, Gietrzwałdzie i Jonkowie. Uwzględniając położenie geograficzne tych gmin (leżą w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Olsztyn) można domniemywać, że niskie wartości współczynnika skolaryzacji we wskazanych gminach są efektem posyłania uczniów do szkół w Olsztynie. Poniższy wykres prezentuje współczynnik skolaryzacji netto w gminach powiatu olsztyńskiego z uwzględnieniem M. Olsztyn w 2014 roku.

Wykres 20 Współczynnik skolaryzacji netto w 2014 roku w poszczególnych gminach powiatu olsztyńskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

- stosunkowo wysoka zdawalność egzaminu dojrzałości
- dobre wyniki egzaminów dojrzałości

- najniższy współczynnik skolaryzacji na poziomie gimnazjalnym i podstawowym
- spadająca liczba uczniów szczebla ponadgimnazjalnego

1.3.2. Ochrona zdrowia

Promocja i ochrona zdrowia jest jednym z zadań publicznych o charakterze ponadgminnym, do których pełnienia zobligowane są powiaty. Ze względu na specyfikę powiatu olsztyńskiego oraz umiejscowienie w jego centralnej części M. Olsztyna, pełniącego jednocześnie stolicę województwa warmińsko-mazurskiego, znaczna część zadań związanych z ochroną zdrowia realizowana jest przez placówki medyczne zlokalizowane na terenie miasta Olsztyn. Niemniej jednak powiat olsztyński jest organem prowadzącym dla dwóch szpitali: w Biskupcu i Dobrym Mieście. Ponadto na terenie powiatu w dawnym szpitalu zakaźnym w Barczewie mieści się Powiatowy Szpital Pomocy Maltańskiej - budynek będący własnością powiatu olsztyńskiego. Placówka, którą prowadzi Fundacja Polskich Kawalerów Maltańskich „Pomoc Maltańska” specjalizuje się w opiece długoterminowej.

Szpitaly zlokalizowane na terenie powiatu olsztyńskiego, dysponują łącznie liczbą 482 miejsc spośród 6 639 miejsc dostępnych w szpitalach województwa. Liczba ta stanowi ponad 7% ogółu dostępnych miejsc jakimi dysponują szpitale w województwie warmińsko-mazurskim. Aktualna liczba dostępnych łóżek jakimi dysponują szpitale powiatu olsztyńskiego, plasują powiat olsztyński na pierwszym miejscu wśród powiatów całego podregionu olsztyńskiego. Jednocześnie w przeliczeniu liczby łóżek szpitalnych na 10 tys. ludności, powiat olsztyński z wartością wskaźnika wynoszącą 39,17 zajmuje przedostatnią pozycję w podregionie, wyprzedzając jedynie powiat bartoszycki (53,48). Przeciętna liczba dostępnych łóżek szpitalnych w przeliczeniu na 10 tys. ludności w całym województwie warmińsko-mazurskim wynosi 45,98, co oznacza iż dostępność łóżek szpitalnych w województwie, jest wyższa od średniej ogólnopolskiej (48,89). Z danych zawartych w „Biuletynie Ochrony Zdrowia Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2014” wynika, iż przeciętny wskaźnik procentowego wykorzystania łóżek w szpitalach województwa w 2014 roku wyniósł 65,8% i był wyższy niż w roku 2013 (66,3%), a średni czas pobytu pacjenta w szpitalu i wyniósł 5,5 dnia.

Tabela 11 Liczba łóżek szpitalnych oraz liczba łóżek w przeliczeniu na 10 tys. ludności

	Liczba łóżek szpitalnych	Łóżka w szpitalach ogólnych na 10 tys. Ludności
Polska	188 116	48,89
woj. warmińsko-mazurskie	6 639	45,98
powiat bartoszycki	320	53,48
powiat kętrzyński	166	25,52
powiat lidzbarski	87	20,47
powiat mrągowski	140	27,50
powiat nidzicki	78	23,04
powiat olsztyński	482	39,17
powiat szczycieński	142	20,03
powiat m. Olsztyn	1 752	100,79

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W kolejnej tabeli zaprezentowany zostały rozkład dostępnych w powiecie łóżek szpitalnych, z uwzględnieniem specjalizacji oddziałów na których dane łóżka się znajdują. Na uwagę zasługuje stosunkowo niewielka liczba łóżek na oddziałach kardiologicznych oraz całkowity brak oddziałów onkologicznych, podczas gdy wśród najczęstszych przyczyn zachorowań oraz zgonów w województwie warmińsko-mazurskim według danych zawartych w „Biuletynie Ochrony Zdrowia Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2014” znajdują się choroby układu krążenia oraz nowotwory złośliwe.

W roku 2013 w województwie choroby układu krążenia były przyczyną 5 898 zgonów, które stanowiły 42,4% ogółu przyczyn zgonów odnotowanych w województwie. W liczbie tej znalazło się 1 085 zgonów wynikających z chorób niedokrwiennych serca, w tym 551 zawałów serca. Dla porównania nowotwory złośliwe odpowiadały za 26,1% odnotowanych w 2013 roku zgonów (3 629 przypadków), spośród których najczęstszą przyczyną zgonów był nowotwór złośliwy jelita grubego, zgięcia esiczo-odbytniczego - 1032 zgony, nowotwór złośliwy odbytnicy - 296 zgonów, nowotwór złośliwy żołądka - 210 zgonów oraz nowotwór złośliwy skóry - 184 zgony.

Tabela 12 Liczba dostępnych łóżek szpitalnych w powiecie olsztyńskim z uwzględnieniem specjalizacji oddziałów

Łóżka szpitalne wg. oddziałów	Liczba dostępnych łóżek	% ogółu dostępnych w powiecie łóżek szpitalnych
Rehabilitacyjne dla dzieci	135	28,0%
Alergologiczne	79	16,4%
Wewnętrzne	52	10,8%
Rehabilitacji kardiologicznej	40	8,3%
Chirurgiczne	30	6,2%
Ortopedyczno-urazowe	28	5,8%
Neurologiczne	25	5,2%
Ginekologiczno-położnicze	23	4,8%
Kardiologiczne	22	4,6%
Pediatryczne	20	4,1%
Neonatalogiczne	13	2,7%
Chirurgii dziecięcej	10	2,1%
Anestezjologii i intensywnej terapii	5	1,0%
	482	100,0%

Źródło: Biuletyn Ochrony Zdrowia Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2014, Olsztyn 2015

Na tle sąsiednich powiatów, powiat olsztyński plasuje się wśród powiatów o najniższym dostępie do usług wyższego i średniego personelu medycznego w podmiotach udzielających świadczeń leczniczych (szpitalach). W tego typu placówkach na terenie powiatu olsztyńskiego pracuje łącznie 112 lekarzy, 32 dentyistów, 285 pielęgniarek i 41 położnych. Statystycznie na 1 lekarza w powiecie olsztyńskim przypada przeciętnie około 1098 osób, a na lekarza dentyistę około 3845 osób, podczas gdy średnia wojewódzka waha się w granicach 516 mieszkańców na 1 lekarza i 2 476 osób na 1 lekarza dentyistę.

Biorąc pod uwagę przeciętny wskaźnik liczby personelu medycznego przypadających na każde 10 tys. mieszkańców w województwie warmińsko-mazurskim, powiat olsztyński w każdym z badanych zakresów plasuje się zdecydowanie poniżej średnich wartości dla województwa oraz poniżej wyników osiągniętych przez sąsiednie powiaty. Jednakże niedostatki w zakresie dostępności do personelu medycznego w powiecie olsztyńskim, rekompensowane są przez personel placówek medycznych miasta Olsztyna, co w istotny sposób podkreśla powiązanie w omawianym zakresie między powiatem a stolicą województwa.

Tabela 13 Wskaźniki dostępności personelu wyższego i średniego stopnia w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców

	Lekarze	Dentyści	Pielęgniarki	Położne
Województwo	19,36	4,04	44,81	5,30
Powiat bartoszycki	13,54	3,34	43,62	5,01
Powiat kętrzyński	12,61	2,92	31,52	3,84
Powiat lidzbarski	10,59	2,35	22,82	4,23
Powiat mrągowski	11,79	4,32	36,74	5,70
Powiat nidzicki	10,63	1,48	30,42	4,13
Powiat olsztyński	9,10	2,60	23,16	3,33
Powiat szczycieński	11,57	2,96	23,56	2,82
Powiat m.Olsztyn	52,98	9,55	81,80	10,70

Źródło: *Biuletyn Ochrony Zdrowia Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2014, Olsztyn 2015*

Kolejną omawianą zmienną jest dostępność personelu medycznego pracującego w placówkach Podstawowej Opieki Zdrowotnej na terenie powiatu olsztyńskiego. Z danych zawartych w „Biuletynie Ochrony Zdrowia...” wynika, że na terenie powiatu usługi w placówkach POZ usługi świadczy łącznie 76 lekarzy, 107 pielęgniarek oraz 11 położnych. Wobec powyższego na 1 lekarza POZ przypada około 1 619 pacjentów (co jest wynikiem zbliżonym do średniej wojewódzkiej - 1627 os. na 1 lekarza), na 1 pielęgniarkę około 1149 mieszkańców (średnia woj. 1 115), a na 1 położną blisko 11 190 osób, podczas gdy średnia wojewódzka wynosi 7 890 osób.

W powiecie olsztyńskim w 2014 roku funkcjonowało łącznie 11 przychodni lekarskich oraz 30 aptek, na które statystycznie przypadało około 11 186 mieszkańców powiatu w przypadku przychodni oraz 4 102 mieszkańców w przypadku aptek. Pod względem dostępności do przychodni lekarskich, powiat olsztyński mieści się powyżej średniej województwa warmińsko-mazurskiego. Dostępność aptek jest natomiast o blisko 1/5 niższa od średniej wojewódzkiej. Z zebranych danych wynika także, iż mieszkańcy powiatu olsztyńskiego rzadziej niż pozostali mieszkańcy województwa i kraju korzystają z porad lekarskich, co może świadczyć o przeciętnie lepszej kondycji zdrowotnej mieszkańców powiatu olsztyńskiego.

Tabela 14 Wskaźniki dostępności przychodni, aptek oraz udzielonych porad lekarskich

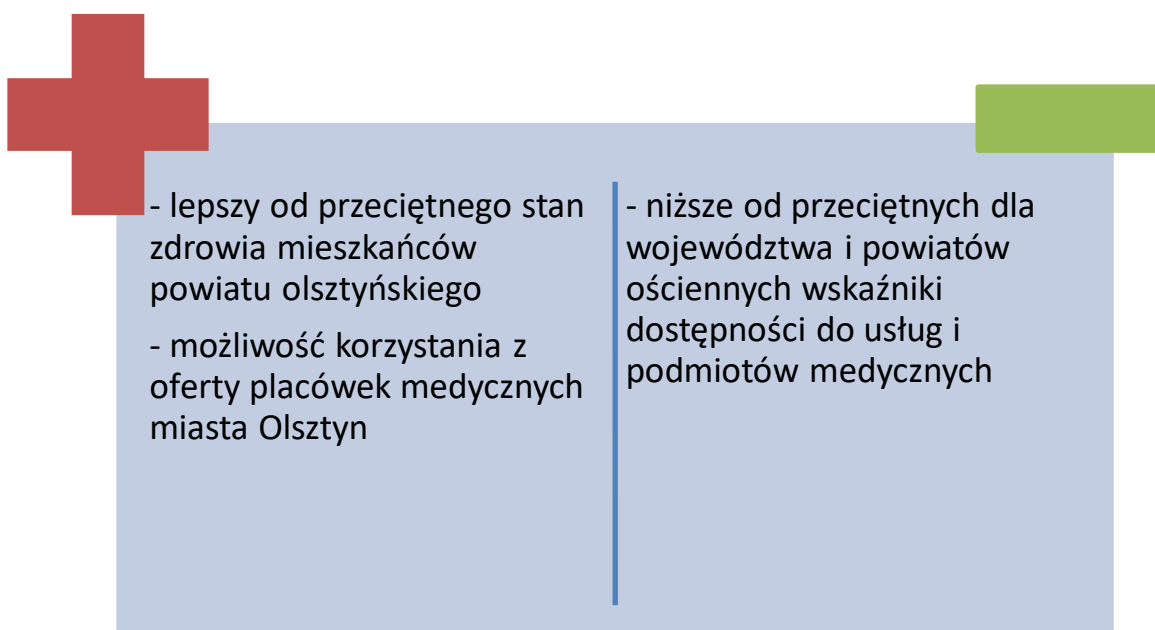
	Liczba udzielonych porad lekarskich	Liczba porad na 1 mieszkańca	Przychód nie ogółem	Liczba mieszkańców na 1 przychodnię	Apteki ogółem	Liczba mieszkańców na 1 aptekę
Polska	159 733 890	4,2	2 419	15907	12 438	3 094
Woj. warmińsko-mazurskie	5 945 722	4,1	73	19 780	416	3 471
powiat bartoszycki	216 195	3,6	0	0	14	4 274
powiat kętrzyński	233 790	3,6	1	65 040	16	4 065
powiat lidzbarski	163 192	3,8	5	8 501	15	2 834
powiat mrągowski	240 602	4,7	1	50 901	16	3 181
powiat nidzicki	147 941	4,4	0	0	8	4 232
powiat olsztyński	437 916	3,6	11	11 186	30	4 102
powiat szczycieński	327 036	4,6	2	35 446	23	3 082
powiat M. Olsztyn	808 500	4,7	7	24 833	70	2 483

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując kwestie związane z ochroną zdrowia w powiecie, należy odnieść się także do wskaźników ogólnego stanu zdrowia mieszkańców. Z dostępnych w „Biuletynie Ochrony Zdrowia” danych statystycznych wynika, iż w roku 2014 sytuacja zdrowotna mieszkańców powiatu olsztyńskiego wśród populacji powyżej 19 roku życia, będących pod opieką lekarza POZ pod względem stopnia zachorowalności tj. liczby nowych przypadków odnotowanych zachorowań, kształtowała się na poziomie powyżej średniej dla całego województwa. W roku 2014 łączna liczba odnotowanych zachorowań w powiecie olsztyńskim wyniosła 6 992 przypadki, co oznacza iż na każde 10 tys. mieszkańców powiatu przypadki nowych zachorowań odnotowano u 716,1 osób, podczas gdy wskaźnik ten w województwie wyniósł 704,4 zachorowania na każde 10 tys. mieszkańców. Jednocześnie ogólny wskaźnik liczby osób chorujących w danym okresie na 10 tys. ludności był niższy od średniej wartości wskaźnika dla województwa i wyniósł 3 804,5 osoby (średnia woj. 4 644 osób) co oznacza, iż mieszkańcy powiatu olsztyńskiego cechują się lepszym od przeciętnego dla mieszkańców województwa stanem zdrowia. Największą liczbę nowych przypadków zachorowań w województwie w 2014 roku odnotowano w zakresie chorób układu krążenia (241,2 osoby na 10 tys. mieszkańców, w powiecie 189,1), chorobach układu kostnego (180,1 na 10 tys., w powiecie 207,8) oraz w zakresie przewlekłych chorób układu trawiennego (111,3 na 10 tys., w powiecie 66,2).

Biorąc pod uwagę wszystkie opisane powyżej zagadnienia można uznać, iż dostępność mieszkańców powiatu olsztyńskiego do podstawowych jak i specjalistycznych usług opieki zdrowotnej, jest względnie korzystna. Co prawda zarówno wskaźniki dostępności do łóżek szpitalnych, czy

personelu opieki zdrowotnej są niższe od wartości średnich dla województwa i ościennych powiatów, niedostatki te rekompensowane są przez podmioty funkcjonujące na terenie miasta Olsztyna, z którym powiat olsztyński w wielu aspektach jest mocno funkcjonalnie powiązany. Ponadto zgromadzone w diagnozie informacje pozwalają stwierdzić, iż mieszkańcy powiatu olsztyńskiego cechują się lepszą od przeciętnej dla województwa kondycją zdrowotną, o czym świadczy przede wszystkim wskaźnik liczby osób chorujących oraz wskaźnik liczby udzielanych porad lekarskich.

1.3.3. Pomoc społeczna

Podstawową jednostką organizacyjną na szczeblu powiatu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olsztynie. Jednostka ta wykonuje zadania powiatu wynikające z następujących ustaw:

- ustawa o pomocy społecznej;
- ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Na poziomie gmin podstawowe zadania z zakresu pomocy i wsparcia na rzecz mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym wykonuje 12 ośrodków pomocy społecznej:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Barczewie.;
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Biskupcu;
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrym Mieście;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dywitach z siedzibą w Tuławkach;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gietrzwałdzie;
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jezioranach;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jonkowie;

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolnie;
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olsztynku;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Purdzie;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stawigudzie;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świątkach.

Dokumentem wskazującym cele i kierunki polityki socjalnej w Powiecie olsztyńskim jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie olsztyńskim na lata 2016-2025 przyjęta uchwałą Rady Powiatu nr XIII/126/2016 z dnia 31 marca 2016 roku. Celem głównym powiatu w zakresie pomocy społecznej jest „poprawa funkcjonowania mieszkańców Powiatu olsztyńskiego w środowisku rodzinnym, społecznym i zawodowym”, aby go zrealizować przedstawiono szereg celów strategicznych i szczegółowych:

I. Kompleksowy i spójny system wsparcia dzieci i młodzieży, rodziców oraz całych rodzin

- Wzmacnianie kompetencji rodziców oraz prawnych opiekunów w zakresie należytej opieki i wychowania dzieci;
- Stymulowanie fizycznego, emocjonalnego i intelektualnego rozwoju dzieci i młodzieży;
- Zapewnienie skutecznej pomocy rodzinom doświadczającym trudności opiekuńczo-wychowawcze, dysfunkcji i kryzysów;
- Poprawa dostępności form rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w powiecie.

II. Integracja społeczna osób marginalizowanych z powodu niepełnosprawności, choroby lub wieku

- Zwiększenie dostępu osób niesamodzielnych i ich rodzin do pomocy i wsparcia;
- Rozwój usług rehabilitacyjnych oraz kompensujących różne rodzaje niepełnosprawności;
- Zmniejszanie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym korzystanie z dóbr i usług publicznych;
- Kreowanie otoczenia sprzyjającego aktywności społeczno-zawodowej oraz integracji osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych i starszych.

III. Stymulowanie aktywności zawodowej i przedsiębiorczości mieszkańców

- Zwiększanie aktywności i mobilności zawodowej;
- Podnoszenie poziomu kwalifikacji oraz doświadczenia zawodowego;
- Wzrost liczby podmiotów gospodarczych oraz miejsc pracy w powiecie;
- Wzmocnienie roli ekonomii społecznej w aktywizacji zawodowej osób zagrożonych marginalizacją.

IV. Kreowanie warunków sprzyjających zdrowiu i bezpieczeństwu ludności

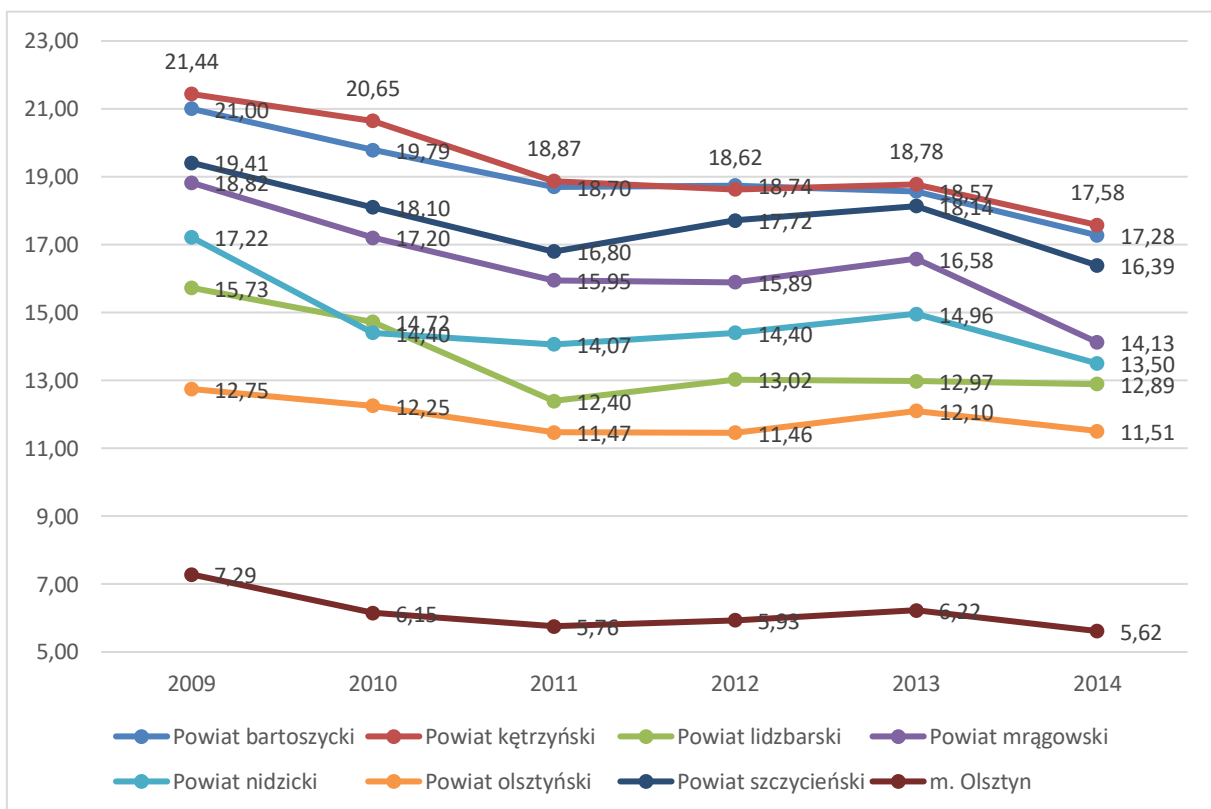
- Wzrost świadomości społecznej w zakresie dbania o zdrowie i bezpieczeństwo;
- Zmniejszenie dysproporcji w korzystaniu z opieki medycznej związanych ze statusem społecznym, ekonomicznym lub miejscem zamieszkania;
- Ochrona zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem czynników uciążliwych i szkodliwych oraz chorób, w tym zakaźnych i zawodowych.

V. Poprawa współpracy oraz jakości usług społecznych w powiecie

- Podnoszenie kompetencji pracowników 52 instytucji i organizacji działających w ramach lokalnego systemu pomocy i wsparcia;
- Wzmocnienie standardów w zakresie zarządzania jednostkami oraz oferowanych przez nie usług społecznych;
- Uzyskanie synergii działań różnych podmiotów dzięki zacieśnieniu współpracy oraz lepszemu jej skoordynowaniu.

Liczba osób korzystająca ze świadczeń systemu opieki społecznej w Powiecie olsztyńskim w 2014 roku wyniosła 9540 osób³ stanowiących 11,8% wszystkich mieszkańców powiatu. Według danych Banku Danych Lokalnych liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wyniosła 9 764 osoby. Na kolejnym wykresie zestawiono odsetek osób objętych środowiskową pomocą społeczną z Powiatu olsztyńskiego i ościennych jednostek terytorialnych.

Wykres 21 Odsetek osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców powiatów

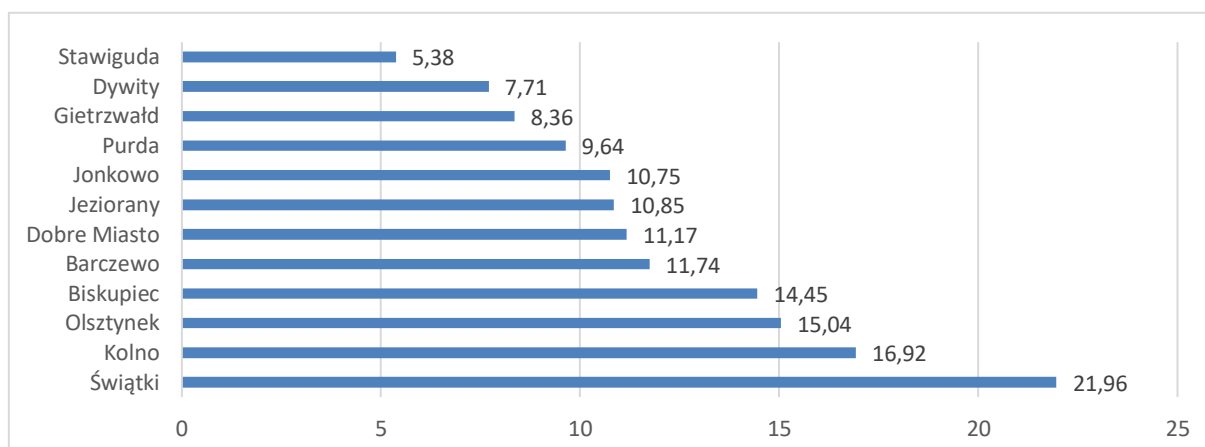

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Charakterystycznym elementem powyższego wykresu jest najniższy odsetek liczby osób objętych środowiskową pomocą społeczną w mieście Olsztyn. Na drugim miejscu plasuje się powiat olsztyński. Istotna wydaje się także nieznaczna tendencja spadkowa liczby osób korzystających z pomocy stanowiąca dobry prognostyk na przyszłość. Oprócz zestawienia z innymi powiatami warto także poddać analizie różnice między gminami w Powiecie olsztyńskim w zakresie osób korzystających z pomocy społecznej.

³ Za: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2025 s. 27

Wykres 22 Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych gmin powiatu -2014 roku

Źródło: dane z: *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2025 w Powiecie Olsztyńskim*

Prezentowane dane wskazują jasno, że najwyższy odsetek osób objętych wsparciem systemu pomocy społecznej występuje na terenie gminy Świątki - co piąty mieszkaniec gminy korzysta z pomocy społecznej. Najczęściej pojawiające się przyczyny korzystania z pomocy społecznej zaprezentowano w następującej tabeli.

Tabela 15 Przyczyny korzystania z pomocy społecznej

Przyczyna korzystania z pomocy społecznej	liczba osób w rodzinach		
	2012	2013	2014
ubóstwo	6451	6673	7160
bezrobocie	9269	10094	9293
niepełnosprawność	3501	3501	3462
długotrwała lub ciężka choroba	2680	2784	2745
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	4059	4061	3960
alkoholizm	755	793	730
narkomania	30	20	33
bezdomność	127	143	165
trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	153	150	110
zdarzenia losowe	164	70	123
klęski żywiołowe i ekologiczne	46	1	0
sieroctwo	0	13	1
przemoc w rodzinie	224	364	321

Źródło: dane za: *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2025 w Powiecie Olsztyńskim*

Na przestrzeni lat 2012-2014 najczęstszą przyczyną korzystania ze wsparcia systemu pomocy społecznej było bezrobocie i ubóstwo. Warto także podkreślić, że w badanym czasookresie liczba osób w rodzinach objęta działaniami wspierającymi ulegała nieznacznym wahaniom, co może świadczyć o utrwalonym charakterze problemów społecznych.

Tak wysokie wskaźniki korzystania osób z pomocy społecznej związane są bezpośrednio z poziomem życia mieszkańców. W następnym tabeli przedstawiono poziom korzystania z pomocy społecznej i poziom życia mieszkańców Polski z podziałem na województwa.

Tabela 16 Poziom życia w zależności od liczby osób korzystających z pomocy społecznej z podziałem na województwa

		poziom życia			
		najniższy	niski	wysoki	najwyższy
udział osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności	najwyższy	warmińsko-mazurskie			
	wysoki	podkarpackie	lubelskie, podlaskie, kujawsko-pomorskie	świętokrzyskie	
	niski		pomorskie, lubuskie, zachodnio-pomorskie		łódzkie
	najniższy		opolskie	dolnośląskie, małopolskie	mazowieckie, śląskie, wielkopolskie

Źródło: Beneficjenci pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych w 2014r - opracowanie GUS

- rozbudowany terytorialnie system opieki społecznej
- niski odsetek osób korzystających z pomocy społecznej

- stagnacja liczby osób objętych pomocą społeczną wskazująca na utrwalenie zjawisk negatywnych
- najniższy poziom życia wśród województw
- bezrobocie i ubóstwo jako główne przyczyny korzystania z pomocy społecznej

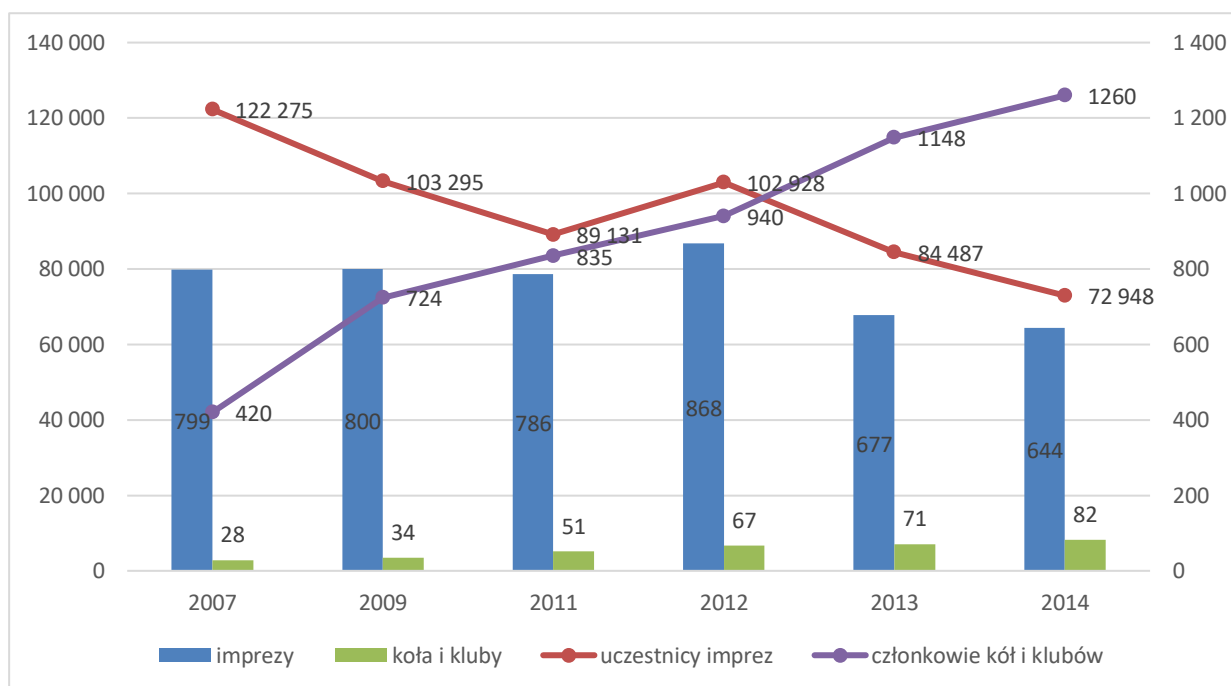

1.3.4. Kultura

Wśród ogółu wydatków z budżetu powiatu olsztyńskiego w 2014 według danych GUS, wydatki na kulturę stanowiły zaledwie 0,12% tj. 142 tys. zł. W przypadku budżetu województwa, na kulturę przeznaczano około 0,23%, natomiast średnia ogólnopolska suma wydatków w tej dziedzinie wynosi 0,49%. W ujęciu wieloletnim, suma wydatków na kulturę w odniesieniu do ogółu wydatków powiatu ma tendencję spadkową, co oznacza, iż kultura nie znajduje się wśród priorytetów inwestycyjnych powiatu olsztyńskiego.

Na terenie powiatu olsztyńskiego w roku 2014 funkcjonowały 82 koła i kluby związane z działalnością kulturalną, zrzeszające 1260 osób. Liczba tego typu instytucji oraz ich baza członkowska systematycznie rośnie, co niestety nie przekłada się bezpośrednio na liczbę realizowanych w powiecie imprez kulturalnych i liczbę ich uczestników. W samym roku 2014 w powiecie zrealizowano 644 imprezy, w których udział wzięło łącznie 72 948 osób. Zarówno liczba zorganizowanych imprez, jak i liczba uczestników była najniższa od wielu lat, co może mieć związek ze spadkiem nakładów powiatu na kulturę.

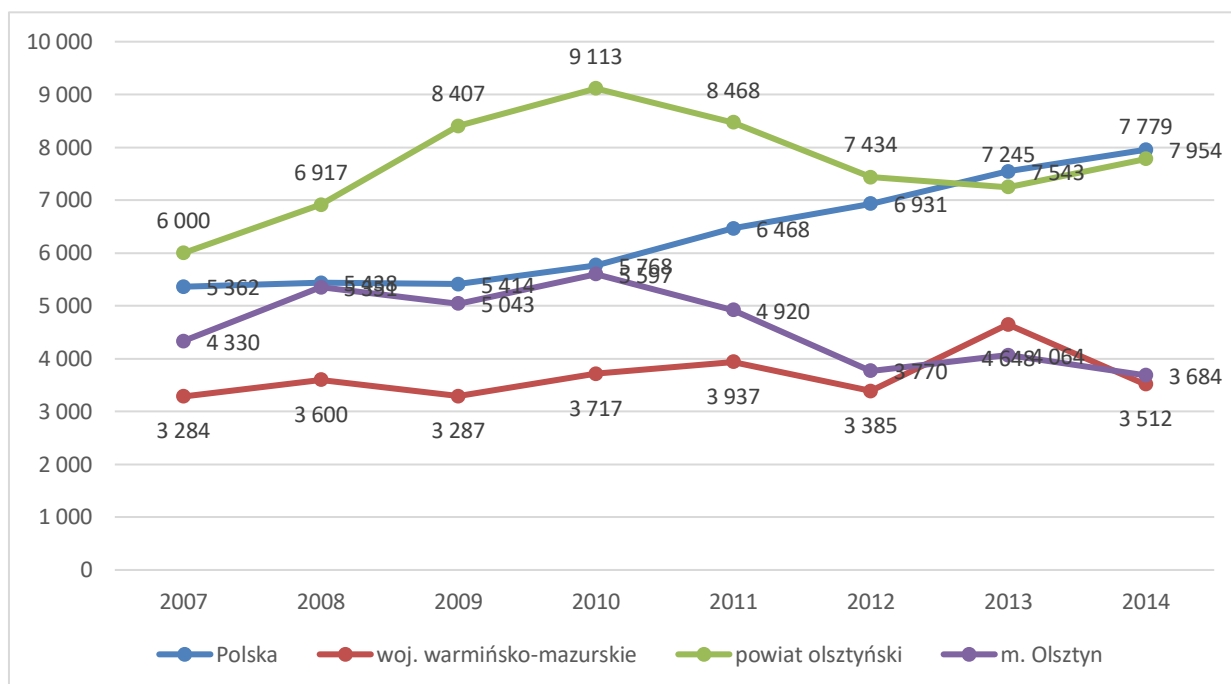
Wykres 23 Organizacje, imprezy i uczestnicy wydarzeń kulturalnych powiatu olsztyńskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2014 roku w powiecie olsztyńskim funkcjonowały 3 muzea, które zwiedziło łącznie 95 542 osoby. Przeliczając liczbę osób zwiedzających muzea przypadających na każde 10 tys. mieszkańców w Polsce, województwie warmińsko-mazurskim, powiecie olsztyńskim i mieście Olsztyn można uznać, iż muzea powiatu olsztyńskiego cieszą się dużym zainteresowaniem. W samym roku 2014 liczba osób zwiedzających muzea powiatu olsztyńskiego wyniosła 7 954 osoby na 10 tys. mieszkańców, co oznacza wynik zbliżony do średniej ogólnopolskiej oraz wynik dwukrotnie wyższy od średniej dla województwa i miasta Olsztyna.

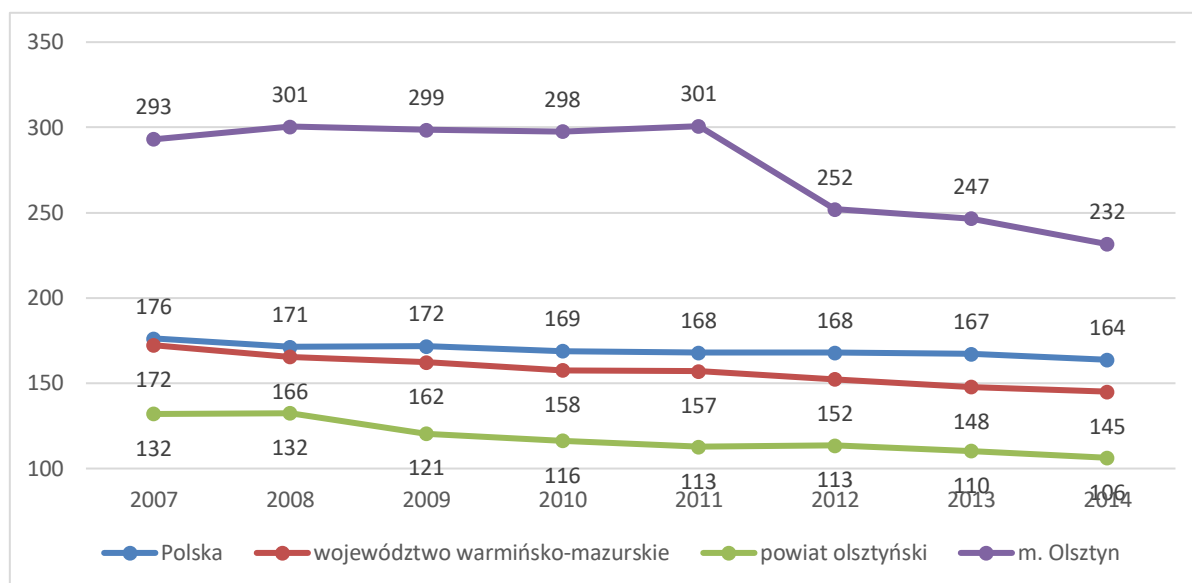
Wykres 24 Porównanie liczby zwiedzających muzea na 10 tys. mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wśród ważnych instytucji wspierających rozwój kultury istotne miejsce zajmują biblioteki. W ciągu 7 ostatnich lat (2007-2014 roku) liczba bibliotek i ich filii działających na terenie powiatu olsztyńskiego zmniejszyła się z 39 do 28. O blisko 100 tys. pozycji zmniejszył się także księgozbiór, jakim dysponują biblioteki w powiecie. Wraz ze spadkiem liczby bibliotek, zwiększył się odsetek liczby ludności przypadających na 1 bibliotekę, który w roku 2007 wynosił 2 439, a w roku 2014 ponad 2 862 osoby. W sposób istotny zmalała także liczba czytelników korzystających z bibliotek w powiecie olsztyńskim. Tendencja spadkowa w tym zakresie ma co prawda charakter ogólnokrajowy, jednakże spadek czytelnictwa w kraju nie jest aż tak dynamiczny jak w powiecie olsztyńskim, co najprawdopodobniej wynika wprost ze zmniejszenia się liczby ogólnodostępnych bibliotek w powiecie na przestrzeni ostatnich lat.

Wykres 25 Czytelniczy bibliotek na 100 mieszkańców - porównanie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z przedstawionych danych jasno wynika, iż poziom uczestnictwa w kulturze oraz czytelnictwa w ostatnich latach na terenie powiatu olsztyńskiego przybiera tendencje negatywne, które mogą wprost wynikać z obniżania się nakładów przeznaczanych na kulturę w powiecie. Dalsze utrzymywanie się negatywnej tendencji skutkować może zmniejszeniem się poczucia przynależności i utożsamienia mieszkańców z zamieszkiwanym obszarem oraz zmniejszeniem atrakcyjności turystycznej powiatu. Negatywny w skutkach może okazać się także dalszy spadek czytelnictwa oraz dostępności do bibliotek, który w pierwszej kolejności może przełożyć się na obniżenie wyników nauczania, a w dalszej perspektywie na obniżeniu kwalifikacji i innowacyjności społeczności zamieszkującej powiat olsztyński.

- rosnąca liczba osób odwiedzających muzea
- wzrost liczby klubów i kół o profilu kulturalnym

- zmniejszające się wydatki na kulturę
- wyraźny spadek czytelnictwa i dostępności do bibliotek
- malejąca liczba imprez kulturalnych i ich uczestników

1.4. Infrastruktura techniczna

1.4.1. Układ komunikacyjny i dostępność komunikacyjna

W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym w Rozdziale 2 Zakres działania i zadania powiatu Ustawodawca wskazuje, że powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym m.in. w zakresie transportu zbiorowego i dróg publicznych [Art. 4. 1. 6]]. Tym samym zagadnienie związane z układem komunikacyjnym i dostępnością komunikacyjną należy uznać za bardzo ważne z punktu widzenia realizacji zadań własnych przez powiat jako jednostkę samorządu terytorialnego. W strukturze organizacyjnej Starostwa Powiatowego w Olsztynie znajduje się Wydział Komunikacji i Transportu. W jego skład wchodzi trzy wieloosobowe stanowiska pracy: wieloosobowe stanowisko pracy ds. rejestracji pojazdów, wieloosobowe stanowisko pracy ds. wydawania uprawnień kierowcom oraz wieloosobowe stanowisko pracy ds. transportu drogowego. Z punktu widzenia przedmiotowego rozdziału za celowe należy uznać zadania leżące w kompetencjach trzeciego ze wzmiankowanych stanowisk. Kluczowe zadania realizowane są przez wieloosobowe stanowisko pracy ds. transportu drogowego to:

1. prowadzenie rejestrów przedsiębiorców prowadzących ośrodki szkolenia kierowców i stacje kontroli pojazdów;
2. wydawanie i cofanie uprawnień diagnostom do wykonywania badań technicznych, wpis instruktora / wykładowcy do ewidencji instruktorów / wykładowców, wydawanie legitymacji instruktorom / zaświadczeń wykładowcom;
3. sprawowanie nadzoru nad ośrodkami szkolenia kierowców w zakresie szkolenia kandydatów na kierowców i stacjami kontroli pojazdów;
4. wydawanie zaświadczeń potwierdzających zgłoszenie przez przedsiębiorcę prowadzenia przewozów drogowych na potrzeby własne jako działalności pomocniczej w stosunku do podstawowej działalności - za opłatą;
5. udzielanie, odmowa udzielenia, zmiana lub cofnięcie zezwolenia na wykonywanie zawodu przewoźnika drogowego w krajowym transporcie drogowym osób / rzeczy w drodze decyzji administracyjnej, wydawanie wypisów z zezwolenia - za opłatą (przygotowanie rozstrzygnięć);
6. udzielanie, odmowa udzielenia, zmiana lub cofnięcie licencji na wykonywanie krajowego transportu drogowego osób w drodze decyzji administracyjnej, wydawanie wypisów z licencji - za opłatą (przygotowanie rozstrzygnięć);
7. wydawanie, odmowa lub zmiana udzielonego zezwolenia na wykonywanie przewozów regularnych i przewozów regularnych specjalnych w uzgodnieniu z wójtami, burmistrzami, prezydentami miast właściwymi ze względu na planowany przebieg linii komunikacyjnej po przeprowadzeniu analizy sytuacji rynkowej; stwierdzenie wygaśnięcia zezwolenia lub cofnięcie zezwolenia - za opłatą (przygotowanie rozstrzygnięć);
8. dokonywanie - co najmniej raz na 5 lat - kontroli przedsiębiorców w zakresie zgodności wykonywania transportu drogowego lub przewozów na potrzeby własne z przepisami ustawy i warunkami udzielonej licencji, zezwolenia lub zaświadczenia - na podstawie upoważnienia Starosty;
9. nakładanie na przewoźników drogowych obowiązku przedstawiania w oznaczonym terminie informacji i dokumentów potwierdzających spełnienie wymagań ustawowych i warunków określonych w licencji lub zezwoleniu;

10. współdziałanie z Inspekcją Transportu Drogowego w realizacji zadań określonych ustawą o transporcie drogowym;
11. współdziałanie z Policją w zakresie kontroli wykonywania praktycznej nauki jazdy prowadzonej poza ośrodkiem szkolenia kierowców;
12. przedstawianie ministrowi właściwemu do spraw transportu - dwa razy w roku - informacji dotyczącej liczby i zakresu udzielonych licencji oraz zezwoleń;
13. sporządzanie miesięcznych sprawozdań w zakresie ilości wydanych zezwoleń, licencji i zaświadczeń oraz pobranych opłat;
14. sporządzanie analizy sytuacji rynkowej w zakresie regularnego przewozu drogowego osób na obszarze Powiatu olsztyńskiego;
15. nadzór i koordynowanie realizacji zadań związanych z zarządzaniem ruchem na drogach powiatowych.

Rozważania na temat układu komunikacyjnego oraz analizę dostępności komunikacyjnej powiatu należy rozpocząć od uwagi wstępnej: powiat olsztyński leży w regionie o najniższej w Europie dostępności transportowej, jednak jego sytuacja na tle obszarów peryferyjnych województwa warmińsko-mazurskiego jest zdecydowanie korzystniejsza (peryferyjnych z punktu widzenia stolicy regionu - Olsztyna).

Na transport drogowy w województwie warmińsko-mazurskim składa się: 51 dróg wojewódzkich, 12 dróg krajowych, 4 ekspresowe (w trakcie realizacji) oraz dwie międzynarodowe. Układ dróg krajowych w województwie zapewnia połączenia o znaczeniu krajowym i regionalnym. Szczególne znaczenie mają drogi:

- międzynarodowa E 77 relacji Gdańsk-Olsztynek-Nidzica-Warszawa-Kraków-Budapeszt (jako droga krajowa oznaczona nr 7);
- nr 16 relacji Grudziądz-Olsztyn-Augustów: łącząca gminy Gietrzwałd i Barczewo z Miastem Olsztyn oraz umożliwiającą bezpośrednią komunikację z województwem kujawsko-pomorskim (Grudziądz i dalej z autostradą A1) i podlaskim (Augustów);
- nr 51 relacji Olsztynek-Olsztyn-Bezledy: przebiegająca m.in. przez gminy Dywity i Stawiguda, zapewniająca połączenie z przejściem granicznym z Obwodem Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej w Bezledach oraz drogą ekspresową S7, należącą do sieci europejskich korytarzy transportowych (TEN-T) i dalej DK 7, która łączy teren powiatu z Warszawą oraz Gdańskiem;
- nr 53 - zapewniająca komunikację z Olsztynem dla mieszkańców gminy Purda, w dalszym przebiegu łączy Olsztyn ze Szczytnem i Ostrołęką. Jest to jedna z trzech najważniejszych dróg łączących Warmię i Mazury z Mazowszem;
- nr 22 relacji Elbląg-Grzechotki.

Z punktu widzenia efektywności systemu drogowego powiatu olsztyńskiego należy wskazać również drogi wojewódzkie nr 527 - stanowiąca główne połączenie drogowe dla mieszkańców gminy Jonkowo (wraz z linią kolejową Olsztyn-Moraąg) i nr 598, która jest kolejnym ważnym połączeniem z Olsztynem dla gminy Stawiguda.

Biorąc pod uwagę istotną rolę infrastruktury drogowej i jej wpływ na poziom rozwoju gospodarczego - w poniższej tabeli znajdują się dwa wskaźniki odnoszące się do dróg gminnych i powiatowych na terenie powiatu olsztyńskiego z punktu widzenia rodzaju nawierzchni. W omawianym czasookresie odnotowuje się dwie korzystne i komplementarne względem siebie tendencje. Pierwszą z nich jest wzrost wskaźnika dróg o nawierzchni twardej w przeliczeniu na 10 tysięcy ludności, natomiast drugą jest spadek wskaźnika odnoszącego się do szeroko rozumianych dróg gruntowych.

Tabela 17 Wskaźnik dróg gminnych i powiatowych na 10 tys. ludności wg. nawierzchni

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 10 tys. ludności	71,8	72,2	72,8	73,1	71,5	71,6	76,6	77,8
drogi gminne i powiatowe o gruntowej nawierzchni na 10 tys. ludności	88,2	85,7	85,1	81,5	77,0	77,2	73,4	70,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Poniższa tabela w liczbach bezwzględnych pokazuje kilometrów poszczególnych rodzajów dróg pozostających pod nadzorem powiatu olsztyńskiego.

Tabela 18 Drogi powiatowe wg. nawierzchni [km]

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
o nawierzchni twardej	719,2	722,2	722,2	719,1	688,9	681,8	671,6	681,7
o nawierzchni twardej ulepszonej	719,2	722,2	722,2	719,1	688,3	681,2	671,0	652,3
o nawierzchni gruntowej	252,0	248,8	248,8	191,5	199,1	199,1	201,1	176,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

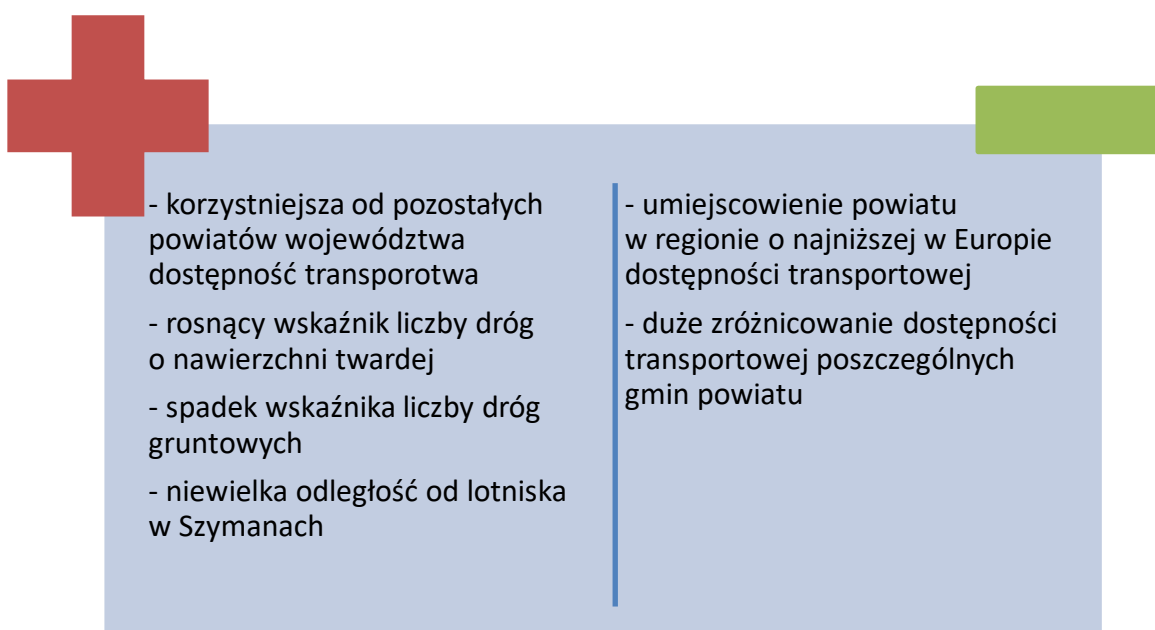
Analizując dostępność transportową na podstawie dwóch grup wskaźników, tj. gęstości sieci drogowej (kołowej oraz kolejowej), a także liczby połączeń danej gminy ze stolicą regionu, można określić, iż najkorzystniejsze położenie pod względem dostępności transportowej mają gminy: Dywity, Barczewo oraz Dobre Miasto, natomiast najgorszą dostępność transportową mają gminy: Kolno, Świątki oraz Jeziorany. Działania zmierzające do poprawy dostępności komunikacyjnej, szczególnie w gminach najbardziej oddalonych od głównego ośrodka społeczno-gospodarczego, powinny zmierzać w kierunku modernizacji istniejących korytarzy drogowych oraz zwiększania liczby połączeń transportowych celem poprawy mobilności mieszkańców (na podstawie „Dostępność Transportowa Obszarów Wiejskich Powiatu olsztyńskiego” Waldemar Kozłowski, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski).

Tabela 19 Dostępność transportowa gmin powiatu olsztyńskiego w ujęciu czasowym i kosztowym

Gmina	Odległość od Olsztyna	Czas dojazdu do Olsztyna (minuty)	Koszty przejazdu samochodem w jedną stronę (zł)	Koszty czasu dojazdu w jedną stronę VTTS (zł)	Suma kosztów przejazdu	Ranking
Barczewo	18	15	8,0	5,0	13,0	4-5
Biskupiec	40	25	18,0	8,2	26,2	10
Dobre Miasto	25	25	11,2	8,2	19,4	7
Dywity	7	9	3,2	3,0	6,2	1
Gietrzwałd	18	15	8,0	5,0	13,0	4-5
Jeziorany	35	37	16,0	12,3	28,3	11
Jonkowo	13	20	5,8	6,6	12,4	3
Kolno	56	60	25,1	20	45,1	12
Olsztynek	26	20	11,7	6,6	18,3	6
Purda	24	29	11,0	9,6	20,6	8
Stawiguda	15	12	6,7	4,0	10,7	2
Świątki	26	39	11,7	13,0	24,7	9

Źródło: „Dostępność Transportowa Obszarów Wiejskich Powiatu olsztyńskiego” Waldemar Kozłowski, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, 2012 roku

Dostępność transportowa to również transport lotniczy. Port Lotniczy Olsztyn-Mazury uzyskał certyfikat Urzędu Lotnictwa Cywilnego 18 stycznia 2016 roku. 20 stycznia wystartował z niego pierwszy czarterowy samolot do Berlina. Natomiast pierwszy samolot rejsowy wystartował z Szyman 21 stycznia 2016 roku. Z punktu widzenia rozwoju powiatu oraz całego regionu funkcjonowanie portu lotniczego wpłynie dodatnio na atrakcyjność inwestycyjną oraz turystyczną obszaru.

- korzystniejsza od pozostałych powiatów województwa dostępność transportowa
- rosnący wskaźnik liczby dróg o nawierzchni twardej
- spadek wskaźnika liczby dróg gruntowych
- niewielka odległość od lotniska w Szymanach
- umiejscowienie powiatu w regionie o najniższej w Europie dostępności transportowej
- duże zróżnicowanie dostępności transportowej poszczególnych gmin powiatu

1.4.2. Infrastruktura sieciowa

Jednym istotnych wskaźników poziomu rozwoju danego obszaru, są wskaźniki dotyczące odsetka osób korzystających z infrastruktury komunalnej, w tym dostępu mieszkańców do wodociągów, kanalizacji czy stopnia gazyfikacji. W każdym z omawianych aspektów powiat olsztyński odznacza się niższymi wartościami wskaźników w porównaniu do średnich wartości wskaźników zarówno dla województwa jak i całego kraju. Stosunkowo najlepiej rozwiniętą siecią infrastruktury komunalnej na terenie Powiatu, jest sieć wodociągowa z której korzysta 91% ogółu mieszkańców. Wskaźnik ten w 2014 roku znacząco wzrósł w porównaniu do roku 2007, w którym wynosił 81,8%. Dostępność do sieci wodociągowej jest mocno zróżnicowana w poszczególnych gminach powiatu i waha się od poziomu 75,3% w gminie Purda do poziomu 99,9% w przypadku gminy Barczewo. Poziom rozwoju sieci kanalizacyjnej powiatu olsztyńskiego, jest niższy o 10 p.p. względem średniej wojewódzkiej oraz 5 p.p. względem stanu ogólnopolskiego. Zdecydowanie najniższym rozwojem cechuje się dostępność do infrastruktury gazowej, z której korzysta zaledwie co czwarty mieszkaniec powiatu. Wskaźnik ten jest ponad dwukrotnie niższy od średniej ogólnopolskiej oraz o 17 p.p. niższy od średniej dla województwa. Dostępu do sieci gazowej całkowicie nie posiadają lub prawie nie posiadają 3 z 12 gmin, dla porównania dostępność do sieci gazowej posiada około 80% mieszkańców Olsztyna.

Tabela 20 Dostęp do Infrastruktury sieciowej

	Wodociągi [%]	Kanalizacja [%]	Gaz [%]
powiat olsztyński	91,0	63,8	25,4
Woj. warmińsko-mazurskie	94,6	73,4	42,8
Polska	91,6	68,7	52,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując przyrost liczby ludności korzystającej z infrastruktury sieciowej, wyrażonej w liczbach bezwzględnych obserwuje się znaczny przyrost (o 20 848 osób) liczby korzystających z sieci kanalizacyjnej na przestrzeni ostatnich 7 lat. W przypadku sieci wodociągowej przyrost ten wyniósł 17 920 osób, natomiast liczba ludności korzystającej z sieci gazowej wzrosła o ponad 50% z poziomu 20 328 do 21 308. Zgromadzone dane wskazują, iż przeprowadzone inwestycje pozwalają na szybki i znaczący wzrost liczby ludności korzystającej z infrastruktury sieciowej, niemniej jednak odnosząc się do prezentowanych powyżej wartości w ujęciu procentowym, można wskazać, że zakres potrzeb w tej dziedzinie w dalszym ciągu wymagał będzie podejmowania kolejnych inwestycji.

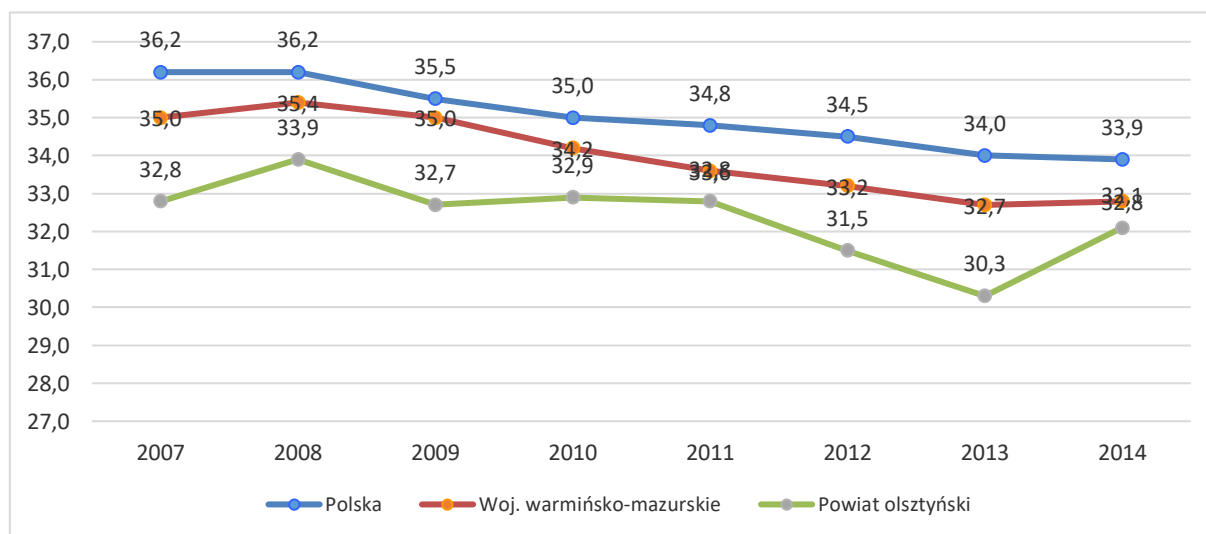
Tabela 21 Liczba ludności korzystającej z infrastruktury sieciowej w latach 2007-2014 w powiecie olsztyńskim

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	94 040	95 586	96 997	100 178	101 645	102 863	103 882	111 960
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	57 694	59 788	60 690	62 798	65 316	67 819	70 793	78 542
ludność korzystająca z sieci gazowej	20 328	22 466	24 007	25 505	26 069	26 041	27 446	31 308

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z danych GUS wynika, iż przeciętny mieszkaniec powiatu olsztyńskiego w okresie 2007-2014 roku zużywał rocznie około 32,4 m³ wody, podczas gdy wskaźnik ten dla całego województwa kształtował się na poziomie 34,0 m³, a w przypadku całej Polski 35,0 m³. Zgromadzone dane wskazują, iż poziom zużycia wody, a zatem i produkcji ścieków komunalnych ma tendencję spadkową zarówno na poziomie lokalnym jak i ogólnokrajowym.

Wykres 26 Zestawienie porównawcze zużycia wody [m³]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

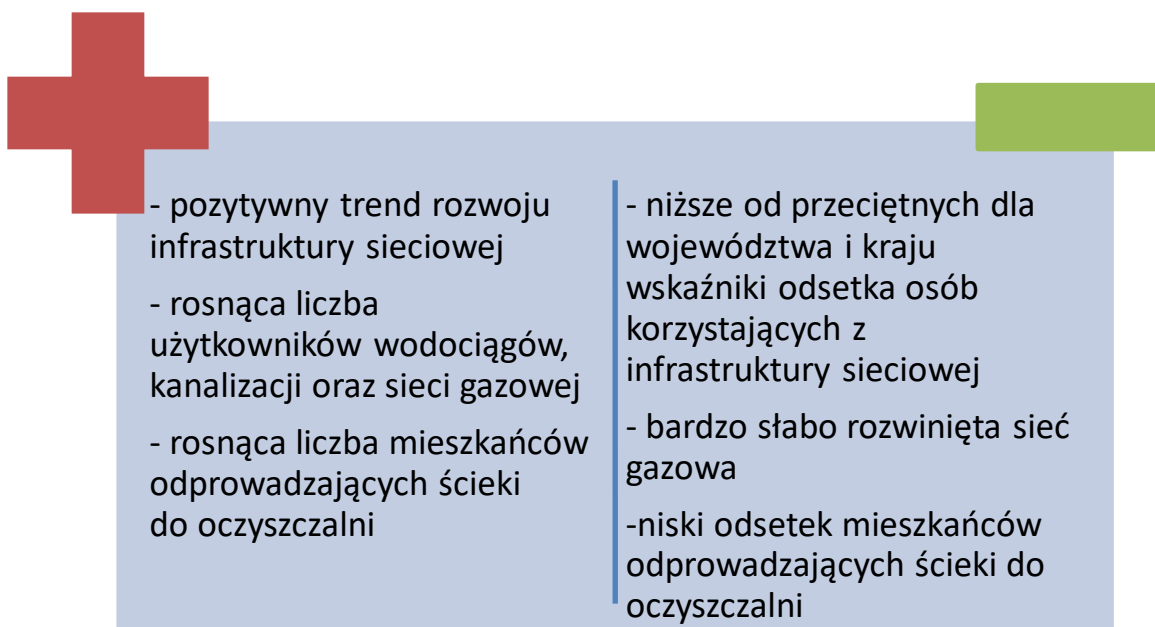
Na terenie powiatu olsztyńskiego w 2014 funkcjonowało łącznie 30 oczyszczalni ścieków, które stanowią niemal 13% z 234 oczyszczalni woj. warmińsko-mazurskiego. Wśród ogółu mieszkańców powiatu olsztyńskiego zaledwie 62,9% odprowadza ścieki do oczyszczalni. Wskaźnik ten plasuje się poniżej średnich wskaźników dla województwa i kraju, co może oznaczać wyższe od przeciętnego ryzyko powstawania zanieczyszczeń wód i gruntów. Dlatego też konieczne będzie dalsze inwestowanie w rozwój sieci kanalizacyjnej oraz powiększanie możliwości przepustowych istniejących na terenie powiatu oczyszczalni.

Tabela 22 Zestawienie porównawcze - oczyszczalnie ścieków

	Oczyszczalnie ścieków	Korzystający z oczyszczalni	[%] korzystających mieszkańców
Polska	3 288	27 493 629	71,5
Woj. warmińsko-mazurskie	234	1 083 235	75,0
powiatolsztyński	30	77 455	62,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Biorąc pod uwagę wszystkie zgromadzone wskaźniki, należy wskazać na istotny problem rozwojowy powiatu na tle województwa i kraju. W każdym z analizowanych zagadnień, powiat wykazuje opóźnienia, które mogą niekorzystnie wpływać na dalszy rozwój zarówno demograficzny, środowiskowy, turystyczny i gospodarczy powiatu.

- pozytywny trend rozwoju infrastruktury sieciowej
- rosnąca liczba użytkowników wodociągów, kanalizacji oraz sieci gazowej
- rosnąca liczba mieszkańców odprowadzających ścieki do oczyszczalni

- niższe od przeciętnych dla województwa i kraju wskaźniki odsetka osób korzystających z infrastruktury sieciowej
- bardzo słabo rozwinięta sieć gazowa
- niski odsetek mieszkańców odprowadzających ścieki do oczyszczalni

1.4.3. Budownictwo

W województwie warmińsko-mazurskim w latach 2008-2014 oddano łącznie do użytku 33 535 mieszkań, z czego 14% stanowiły mieszkania oddane w powiecie olsztyńskim (łącznie 4 708). Dla porównania w mieście Olsztyn oddanych zostało łącznie 7 372 mieszkań (22% ogółu mieszkań oddanych w województwie), z czego wynika iż miasto Olsztyn oraz powiat olsztyński stanowią jeden z najprężniej rozwijających się obszarów województwa - łącznie na tym terenie oddanych zostało 36% ogółu nowych mieszkań wybudowanych w województwie. Przeciętna liczba oddawanych do użytku mieszkań w powiecie olsztyńskim wynosiła około 673 rocznie, podczas gdy w ościennych powiatach liczba oddawanych mieszkań była co najmniej dwukrotnie niższa. Niemniej jednak w badanym okresie obserwuje się stałą tendencję spadku liczby oddawanych do użytku mieszkań w ciągu roku. Liczba oddanych mieszkań w powiecie olsztyńskim w roku 2014 wynosi nieznacznie powyżej 50% stanu odnotowanego w roku 2008.

Pod względem liczby oddanych w latach 2008-2014 mieszkań w gminach powiatu olsztyńskiego, czołowe miejsce zajmują gminy Stawiguda (1 389), Barczewo (564) oraz Purda (403). Najmniej mieszkań oddanych do użytku odnotowano w gminie Kolno (6), a także w gminach Świątki (49) i Jeziorany (66).

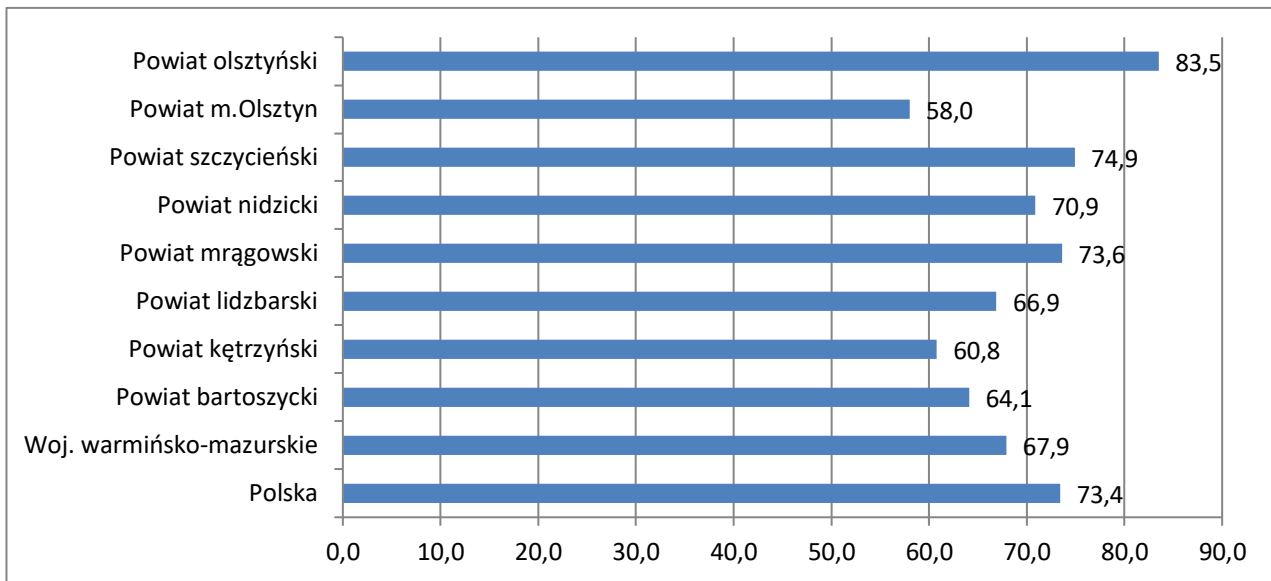
Tabela 23 Liczba mieszkań oddanych do użytkowania w okresie 2008-2014 - dane porównawcze

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Liczba oddanych mieszkań w okresie	Średnia liczba oddawanych mieszkań
powiat bartoszycki	55	76	93	92	64	66	57	503	72
powiat kętrzyński	153	135	67	73	65	49	123	665	95
powiat lidzbarski	88	105	40	65	41	30	64	433	62
powiat mrągowski	167	131	76	169	107	100	164	914	131
powiat nidzicki	64	50	54	64	78	94	75	479	68
powiat szczycieński	304	253	266	223	354	346	220	1 966	281
powiat m. Olsztyn	1 523	670	947	956	1 218	1 187	871	7 372	1 053
powiat olsztyński	892	776	591	738	588	654	469	4 708	673

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Biorąc pod uwagę przeciętną powierzchnię mieszkaniową, powiat olsztyński plasuje się w czołówce zarówno województwa warmińsko-mazurskiego, jak i powyżej średniej dla całego kraju. Przeciętne mieszkanie w powiecie olsztyńskim posiada około 83,5 m² powierzchni użytkowej i jest tym samym większe od przeciętnego mieszkania w województwie o około 15,6 m². W obrębie powiatu olsztyńskiego odnotowuje się również duże zróżnicowanie pod względem powierzchni mieszkań w poszczególnych gminach. Gminy o największych przeciętnych mieszkaniach to: Dywity - 113,4 m², Jonkowo - 110,8 m², Gietrzwałd - 102,9 m². Zdecydowanie słabiej pod tym względem plasują się gminy Dobre Miasto (69,3 m²) oraz Biskupiec (68,2 m²).

Wykres 27 Porównanie powierzchni użytkowej mieszkań

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przeciętna wielkość powierzchni użytkowej mieszkania przypadająca na 1 osobę, również korzystnie wyróżnia powiat olsztyński na tle reszty województwa i kraju. Wskaźnik ten w powiecie olsztyńskim wynosi 26,9 m²/1 osobę, podczas gdy średnia województwa waha się w granicach 23,6 m²/1 osobę a średnia kraju to 26,7 m²/1 osobę. W zakresie tym również obserwuje się duże zróżnicowanie w obrębie gmin powiatu. Potencjalnie największą powierzchnią przypadającą na 1 mieszkańca charakteryzują się gminy Stawiguda - 40,0 m², Dywity - 35,3 m² oraz Jonkowo 32,0 m². Najmniejszą powierzchnią użytkową przypadającą na 1 mieszkańca cechują się natomiast mieszkania w gminach Jeziorany (21,2 m²) i Dobre Miasto (22,6 m²).

- duża liczba oddawanych do użytku mieszkań
- ponadprzeciętna wielkość mieszkań w powiecie olsztyńskim, względem mieszkań województwa i kraju
- malejąca liczba oddawanych rocznie mieszkań na terenie powiatu olsztyńskiego
- duże zróżnicowanie liczby oddawanych mieszkań oraz powierzchni użytkowej w gminach powiatu

1.4.4. Gospodarka odpadami

Zgodnie z uwarunkowaniami prawnymi, gminy na terenie kraju są zobligowane do realizacji kompleksowej polityki z zakresu gospodarki odpadami (ustawa z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, obowiązująca w aktualnym brzmieniu od 17 stycznia 2015 roku). Jednostki samorządu terytorialnego uzyskały kompetencje pozwalające na kształtowanie oraz organizację własnego systemu zbiórki odpadów komunalnych.

Zgodnie z zapisami WPGO województwo warmińsko-mazurskie zostało podzielone na pięć Regionów gospodarki odpadami: Północny, Centralny, Północno-Wschodni, Wschodni i Zachodni, w których tworzony jest oddzielny system gospodarki odpadami, oparty przede wszystkim na potencjale technicznym regionalnych instalacji służących do przetwarzania odpadów komunalnych oraz potencjale instalacji służących do zastępczej obsługi tych regionów.

Na terenie powiatu olsztyńskiego obecnie nie przewiduje się funkcjonowania instalacji przetwarzania, czy też składowania odpadów komunalnych. Większość - 10 gmin z terenu powiatu olsztyńskiego tj.: Barczewo, Biskupiec, Dobre Miasto, Dywity, Gietrzwałd, Jeziorany, Kolno, Purda, Stawiguda i Świątki zlokalizowano w Regionie Centralnym, natomiast gminy Jonkowo i Olsztynek w Regionie Zachodnim Gospodarki Odpadami Komunalnymi.⁴

W Regionie Centralnym za odbiór i przetwarzanie odpadów odpowiada składowisko odpadów należące do Zakładu Gospodarki Odpadami Sp. z o. o. w Bartoszycach, a także funkcjonująca od końca 2015 roku instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych zlokalizowana w Olsztynie. Natomiast w Regionie Zachodnim ulokowane są: instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych oraz składowisko odpadów należące do Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych RUDNO Sp. z o. o. w Rudnie; instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych należąca do Ekologicznego Związku Gmin „Działdowszczyzna” w Działdowie oraz składowisko odpadów należące do Zakładu Usług Komunalnych „Uskom” Sp. z o. o. w Mławie⁵.

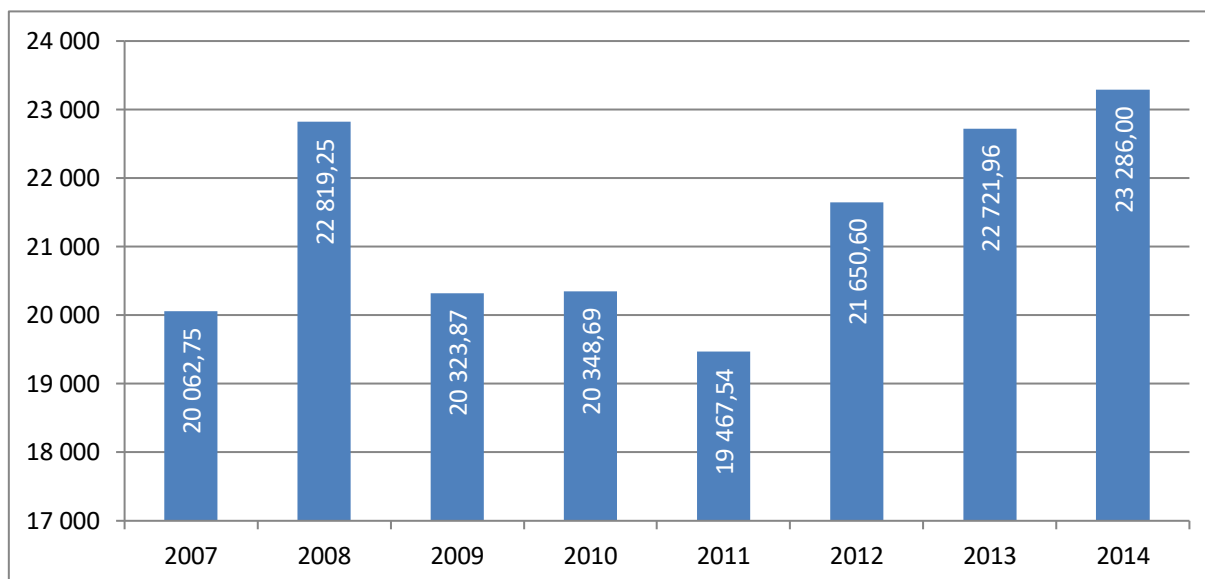
Według danych GUS w roku 2014 na terenie powiatu olsztyńskiego zebrano łącznie 23 286 ton zmieszanych odpadów komunalnych, z których około 77% stanowiły odpady z gospodarstw domowych.

---

⁴ za: „Program Ochrony Środowiska powiatu olsztyńskiego na lata 2013-2016”

⁵ za: „Raport o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego w 2014 roku”

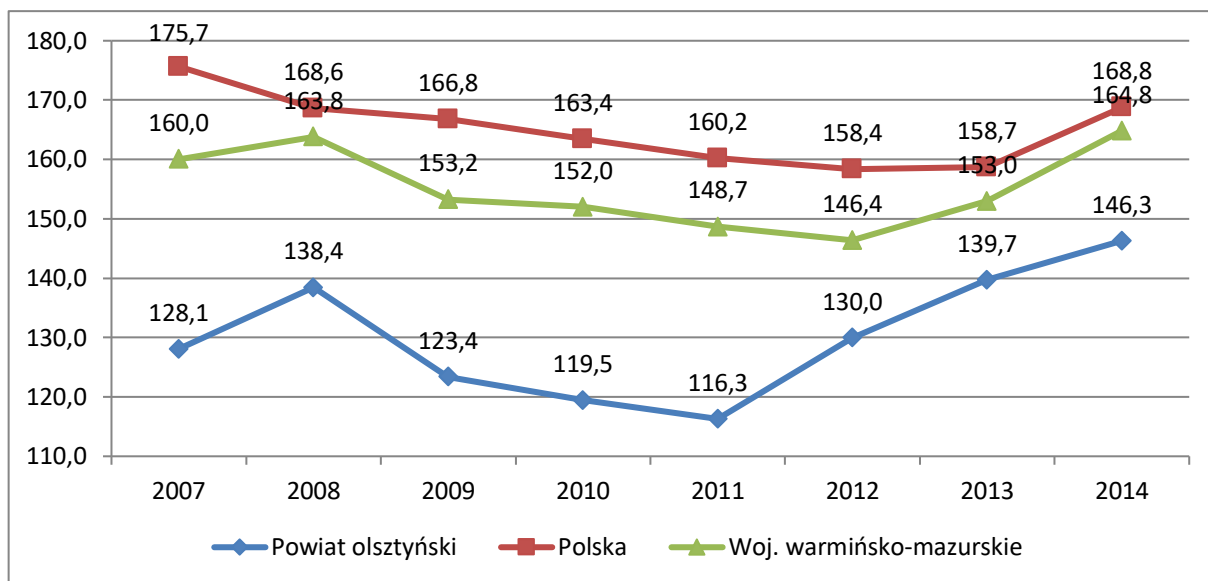
Wykres 28 Zmieszane odpady komunalne zebrane w powiecie olsztyńskim [t]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przeciętna waga odpadów zmieszanych przypadająca na 1 mieszkańca powiatu olsztyńskiego, wyniosła w roku 2014 około 87% średniej ogólnopolskiej oraz blisko 89% średniej wojewódzkiej. Mieszkańcy powiatu olsztyńskiego wytwarzają zatem mniej odpadów niż mieszkańcy pozostałych miejscowości w województwie oraz mieszkańcy innych regionów kraju. Niemniej jednak zauważalny jest bardzo dynamiczny trend wzrostu wagi odpadów przypadających na 1 mieszkańca powiatu, co może skutkować koniecznością dalszych inwestycji w rozwój infrastruktury służącej gromadzeniu, sortowaniu i przetwarzaniu odpadów.

Wykres 29 Odpady komunalne w przeliczeniu na 1 mieszkańca [kg], wskaźniki porównawcze

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dokumentem strategicznym odnoszącym się do ochrony środowiska oraz gospodarki odpadami w powiecie olsztyńskim jest „Program Ochrony Środowiska Powiatu olsztyńskiego na lata 2013-2016 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2017-2020”.

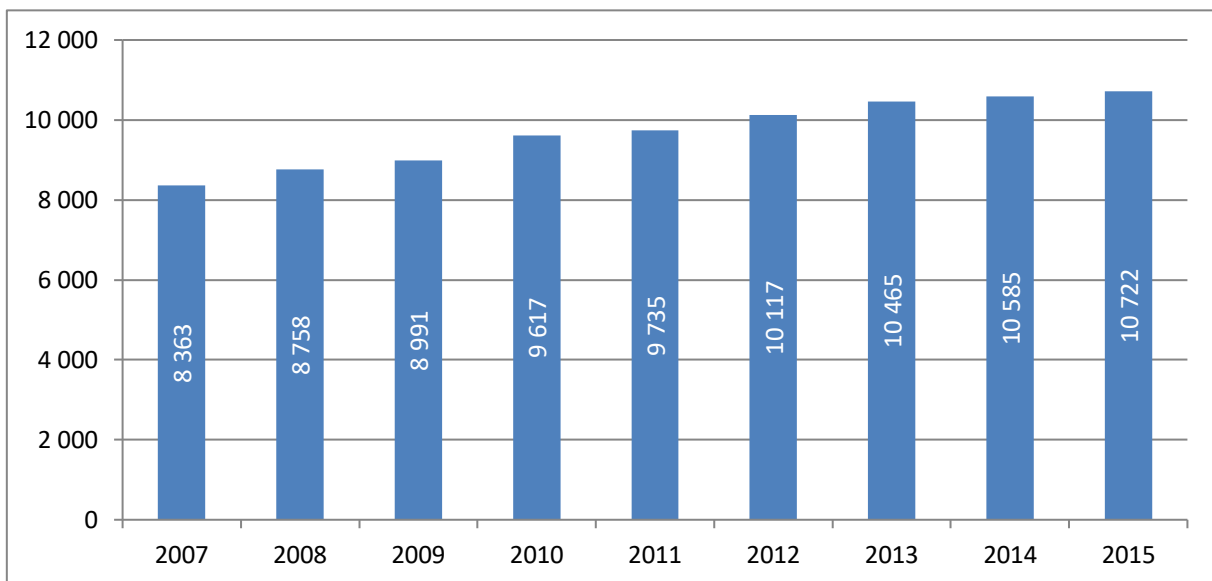
- nowe inwestycje w gospodarkę odpadami spełniające aktualne normy i standardy
- rekultywacja dawnych wysypisk, stanowiących zagrożenie dla środowiska
- dynamiczny wzrost liczby wytwarzanych na obszarze odpadów
- potrzeby rozwoju infrastruktury do przetwarzania odpadów

1.5. Potencjał gospodarczy

1.5.1. Struktura gospodarcza

Analizując strukturę gospodarczą powiatu olsztyńskiego na podstawie wpisów do rejestru REGON - w latach 2007-2015 odnotowuje wzrost kształtujący się na poziomie 22%. Aktualna sytuacja gospodarcza powiatu wskazuje na znaczne ożywienie gospodarcze, które cechuje się trwałą tendencją wzrostową.

Wykres 30 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie powiatu olsztyńskiego w latach 2005-2014

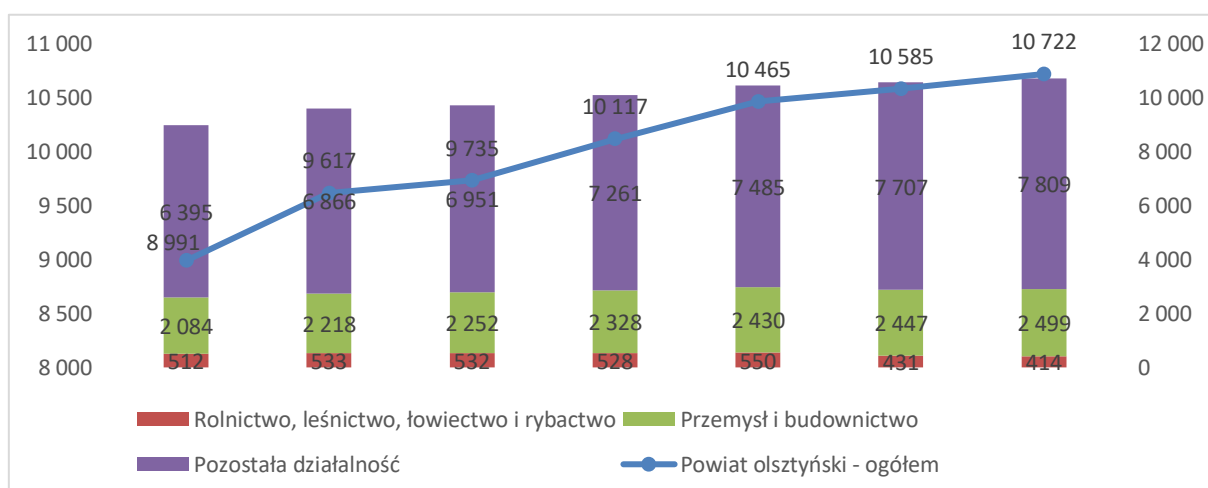

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wrastająca liczba podmiotów z sektora budownictwa - o 415 podmiotów w analizowanym okresie, potwierdza rozwojowość ten branży dla lokalnej struktury gospodarczej. Jednocześnie działalność rolnicza i pochodne stają się mniej licznie odnotowywanymi w strukturze powiatowej gospodarki. Za wzrost liczby firm na omawianym obszarze odpowiada głównie działalność usługowa.

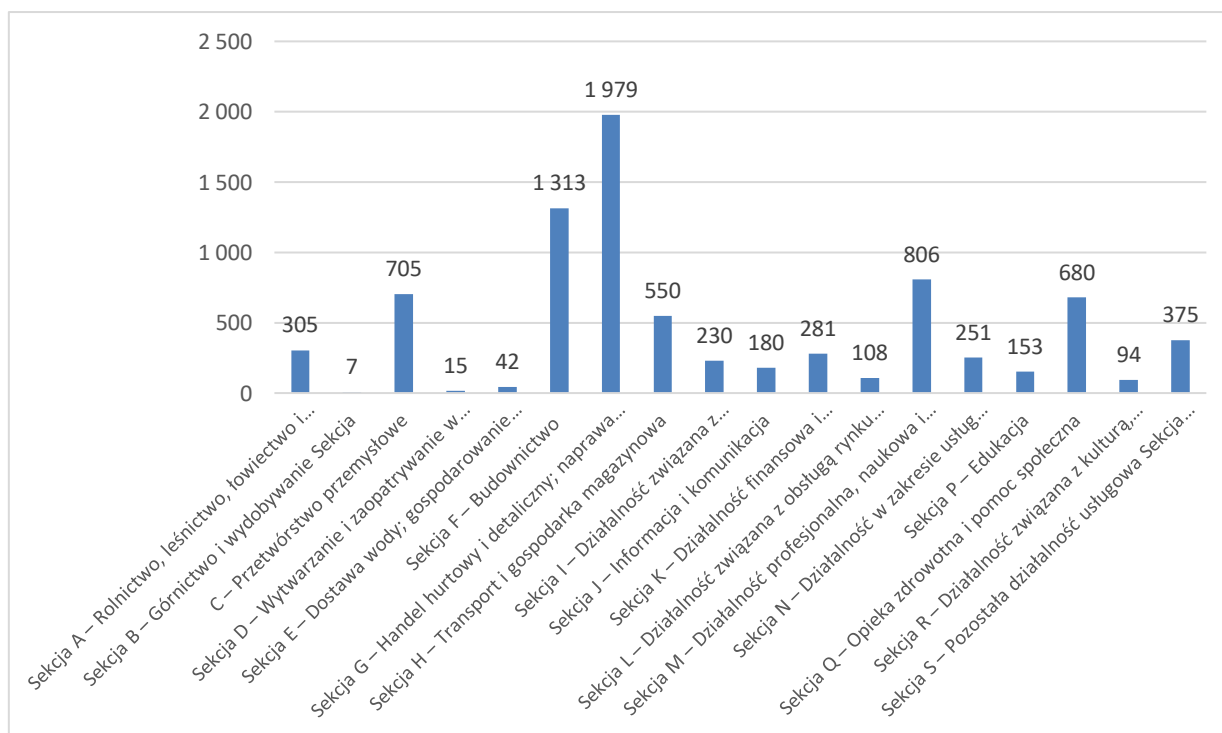
Wykres 31 Podmioty według grup rodzajów działalności PKD 2007

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą poza wiodącą rolą handlu, dostrzega się silną pozycję budownictwa i przetwórstwa przemysłowego, które to branże determinują profil gospodarczy powiatu olsztyńskiego. Jako korzystną należy podkreślić liczbę osób zajmujących się działalnością o charakterze profesjonalnym, naukowym i technicznym, co stanowi istotny potencjał innowacyjny.

Wykres 32 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą wg sekcji PKD 2007 w powiecie olsztyńskim w 2015 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wskaźniki dotyczące przedsiębiorczości w powiecie olsztyńskim wzrastają. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON (w przeliczeniu na 10 tys. ludności) cechuje się tendencją wzrostową. Negatywnie należy ocenić poziom przedsiębiorczości. Wskaźnik jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności spada, natomiast wskaźnik odnoszący się do jednostek wykreślonych z rejestru REGON na 10 tys. ludności wzrasta. W tym kontekście istotny jest wzrost podmiotów funkcjonujących w trzecim sektorze.

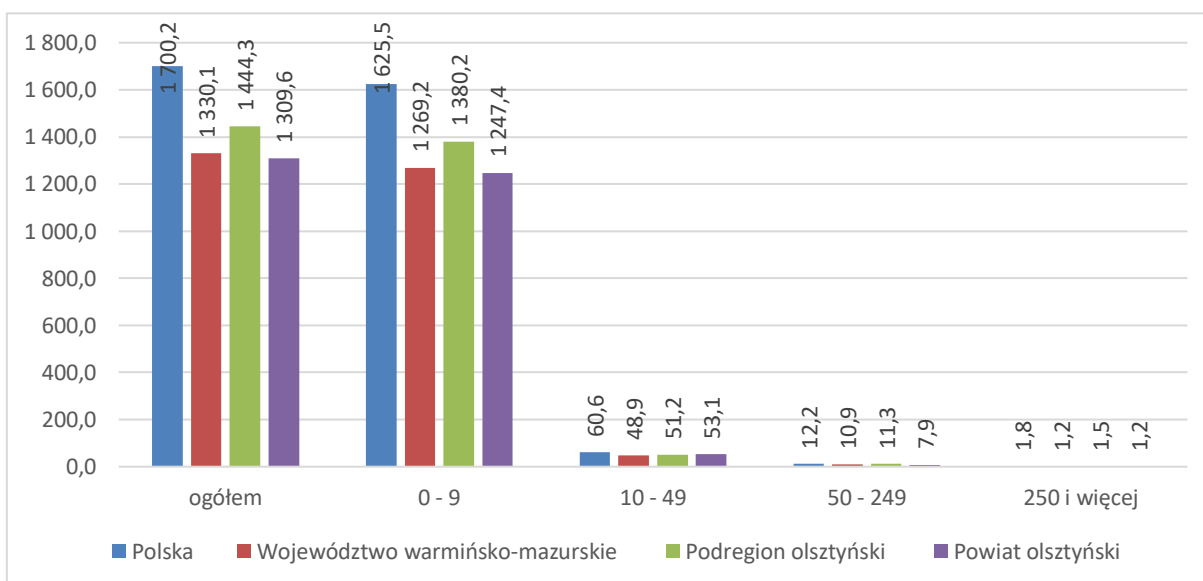
Tabela 24 Najważniejsze wskaźniki gospodarcze dla powiatu olsztyńskiego w latach 2011-2015

Najważniejsze wskaźniki gospodarcze	2011	2012	2013	2014	2015
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	802	806	831	854	860
Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	99	87	88	85	84
Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	59	86	63	64	74
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	33	35	37	38	40
Podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	120,7	121,3	125,2	129,5	131,0

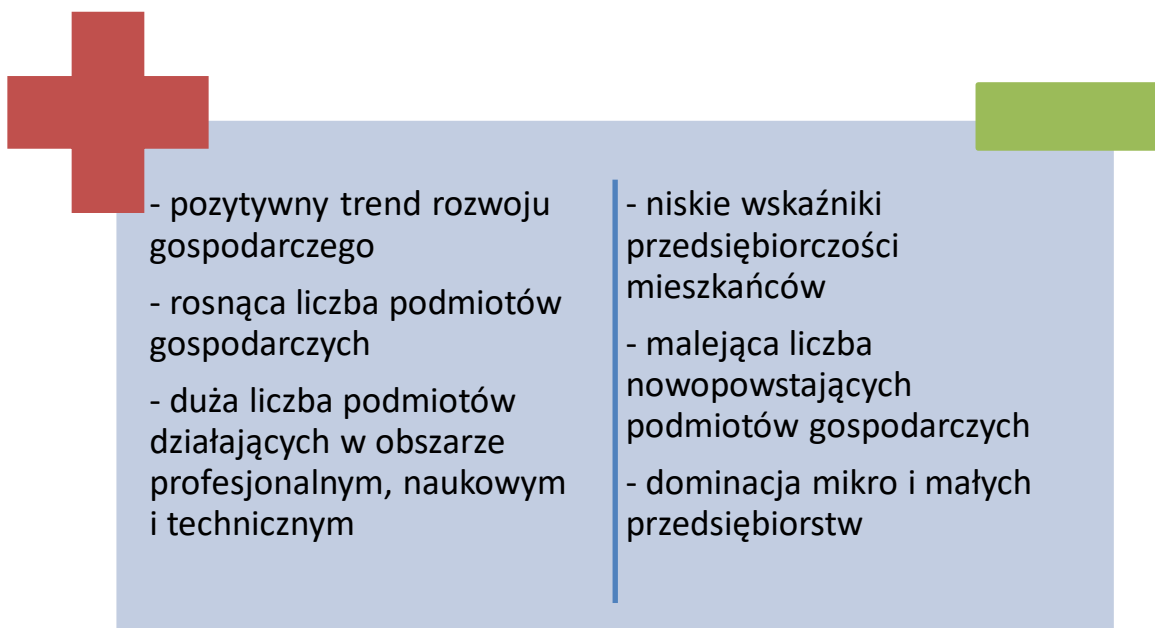
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Struktura gospodarki wg klas wielkości charakteryzuje się dominującą pozycją mikro i małych przedsiębiorstw. Jedynie wśród średnich powiat olsztyński posiada korzystny - korzystniejszy od porównywalnych podmiotów wskaźnik.

Wykres 33 Podmioty wg klas wielkości na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2014 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

1.5.2. Atrakcyjność inwestycyjna

Przez atrakcyjność inwestycyjną danego obszaru rozumiemy zidentyfikowane i rzeczywiście funkcjonujące potencjały wpływające na skłonienie inwestora do wyboru konkretnej lokalizacji swojej działalności gospodarczej spośród grupy alternatywnych i konkurencyjnych miejsc. Jednocześnie tak definiowana atrakcyjność inwestycyjna jest kombinacją czynników przekładających się na maksymalizację przyszłych korzyści warunkujących dynamikę rozwoju gospodarczego.

Kluczowymi elementami warunkującymi atrakcyjność inwestycyjną powiatu olsztyńskiego są: dostępność transportowa, zasoby pracy, chłonność rynku, infrastruktura gospodarcza, infrastruktura społeczna, poziom rozwoju gospodarczego, stan środowiska naturalnego, poziom bezpieczeństwa powszechnego oraz aktywność wobec inwestorów.

Ocena atrakcyjności inwestycyjnej powiatu olsztyńskiego oraz gmin wchodzących w jego skład została przeprowadzona w oparciu o powyższe determinanty na bazie opracowania Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową pn. „Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2015”

Tabela 25 Atrakcyjność inwestycyjna gmin powiatu olsztyńskiego (ujętych w badaniu)

Gmina	PAI1_GN	PAI1_GN	PAI1_C	PAI1_G	PAI1_I	PAI1_M
	Gospodarka narodowa	Gospodarka narodowa	Przemysł	Handel i naprawy	Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
Gminy wiejskie						
Stawiguda (w)	0,219	A	A	A	A	A
Dywity (w)	0,197	B	B	B	B	A
Gietrzwałd (w)	0,184	C	C	C	A	B
Jonkowo (w)	0,175	C	C	D	B	C
Gminy miejsko-wiejskie						
Olsztynek (m-w)	0,181	C	C	C	C	B
Dobre Miasto (m-w)	0,178	C	C	C	D	C

Źródło. Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową pn. „Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2015”

Na terenie Powiatu olsztyńskiego znajdują się cztery specjalne podstrefy ekonomiczne w gminach Barczewo, Biskupiec, Dobre Miasto i Olsztynek o łącznej powierzchni 103 hektarów:

1. Podstrefa Barczewo - Warmińsko-Mazurska Specjalna Strefa Ekonomiczna - 11,6 ha;
2. Podstrefa Biskupiec - Warmińsko-Mazurska Specjalna Strefa Ekonomiczna - 17,3 ha;
3. Podstrefa Dobre Miasto - Warmińsko-Mazurska Specjalna Strefa Ekonomiczna - 43,8 ha;
4. Podstrefa Olsztynek - Warmińsko-Mazurska Specjalna Strefa Ekonomiczna - 30,3 ha.

Grunty w wyznaczonych strefach gospodarczych, przeznaczone są pod nowe inwestycje gospodarcze. Obok dobrego uzbrojenia, korzystnego położenia, możliwości szerokiego wyboru główną zachętą do inwestowania na tych terenach jest pomoc publiczna udzielana inwestorom. Przedsiębiorcy działający na terenie Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w ramach „Zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej” mają prawo do korzystania z pomocy publicznej w postaci zwolnienia z podatku dochodowego. W myśl obowiązujących przepisów województwo warmińsko-mazurskie należy do obszaru, na którym przedsiębiorca może otrzymać najwyższą, w skali kraju pomoc publiczną.

Na terenie powiatu olsztyńskiego funkcjonuje łącznie co najmniej 5 instytucji otoczenia biznesu zlokalizowanych w 3 gminach. Wśród nich znajdują się instytucje otoczenia biznesu oraz stowarzyszenia wspierające rozwój przedsiębiorczości:

Gmina Barczewo:

- Lokalne Centrum Obsługi Inwestora;
- Rada Gospodarcza przy Burmistrzu Barczewa.

Gmina Biskupiec:

- Inkubator Przedsiębiorczości w Biskupcu;
- Biskupieckie Stowarzyszenie Prywatnych Przedsiębiorców;
- Biskupieckie Towarzystwo Gospodarcze.

Gmina Olsztyn:

- Warmińsko-Mazurskie Stowarzyszenie Wspierania Przedsiębiorczości.

1.5.3. Wskaźnik zamożności i przedsiębiorczości

Na potrzeby analizy stworzono odrębny wskaźnik poziomu rozwoju gospodarczego. Jego koncepcja zbudowana jest na podstawie istniejących wskaźników tego typu oraz na podstawie dostępności danych składowych dla danego poziomu agregacji danych - w tym przypadku gmin. Większość wskaźników rozwoju społeczno-gospodarczego oparta jest na kilku jego aspektach. Najbardziej znany wskaźnik Human Development Index (HDI) oraz jego odpowiednik LHDI (Local Human Development Index) liczony przez UNDP, jedną z agend ONZ dla regionów Polski zbudowane są z trzech obszarów: zamożność, poziom edukacji oraz jakość zdrowia. Pierwszy obszar jest najczęściej mierzony PKB per capita, kolejny powszechnością edukacji lub wynikami egzaminów okresowych, a ostatni średnią długością trwania życia lub wskaźnikami umieralności.

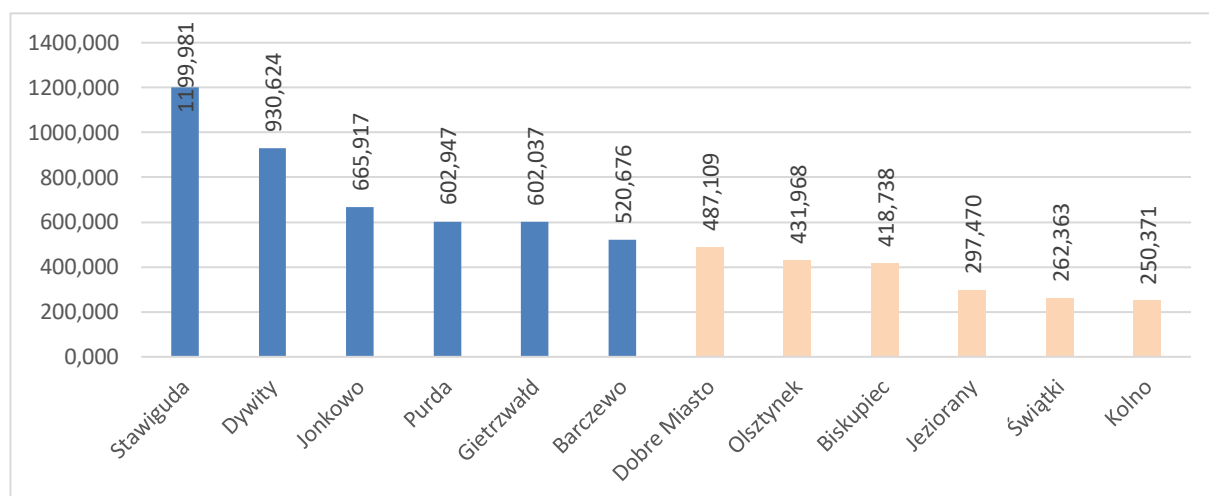
W niniejszym badaniu powyższe obszary zostały zmodyfikowane dla uzyskania pełniejszego przekroju wybranych gmin. Dołączono więc kategorię migracji. Ponadto zmieniono wskaźniki składowe w danych obszarach. To z kolei wynika z kiepskiej dostępności danych dla stopnia agregacji dla poziomu gmin. W efekcie zastosowano następujące wskaźniki składowe:

- Zamożność: udział gminy w dochodach budżetu państwa z tytułu podatku PIT na 1 mieszkańca.** Wskaźnik ten doskonale oddaje średni poziom dochodu brutto mieszkańców, ponieważ stanowi ich stałą część. Wskaźnik powinien być jak najwyższy. Dane pochodzą z Głównego Urzędu Statystycznego.
- Przedsiębiorczość: ilość prywatnych podmiotów gospodarczych na 10 tysięcy mieszkańców** zastępuje kategorię Zdrowie, ponieważ nie istnieją dla niej wskaźniki odpowiednio oddające rzeczywisty poziom opieki zdrowotnej w gminach. Przedsiębiorczość będzie mierzona ilością prywatnych podmiotów gospodarczych na 10 tysięcy mieszkańców. Im więcej takich podmiotów, tym większą przedsiębiorczością wykazują się obywatele i tym lepsze warunki do prowadzenia działalności znajdują się w gminie. Dane pochodzą z Głównego Urzędu Statystycznego.

Wskaźniki podobszarów

- zamożność: udział gminy w dochodach budżetu państwa z tytułu podatku PIT na 1 mieszkańca**

Wykres 34 Dochody gmin powiatu olsztyńskiego z podatku PIT na 1 mieszkańca w 2014 roku

Źródło. Opracowanie własne

W podobszarze zamożności dwie gminy znacząco odstają od pozostałych, tj. Stawiguda, której mieszkańcy osiągają średnio niemal 30% wyższe dochody niż mieszkańcy Dywit oraz Dywity, gdzie zarabia się średnio prawie 40% lepiej niż w Jonkowie. Wśród pozostałych gmin nie ma znacznych różnic. Zaznaczyć jednak należy, że w przypadku trzech ostatnich (Jeziorany, Świątki, Kolno) występuje zauważalna strata do reszty badanych obszarów.

Tabela 26 Wartości wskaźnika podobszaru zamożności gmin powiatu olsztyńskiego w 2014 i 2015 roku

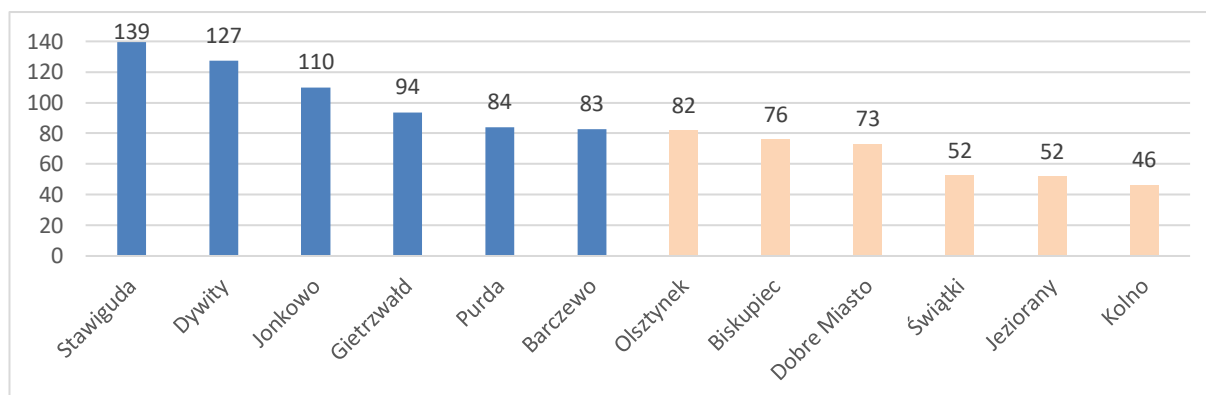
Lp.	Gmina	Podobszar zamożności	
I GRUPA*			
		2014	2015
1	Stawiguda	1,000	1,000
2	Dywity	0,776	0,820
3	Jonkowo	0,555	0,596
4	Purda	0,502	0,457
5	Gietrzwałd	0,502	0,574
6	Barczewo	0,434	0,454
II GRUPA*			
1	Dobre Miasto	0,406	0,413
2	Olsztynek	0,360	0,358
3	Biskupiec	0,349	0,350
4	Jeziorany	0,248	0,257
5	Świątki	0,219	0,222
6	Kolno	0,209	0,228

Źródło. Opracowanie własne

*) Grupa I: gminy bezpośrednio przylegające do Olsztyna, Grupa II: gminy nie przylegające bezpośrednio do Olsztyna

b) przedsiębiorczość: ilość prywatnych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców

Wykres 35 Liczba podmiotów gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w gminach powiatu olsztyńskiego w 2014 roku

Źródło. Opracowanie własne

W obszarze przedsiębiorczości występuje bardziej zauważalne zróżnicowanie wyników wśród trzech wiodących gmin (Stawiguda, Dywity, Jonkowo). Różnica między Stawigudą a Dywitami jest mniejsza niż 10%. Jonkowo traci już ponad 15% i w podobnym stosunku jest lepsze od czwartego Gietrzwałdu. Jednak gminy na miejscach 4-9 (Gietrzwałd, Purda, Barczewo, Olsztynek, Biskupiec i Dobre Miasto) osiągają bardzo zbliżone wyniki. Ostatnia grupa gmin (Świątki, Jeziorany, Kolno) traci już bardzo dużo, jednak między sobą znacznie się nie różni.

Tabela 27 Wartości wskaźnika podobszaru przedsiębiorczości gmin powiatu olsztyńskiego

Lp.	Gmina	Podobszar przedsiębiorczości	
I GRUPA*			
		2014	2015
1	Stawiguda	1,000	1,000
2	Dywity	0,913	0,909
3	Jonkowo	0,789	0,797
4	Gietrzwałd	0,672	0,683
5	Purda	0,603	0,606
6	Barczewo	0,595	0,584
II GRUPA*			
1	Olsztynek	0,586	0,556
2	Biskupiec	0,544	0,518
3	Dobre Miasto	0,523	0,509
4	Świątki	0,376	0,363
5	Jeziorany	0,370	0,358
6	Kolno	0,331	0,330

Źródło. Opracowanie własne

*) Grupa I: gminy bezpośrednio przylegające do Olsztyna, Grupa II: gminy nie przylegające bezpośrednio do Olsztyna

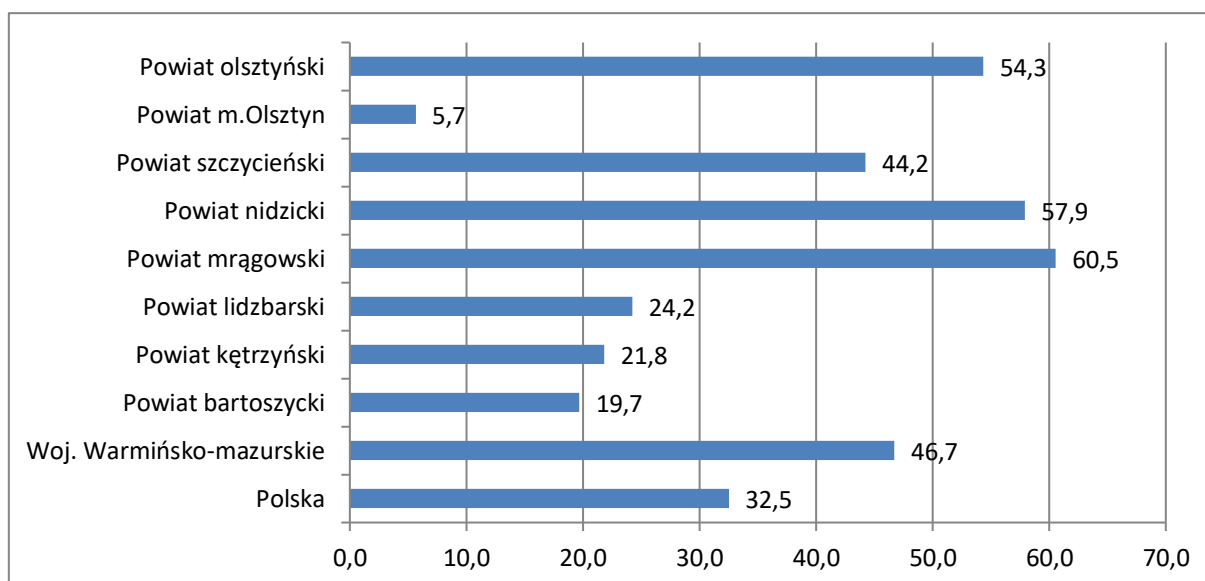
1.6. Potencjał środowiska naturalnego

1.6.1. Uwarunkowania przyrodnicze

Powiat olsztyński ze względu na swą strukturę przestrzenną, należy do regionów o bardzo zróżnicowanej i bogatej bioróżnorodności. Krajobraz powiatu charakteryzuje falista, pagórkowata rzeźba terenu, bardziej zróżnicowana w jego północnej części niż południowej. Blisko 40% powierzchni powiatu stanowią tereny leśne, które wzbogaca obecność licznych jezior i drobnych zbiorników wodnych.

Obszar powiatu olsztyńskiego cechuje ponadprzeciętny dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz Polski odsetek powierzchni prawnie chronionych (54,3% ogółu powierzchni powiatu). W tym zakresie powiat wyróżnia się także wśród powiatów ościennych, z których jedynie powiaty nidzicki i mrągowski posiadają większy odsetek terenów chronionych. Duży odsetek terenów chronionych wpływa bezpośrednio na atrakcyjność przyrodniczą powiatu, a zlokalizowane na jego terenie zasoby środowiska naturalnego pozwalają na tworzenie stref rekreacji wpływającej zarówno na jakość życia mieszkańców, jak również na atrakcyjność osiedleńczą obszaru. Zlokalizowane na terenie powiatu olsztyńskiego obszary chronione są wprost predystynowane do wykorzystania ich w celach rekreacyjnych, co może stanowić istotną przewagę konkurencyjną powiatu względem sąsiednich obszarów.

Wykres 36 Odsetek powierzchni prawnie chronionych (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tereny chronione powiatu olsztyńskiego zajmują łącznie 154 227 ha, w tym 4 554 ha stanowią rezerваты przyrody, ulokowane w 9 z 12 gmin powiatu. Około 2/3 wszystkich terenów rezerwatów zlokalizowana jest w dwóch gminach powiatu olsztyńskiego, w gminie Stawiguda oraz Purda. Poza rezerwatami przyrody, na terenie powiatu 948 ha stanowią użytki ekologiczne. Dodatkowo w powiecie ochroną objęto 126 pomników przyrody, z których 32 znajdują się na terenie gminy Gietrzwałd, a po 18 w gminach Olsztynek i Purda. Ze względu na rozległość obszarów chronionych, poszczególne formy ochrony bardzo często nakładają się na siebie. Dla przykładu część rezerwatów położona

położony w strefie chronionego krajobrazu, na obszarze Natura 2000 siedliskowym, jest jednocześnie włączona do obszaru ptasiego Natura 2000. Łącznie 54,33% powierzchni powiatu objęte jest przynajmniej jedną formą ochrony przyrody.

Tabela 28 Powierzchnia obszarów prawnie chronionych na terenie powiatu olsztyńskiego [ha]

	ogółem	rezerwy przyrody	obszary chronionego krajobrazu razem	użytki ekologiczne
powiat olsztyński	154 227,19	4 554,94	147 292,20	948,95
Barczewo	12 835,20	0,00	12 831,80	3,40
Biskupiec	17 899,50	54,50	11 848,30	579,70
Dobre Miasto	13 563,60	0,00	13 118,60	0,00
Dywity	5 953,80	0,00	5 920,30	33,50
Gietrzwałd	12 974,60	502,60	12 974,60	0,00
Jeziorany	4 953,70	32,50	4 953,70	0,00
Jonkowo	4 624,90	392,70	4 624,90	17,30
Kolno	7 305,00	8,50	7 296,50	0,00
Olsztynek	30 319,70	240,50	30 266,50	0,00
Purda	22 372,80	1 174,80	22 175,60	299,10
Stawiguda	18 791,39	1 849,34	18 758,40	15,95
Świątki	2 633,00	299,50	2 523,00	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wśród obszarów chronionych na terenie powiatu olsztyńskiego wyznaczone zostały następujące obszary Natura 2000⁶:

1. Obszary o Znaczeniu dla Wspólnoty (przyszłe Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)):

- Swajnie PLH280046, większa część obszaru;
- Warmińskie Buczyny PLH280033, całość;
- Jonkowo-Warkały PLH280039, całość;
- Ostoja Piska PLH280048, skrawek;
- Dolina Drwęcy PLH280001, fragment;
- Ostoja Napiwodzko-Ramucka PLH280052, większa część;
- Rzeka Pastęka PLH280006, część.

2. Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków (OSO)

- Puszcza Napiwodzko-Ramucka PLB280007, część;
- Dolina Pastęki PLB280002, część;
- Puszcza Piska PLB280008 skrawek;

⁶ za „Program Ochrony Środowiska powiatu olsztyńskiego na lata 2013-2016 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2017-2020”

Poza wymienionymi powyżej obszarami chronionymi, należy wspomnieć o tym, iż na terenie powiatu olsztyńskiego znajduje się 155 jezior powyżej 1 ha, zajmujących powierzchnię ponad 11 730 ha. Zasoby wód stojących uzupełniają stawy rybne i bardzo liczne drobne zbiorniki wodne - stałe i okresowe. Jeziora są rozmieszczone nierównomiernie. Wśród największych jezior zlokalizowanych na terenie powiatu należą jeziora:

- Łańskie w gm. Stawiguda (1 042,3 ha, głębokość max - 54 m, średnia - 16 m, dł. - 10,5 km, szerokość do 2,2 km, powierzchnia wysp: 7,3 ha);
- Pluszne w gm. Stawiguda (903 ha, głębokość max - 52 m, dł. - 8,75 km, szerokość do 1,9 km) oraz
- Dadaj w gm. Biskupiec (976,8 ha, powierzchnia wysp - 25,3 ha, głębokość max - 39,8 m, średnia - 12 m, dł. - ok. 8,5 km, szerokość - 2,8 km).

Liczba i powierzchnia dużych zbiorników wodnych w poszczególnych gminach przedstawia się następująco:

Tabela 29 Liczba i powierzchnia jezior w powiecie olsztyńskim

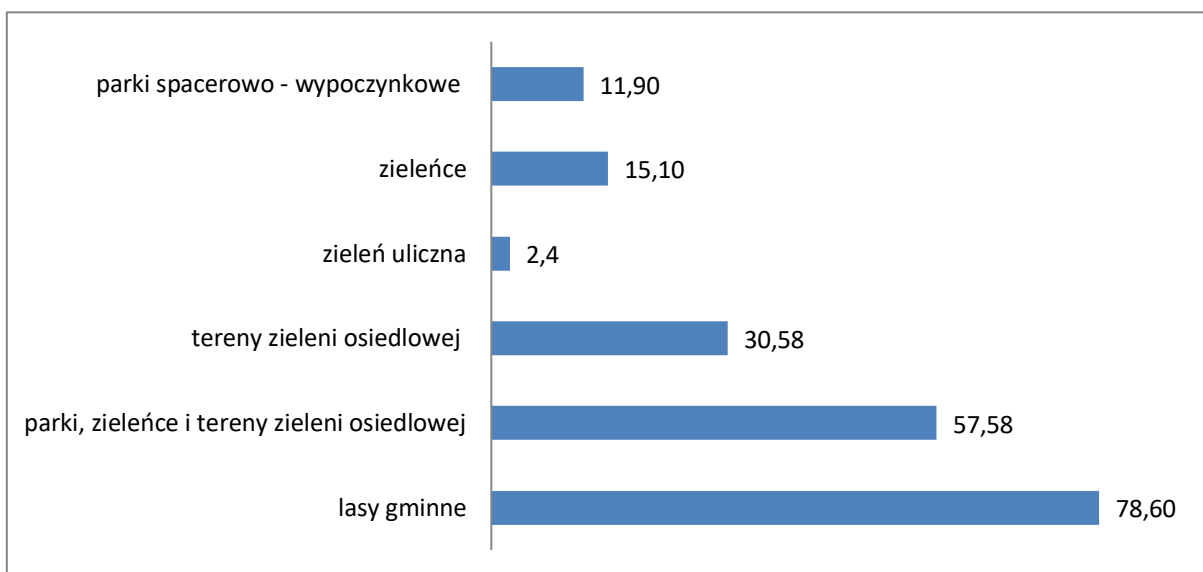
Gmina	Liczba jezior	Powierzchnia jezior (ha)
powiat olsztyński	155	11 730,76
Barczewo	22	1455,51
Biskupiec	15	1773,30
Dobre Miasto	6	281,05
Dywity	6	146,06
Gietrzwałd	13	501,13
Jeziorany	9	354,35
Jonkowo	7	133,67
Kolno	3	835,89
Olsztynek	39	1310,23
Purda	19	1698,65
Stawiguda	10	3058,96
Świątki	6	181,96

Źródło: „Program Ochrony Środowiska Powiatu olsztyńskiego na lata 2013-2016 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2017-2020”

Według badań WIOŚ, prowadzonych w latach 2010-2012, stan ekologiczny rzek na terenie powiatu olsztyńskiego jest na ogół dobry lub umiarkowany.

W gminach powiatu olsztyńskiego według danych GUS funkcjonuje 5 parków o charakterze spacerowo wypoczynkowym oraz 41 zieleńców umiejscowionych w 7 gminach, z czego aż 18 znajduje się na terenie gminy Biskupiec.

Tabela 30 Powierzchnia terenów zielonych w gminach powiatu olsztyńskiego [ha]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

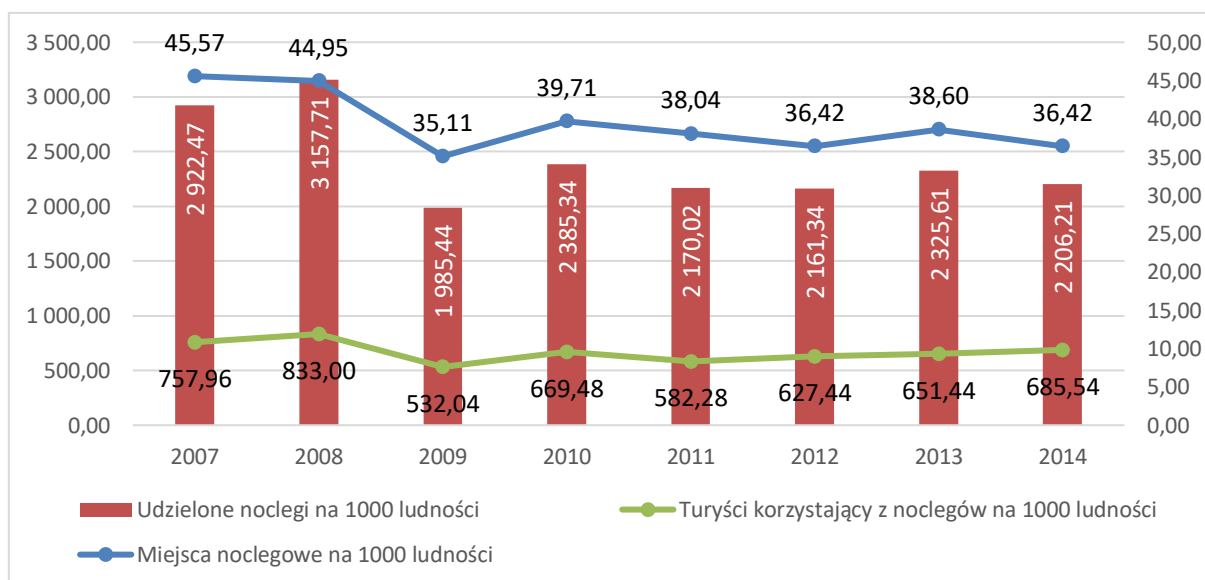
Istotnym wskaźnikiem bezpośrednio wpływającym na stan środowiska naturalnego obszaru jest jakość powietrza. Analiza zawartych w raporcie WIOŚ za 2014 rok pozwala wnioskować, że jakość powietrza w województwie warmińsko-mazurskim oraz powiecie olsztyńskim jest na ogół dobra.

- duża powierzchnia obszarów chronionych mogących stanowić bazę dla rozwoju turystyki
- dobra jakość wód i powietrza
- zróżnicowany dostęp mieszkańców gmin do terenów zielonych i rekreacyjnych na terenach zurbanizowanych
- rozległe obszary chronione, mogące blokować napływ inwestycji

1.6.2. Turystyka

Z punktu widzenia rozwoju turystyki czynniki związane z bazą noclegową stanowią podstawowym element warunkujący wzrost tego segmentu gospodarki. Walory przyrodnicze i krajobrazowe oraz bogactwo zabytków kultury materialnej stanowią o atrakcyjności turystycznej powiatu olsztyńskiego i są czynnikami, które mogą przyciągnąć potencjalnych turystów do odwiedzenia tego regionu. Na poniższym wykresie prezentuje się podstawowe wskaźniki odnoszące się do funkcjonowania obiektów noclegowych, w tym całorocznych obiektów zakwaterowania zbiorowego. Liczba miejsc noclegowych na 1000 ludności spadła o blisko 9 punktów w analizowanym okresie. Liczba korzystających również nieznacznie spadła, natomiast liczba udzielanych noclegów podlegała znacznym wahaniom i fluktuacjom. Dostrzega się współzależność omawianych wskaźników z cyklami gospodarczymi w makroskali. Warto podkreślić, że baza turystyczna ewidencjonowana i dostępna w bazie GUS różni się od części danych podawanych przez gminy wchodzące w skład powiatu olsztyńskiego, wynika to m.in. z sezonowości oraz istnienia tzw. szarej strefy.

Wykres 37 Turystyczne obiekty noclegowe dynamika zmian wskaźników w latach 2007-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W poniższej tabeli prezentuje się dynamikę liczby miejsc noclegowych całorocznych w turystycznych obiektach noclegowych (rok poprzedni = 100) w powiecie olsztyńskim. Warto zwrócić uwagę na istotne przyrosty w 2010 oraz 2013 roku. Niemniej odnotowane tendencje nie mają charakteru trwałego i przybierają postać skokowych zmian.

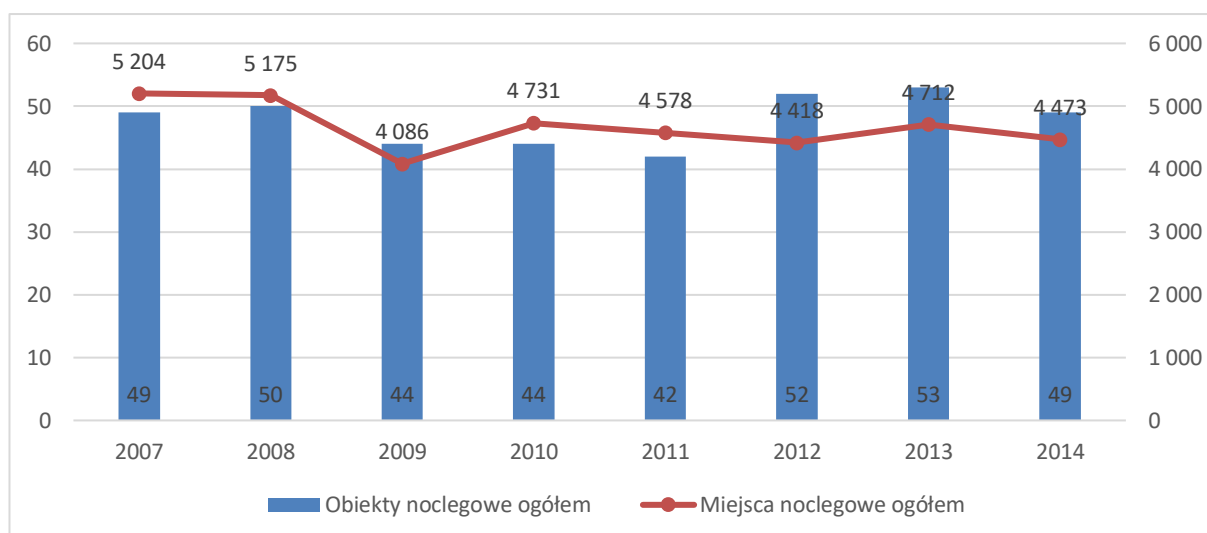
Tabela 31 Dynamika liczby miejsc noclegowych całorocznych w turystycznych obiektach noclegowych (rok poprzedni = 100)

Lata								
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
powiat olsztyński	103,7	100,8	62,9	142,1	101,6	82,2	104,5	92,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Liczba obiektów noclegowych w 2007 oraz 2014 roku odnotowywana przez GUS na terenie powiatu olsztyńskiego kształtuje się na takim samym poziomie i wynosi 49. Pomimo utrzymania wskazanego poziomu w zakresie funkcjonującej bazy turystycznej liczba miejsc noclegowych spadła o 731 miejsc.

Wykres 38 Turystyczne obiekty noclegowe oraz miejsca noclegowe w powiecie olsztyńskim w latach 2007-2014

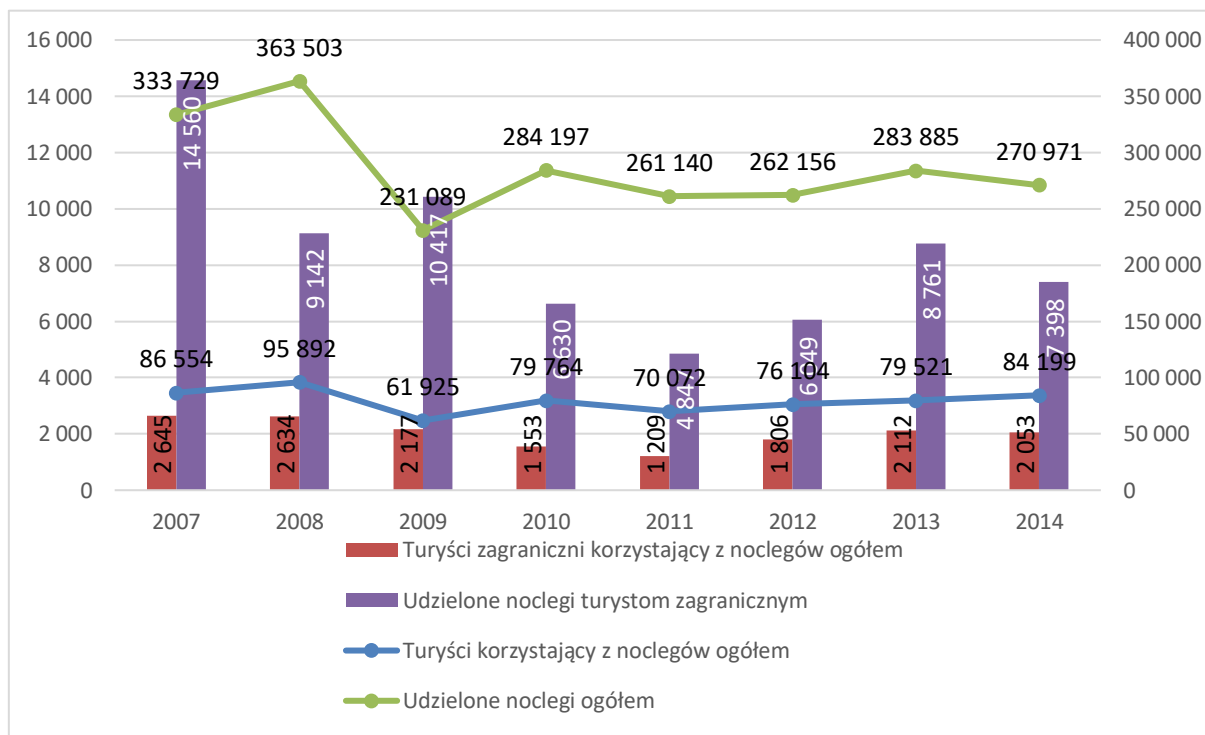

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z punktu widzenia zaprezentowanej powyżej zmienności w dostępie do bazy turystycznej warto wymienić część funkcjonujących na rynku obiektów, ważnych jako baza do obsługi ruchu turystycznego. Poniżej w tabeli znajdują się najważniejsze obiekty turystyczne z podziałem na poszczególne gminy powiatu olsztyńskiego.

W przedmiotowym podrozdziale dokonano analizy głównie bazy noclegowej powiatu olsztyńskiego oraz zaprezentowano wskaźniki syntetyczne opisujące ruch turystyczny i jego dynamikę. Poniższy wykres stanowi swoiste podsumowanie tej części. Identyfikowany ruch turystyczny należy ocenić jak stabilny, niemniej znaczący odpływ turystów zagranicznych można traktować w kategoriach potencjalnie niebezpiecznego symptomu.

Wykres 39 Liczba korzystających z noclegów oraz udzielone noclegi na terenie powiatu olsztyńskiego w latach 2007-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ruch turystyczny, baza noclegowa oraz jej bezpośrednio zaplecze infrastrukturalne to zasadnicze mierniki opisujące turystykę w wymiarze ilościowym. Tak definiowana turystyka to branża potencjalnie wiodąca dla lokalnej i ponadlokalnej gospodarki powiatu. Uzupełnieniem tej części opracowania będzie syntetyczne zaprezentowanie głównych atrakcji turystycznych powiatu olsztyńskiego. W poniższych punktach wymieniono część walorów turystycznych powiatu, które można definiować jako jego potencjały, tym samym stanowiące elementy budujące atrakcyjność turystyczną omawianego obszaru.

1. Istotną atrakcją turystyczną powiatu olsztyńskiego są warmińskie kapliczki przydrożne, których jest około 1500. Warto zwrócić uwagę na odrestaurowany XIV-wieczny zamek krzyżacki w Olsztynku.
2. W zakresie dziedzictwa przyrodniczego ważnym obiektem jest Arboretum w Kudypach (gm. Gietrzwałd). To ogród botaniczny, w którym można podziwiać rośliny znajdujące się na liście zagrożonych gatunków.
3. Spośród licznych rezerwatów przyrody i użytków ekologicznych w granicach Warmii powiatu olsztyńskiego najbardziej znany jest Las Warmiński z przełomem rzeki Łyny (szlak kajakowy o renomie i rozpoznawalności ponadregionalnej) oraz siedliskami rzadkich roślin i zwierząt (gm. Purda i Stawiguda). Inne popularne rezerваты to Ostoja bobrów na rzece Pasłęce (gm. Gietrzwałd i Olsztynek) oraz Kamienna Góra we wsi Łomy (gm. Jonkowo), gdzie rozciąga się garb moreny czołowej pokryty licznymi głazami narzutowymi. W Powiecie olsztyńskim występuje około 200 pomników przyrody. Najczęściej są to unikatowe drzewa i głązy.
4. Unikatem w powiecie olsztyńskim na skalę europejską jest Muzeum Budownictwa Ludowego, w Olsztynku. Rzesze pielgrzymów z całego świata przybywają do sanktuarium w Gietrzwałdzie, gdzie w 1877 roku miały miejsce objawienia Matki Bożej, jedyne uznane przez Kościół katolicki

obok tych w Fatimie i Lourdes. W leżącym 14 km od Olsztyna Jonkowie znajduje się tzw. Szaniec Rosyjski pozostałość po bitwie, jaką w 1807 roku wojska napoleońskie stoczyły tu z armią rosyjską. A wędrując po rezerwacie Las Warmiński możesz się natknąć na staropruskie kurhany sprzed 2300 lat.

5. Na terenie Powiatu olsztyńskiego znajduje się 155 (!) jezior, które zajmują 4,13 proc. jego powierzchni. Największe z nich to Dadaj, Luterskie, Łańskie, Maróz, Pluszne, Wadąg i Wulpińskie. Przez powiat przepływają też największe rzeki Warmii i Mazur Drwęca, Łyna, Pasłęka i Pisa.

Wymienione powyżej atrakcje turystyczne to mieszanina dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego. Z punktu widzenia rozwijania ruchu turystycznego należy podkreślić, że powiat to optymalna destynacja turystyczna dla rodzin z dziećmi oraz dla osób zainteresowanych aktywnym wypoczynkiem.

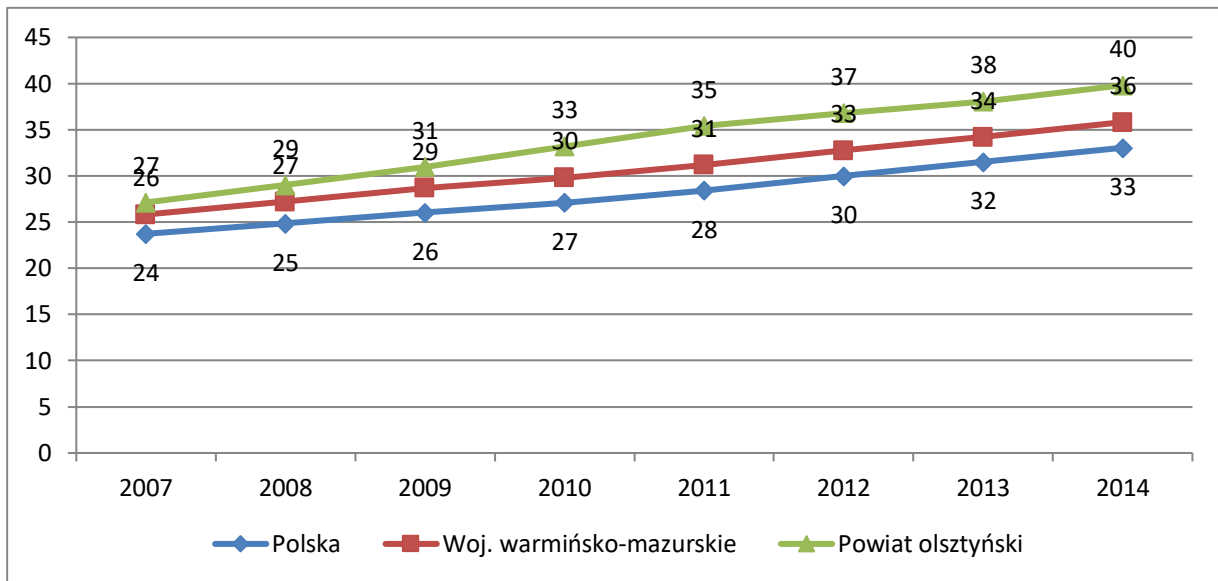
1.7. Społeczeństwo obywatelskie

Aktywność lokalna oraz bezpieczeństwo publiczne to ważne mierniki jakości życia oraz istotne komponenty w rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Bez względu na to, jak zdefiniujemy społeczeństwo obywatelskie, jego trzon stanowią będą świadomi i aktywni obywatele.

Podstawą demokracji jest uczestnictwo obywateli w życiu publicznym. Może ono wyrażać się udziałem w wyborach, w sprawowaniu władzy na wszelkich szczeblach, w poparciu dla władz bądź różnych formach protestu, w indywidualnym tworzeniu społeczeństwa obywatelskiego (np. zakładanie stowarzyszeń), w działaniach jednorazowych i długofalowych, lokalnych i obejmujących całe społeczeństwo.

Liczba działających na terenie danej gminy czy miejscowości organizacji pozarządowych jest wskaźnikiem rzeczywistej aktywności danej społeczności. Najczęściej spotykaną formą organizacji pozarządowej jest stowarzyszenie. Organizacje pozarządowe z jednej strony są ważnym elementem wpływającym na rozwój lokalny, z drugiej są w stanie świadczyć profesjonalne usługi publiczne dla społeczności lokalnej, zwłaszcza w dziedzinie sportu, pomocy społecznej, edukacji, kultury oraz działalności na rzecz osób niepełnosprawnych i bezrobotnych. W ostatnich latach w powiecie olsztyńskim liczba organizacji pozarządowych sukcesywnie wzrasta. Na poniższym wykresie zilustrowane dynamikę wzrostu liczby podmiotów społecznych w powiecie.

Wykres 40 Liczba organizacji pozarządowych na 10 tys. mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dzięki odnotowanemu i zilustrowanemu powyżej wzrostowi podmiotów funkcjonujących w olsztyńskim trzecim sektorze - wskaźnik aktywności obywatelskiej należy ocenić jako dobry. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tysięcy mieszkańców w powiecie jest wyższa od wartości wojewódzkich i krajowych. Najwyższą liczbę zarejestrowanych podmiotów w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców odnotowano w gminie Dobre Miasto i Jonkowo (odpowiednio - 53 i 54), najniższe natomiast w Biskupcu i Olsztynku (po 29). Pomimo dysproporcji w tym zakresie można wnioskować, iż odnotowany przyrost organizacji pozarządowych w perspektywie kolejnych lat pozytywnie wpłynie na wzrost wskaźnika aktywności obywatelskiej mieszkańców powiatu olsztyńskiego.

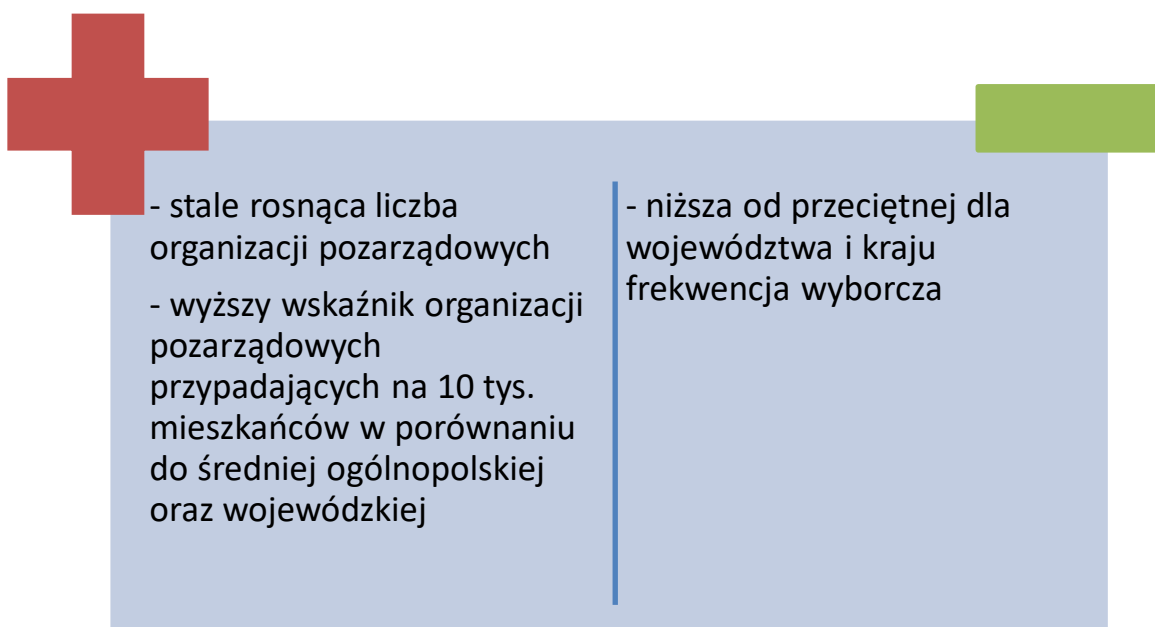
Kolejnym czynnikiem wpływającym na ocenę aktywności społeczności lokalnej jest zaangażowanie w sprawy publiczne. Obiektywnym miernikiem w tym zakresie może być frekwencja wyborcza odnotowywana podczas wyborów samorządowych. Od momentu wejścia w życie Ustawy z dnia 20 czerwca 2002 roku o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta, frekwencja w powiecie olsztyńskim oscyluje wokół 46%. Frekwencja w powiecie w wyborach samorządowych jest zbliżona odnotowywanej w kraju, powiecie oraz województwie warmińsko-mazurskim. Niższe natomiast od frekwencji ogólnopolskiej i wojewódzkiej w przypadku powiatu, są wskaźniki dotyczące wyborów do sejmu i senatu oraz wyborów prezydenckich.

Tabela 32 Frekwencja wyborcza - zestawienie porównawcze

Wybory samorządowe	2014	2010	2006
Polska	47,21%	47,32%	45,99%
Woj. warmińsko-mazurskie	46,93%	47,55%	46,00%
powiat olsztyński	47,59%	45,90%	46,00%
Wybory do sejmu i senatu	2015	2011	2007
Polska	50,92%	48,92%	53,88%
Woj. warmińsko-mazurskie	42,32%	43,27%	48,90%
powiat olsztyński	42,20%	41,14%	45,98%
Wybory prezydenckie	2015	2010	2005
Polska	55,34%	55,31%	49,74%
Woj. warmińsko-mazurskie	48,09%	49,74%	44,33%
powiat olsztyński	47,51%	47,91%	41,62%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW

2. Wskaźnik rozwoju społeczno-gospodarczego

2.1. Metodologia

Na potrzeby analizy stworzono odrębny wskaźnik poziomu rozwoju gospodarczego. Jego koncepcja zbudowana jest na podstawie istniejących wskaźników tego typu oraz na podstawie dostępności danych składowych dla danego poziomu agregacji danych - w tym przypadku gmin. Większość wskaźników rozwoju społeczno-gospodarczego oparta jest na kilku jego aspektach. Najbardziej znany wskaźnik Human Development Index (HDI) oraz jego odpowiednik LHDI (Local Human Development Index) liczony przez UNDP, jedną z agend ONZ dla regionów Polski zbudowane są z trzech obszarów: zamożność, poziom edukacji oraz jakość zdrowia. Pierwszy obszar jest najczęściej mierzony PKB per capita, kolejny powszechnością edukacji lub wynikami egzaminów okresowych, a ostatni średnią długością trwania życia lub wskaźnikami umieralności.

W niniejszym badaniu powyższe obszary zostały zmodyfikowane dla uzyskania pełniejszego przekroju wybranych gmin. Dołączono, więc kategorię migracji. Ponadto zmieniono wskaźniki składowe w danych obszarach. To z kolei wynika z kiepskiej dostępności danych dla stopnia agregacji dla poziomu gmin. W efekcie zastosowano następujące wskaźniki składowe:

Zamożność: udział gminy w dochodach budżetu państwa z tytułu podatku PIT na 1 mieszkańca.

Wskaźnik ten doskonale oddaje średni poziom dochodu brutto mieszkańców, ponieważ stanowi ich stałą część. Wskaźnik powinien być jak najwyższy. Dane pochodzą z Głównego Urzędu Statystycznego.

Edukacja: średni gminny wynik egzaminu gimnazjalnego z języka polskiego i matematyki. Wskaźnik ten znacznie lepiej oddaje poziom wiedzy i umiejętności uczniów niż wyniki egzaminów w szkołach podstawowych. Oddaje precyzyjnie poziom edukacji danej szkoły i ucznia, co ma na celu sam egzamin gimnazjalny. Korzystny jest wysoki poziom wskaźnika. Dane pochodzą z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży.

Przedsiębiorczość: ilość prywatnych podmiotów gospodarczych na 10 tysięcy mieszkańców.

Zastępuje kategorię Zdrowie, ponieważ nie istnieją dla niej wskaźniki odpowiednio oddające rzeczywisty poziom opieki zdrowotnej w gminach. Przedsiębiorczość będzie mierzona ilością prywatnych podmiotów gospodarczych na 10 tysięcy mieszkańców. Im więcej takich podmiotów, tym większą przedsiębiorczością wykazują się obywatele i tym lepsze warunki do prowadzenia działalności znajdują się w gminie. Dane pochodzą z Głównego Urzędu Statystycznego.

Migracje: saldo migracji na 1000 osób. Wydaje się ono być najpełniejszym wskaźnikiem rozwoju społeczno-gospodarczego, ponieważ ukazuje oceny mieszkańców danego obszaru. Jeśli więcej osób osiedla się w gminie, oznacza to, że więcej osób uważa życie tam za dające im satysfakcję. W odwrotnej sytuacji ocena jest negatywna. Wysokie saldo świadczy o korzystnych warunkach życia. Dane pochodzą z Głównego Urzędu Statystycznego.

Uzyskane wyniki należy ujednoczyć. Polega to na obliczeniu stosunku danego wyniku do wyniku najwyższego. I tak maksymalna wielkość to 1, a minimalna 0. W przypadku salda migracji, do każdego wyniku należy dodać wartość bezwzględną wyniku minimalnego, tak, aby móc obliczyć stosunek do wartości maksymalnej w przedziale 0 do 1. Przy tworzeniu wskaźnika zbiorczego obliczono średnią arytmetyczną ze wszystkich składowych, co w efekcie dało wskaźnik rozwoju społeczno-gospodarczego. Ze względu na ujednoczenie wyników ma on charakter wyłącznie porównawczy wśród badanych gmin.

W próbie starano uwzględnić wszystkie gminy powiatu olsztyńskiego, bez wyróżnienia gmin miejskich, wiejskich i wiejsko-miejskich, aby pokazać różnice w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego w wymiarze bezwzględnym. Wszystkie dane pochodzą z roku 2014.

2.2. Wskaźnik rozwoju społeczno-gospodarczego

Tabela poniżej przedstawia wyniki wskaźnika społeczno-gospodarczego, który powstał przez wyliczenie średniej arytmetycznej dla indywidualnych wskaźników wszystkich podobszarów dla każdej z gmin powiatu olsztyńskiego.

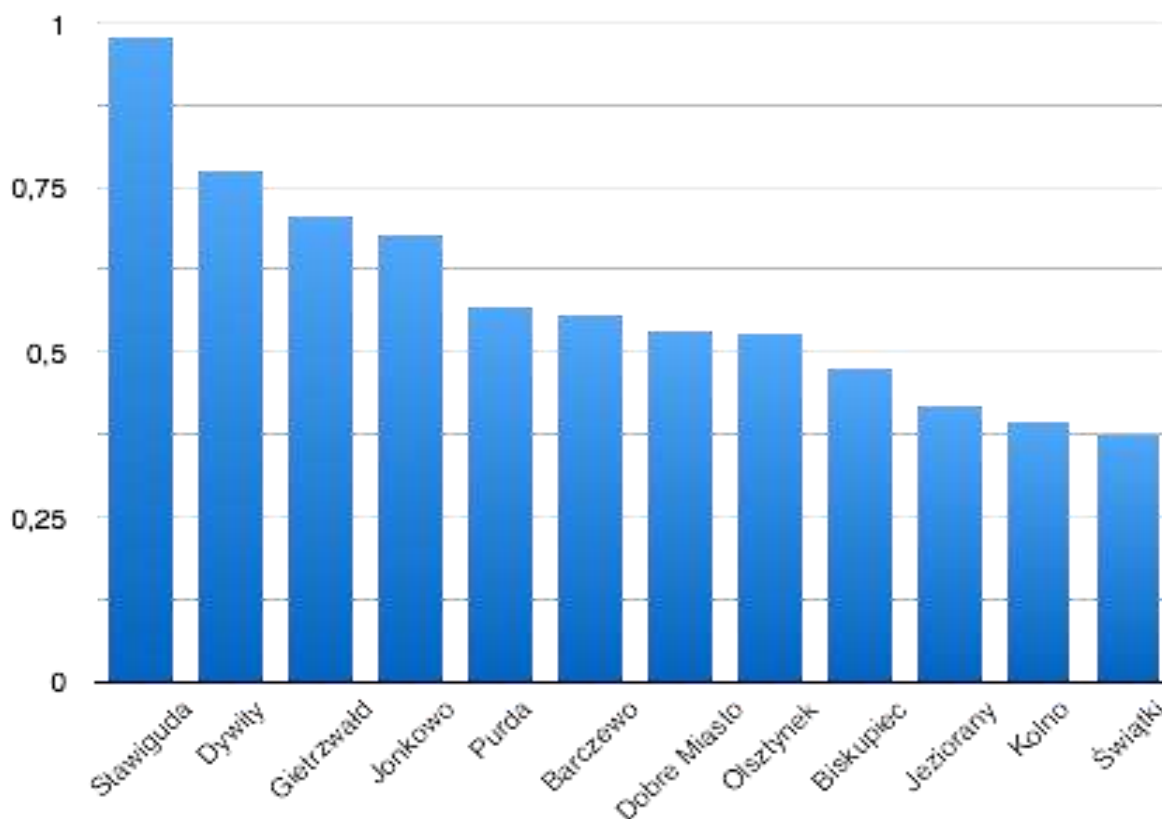
Tabela 33   Wartości wskaźnika rozwoju społeczno-gospodarczego gmin powiatu olsztyńskiego w roku 2014

Lp.	Gmina	Wskaźnik
1	Stawiguda	0,978
2	Dywity	0,775
3	Gietrzwałd	0,707
4	Jonkowo	0,677
5	Purda	0,568
6	Barczewo	0,554
7	Dobre Miasto	0,533
8	Olsztynek	0,526
9	Biskupiec	0,476
10	Jeziorany	0,418
11	Kolno	0,394
12	Świątki	0,373

Źródło. Opracowanie własne

Zdecydowanie najwyższy wynik osiągnęła Stawiguda. Poziom rozwoju społeczno-gospodarczego drugich w kolejności Dywit jest sporo niższy. Natomiast różnica między Dywitami, a trzecim Gietrzwałdem jest już znacznie mniejsza. Jeszcze mniej traci czwarte Jonkowo. Grupa kolejnych gmin (Purda, Barczewo, Dobre Miasto, Olsztynek) ma już sporą stratę. Kolejny Biskupiec plasuje się równo pomiędzy ósmym Olsztynkiem, a dziesiątymi Jezioranami. Natomiast Kolno i Świątki mają już zauważalnie niższe wyniki od pozostałych gmin.

Wykres 41 Wartości wskaźnika rozwoju społeczno-gospodarczego gmin powiatu olsztyńskiego w roku 2014

Źródło. Opracowanie własne

Wizualizacja graficzna pozwala dostrzec, że gminy powiatu olsztyńskiego można podzielić na trzy grupy w zależności od wartości wskaźnika. Pierwszą grupę stanowi sama Stawiguda ze wskaźnikiem wyższym o około 20%. Kolejną grupę to Dywity, Gietrzwałd i Jonkowo. Różnice między nimi są niższe niż 10%. Trzecia grupa to pozostałe gminy, które osiągają wskaźniki zauważalnie słabsze od pierwszej czwórki.

Zróźnicowanie pomiędzy gminami powiatu uwarunkowane jest położeniem gminy względem Olsztyna. Gminy z tzw. „pierwszego wianuszka” charakteryzują się zdecydowanie wyższym poziomem rozwoju oraz jego dynamiką. Dodatkowo dokonano, w celu zobrazowania wpływu Olsztyna na poszczególne gminy, podziału gmin na 2 grupy: bezpośrednio przylegających do Olsztyna oraz pozostałe. Oddziaływanie Olsztyna na gminy bezpośrednio sąsiadujące jest istotne dla ich rozwoju. Dane, w celu pokazania dynamiki zmian, pokazano także dane z roku 2015.

Tabela 34 Wartości wskaźnika rozwoju społeczno-gospodarczego gmin powiatu olsztyńskiego w roku 2014 i 2015

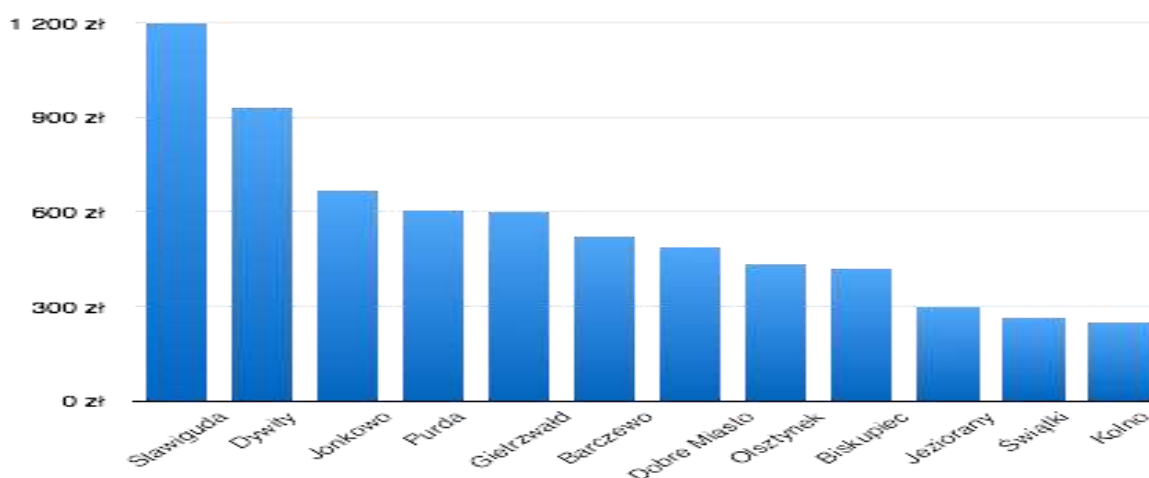
Lp.	Gmina	Wskaźnik		
I GRUPA*				
		2014	2015	Zmiana 2014-2015
1	Stawiguda	0,978	0,979	↗
2	Dywity	0,775	0,795	↗
3	Gietrzwałd	0,707	0,632	↘
4	Jonkowo	0,677	0,710	↗
5	Purda	0,568	0,563	↘
6	Barczewo	0,554	0,574	↗
II GRUPA*				
1	Dobre Miasto	0,533	0,517	↘
2	Olsztyniek	0,526	0,485	↘
3	Biskupiec	0,476	0,473	↘
4	Jeziorany	0,418	0,426	↗
5	Kolno	0,394	0,364	↘
6	Świątki	0,373	0,381	↗

Źródło. Opracowanie własne

2.3. Wskaźniki podobszarów

2.3.1. Zamożność

Wykres 42 Dochody gmin powiatu olsztyńskiego z podatku PIT na 1 mieszkańca w 2014 roku

Źródło. Opracowanie własne

W podobszarze zamożności dwie gminy znacząco odstają od pozostałych, tj. Stawiguda, której mieszkańcy osiągają średnio niemal 30% wyższe dochody niż mieszkańcy Dywit oraz Dywity, gdzie

zarabia się średnio prawie 40% lepiej niż w Jonkowie. Wśród pozostałych gmin nie ma znacznych różnic. Zaznaczyć jednak należy, że w przypadku trzech ostatnich (Jeziorany, Świątki, Kolno) występuje zauważalna strata do reszty badanych obszarów.

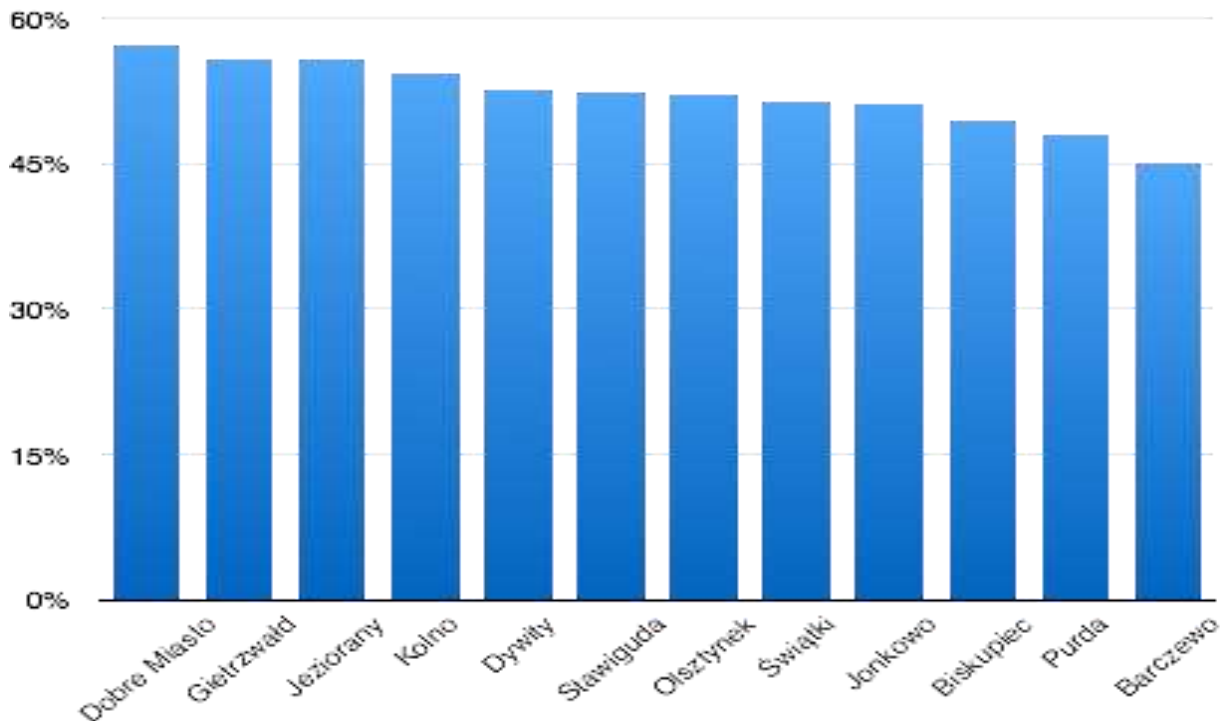
Tabela 35 Wartości wskaźnika podobszaru zamożności gmin powiatu olsztyńskiego w 2014 roku

Lp.	Gmina	Podobszar zamożności
1	Stawiguda	1,000
2	Dywity	0,776
3	Jonkowo	0,555
4	Purda	0,502
5	Gietrzwałd	0,502
6	Barczewo	0,434
7	Dobre Miasto	0,406
8	Olsztynek	0,360
9	Biskupiec	0,349
10	Jeziorany	0,248
11	Świątki	0,219
12	Kolno	0,209

Źródło. Opracowanie własne

2.3.2. Edukacja

Wykres 43 Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego z języka polskiego i matematyki w gimnazjach gmin powiatu olsztyńskiego w 2014 roku

Źródło. Opracowanie własne

Podobszar edukacji, w przeciwieństwie do zamożności, charakteryzuje się niewielką dysproporcją wyników. Różnica wyników najlepszej (Dobre Miasto) i najslabszej (Barczewo) gminy wynosi jedynie 12,25 punktu procentowego. Oznacza to, że najlepsza gmina jest lepsza o niecałe 30% od obszaru najslabszego. Szczególnie wyrównany poziom osiągają gminy na miejscach 5-9 (Dywity, Stawiguda, Olsztynek, Świątki, Jonkowo).

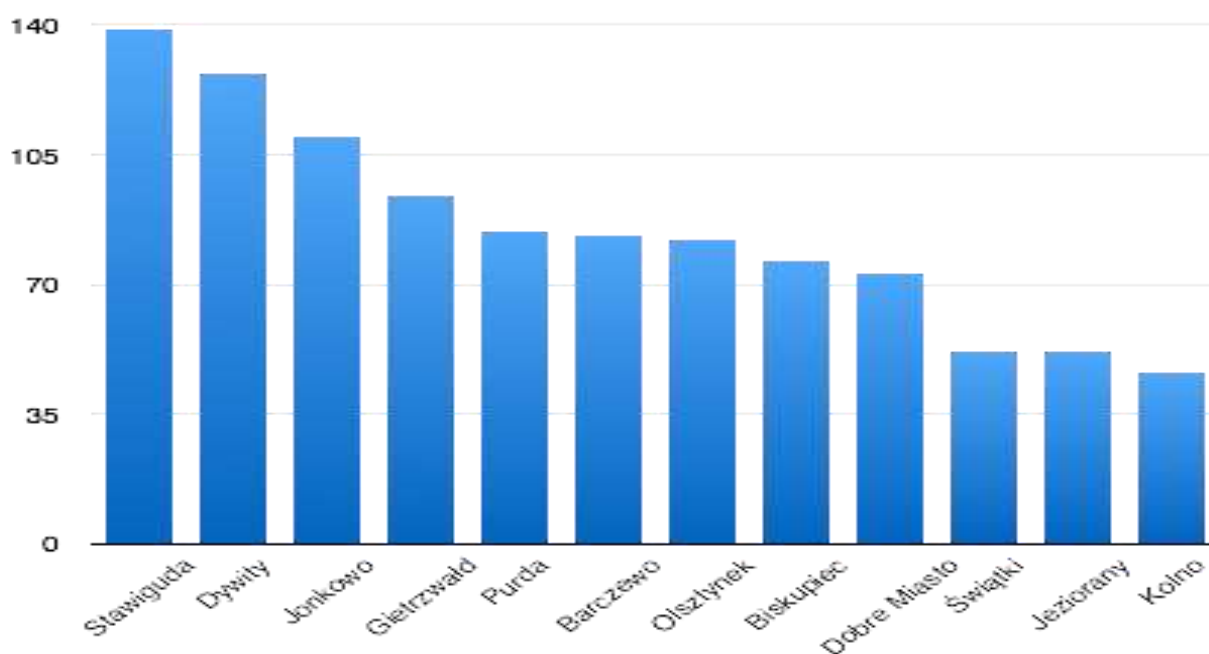
Tabela 36 Wartości wskaźnika podobszaru edukacji gmin powiatu olsztyńskiego w 2014 roku

Lp.	Gmina	Podobszar edukacji
1	Dobre Miasto	1,000
2	Gietrzwałd	0,976
3	Jeziorany	0,976
4	Kolno	0,948
5	Dywity	0,920
6	Stawiguda	0,914
7	Olsztynek	0,912
8	Świątki	0,896
9	Jonkowo	0,892
10	Biskupiec	0,865
11	Purda	0,839
12	Barczewo	0,786

Źródło. Opracowanie własne

2.3.3. Przedsiębiorczość

Wykres 44 Liczba podmiotów gospodarki narodowej na 10 tysięcy mieszkańców w gminach powiatu olsztyńskiego w 2014 roku

Źródło. Opracowanie własne

W obszarze przedsiębiorczości występuje bardziej zauważalne zróżnicowanie wyników wśród trzech wiodących gmin (Stawiguda, Dywity, Jonkowo). Różnica między Stawigudą a Dywitami jest mniejsza niż 10%. Jonkowo traci już ponad 15%, i w podobnym stosunku jest lepsze od czwartego Gietrzwałdu. Jednak gminy na miejscach 4-9 (Gietrzwałd, Purda, Barczewo, Olsztynek, Biskupiec i Dobre Miasto) osiągają bardzo zbliżone wyniki. Ostatnia grupa gmin (Świątki, Jeziorany, Kolno) traci już bardzo dużo, jednak między sobą znacznie się nie różni.

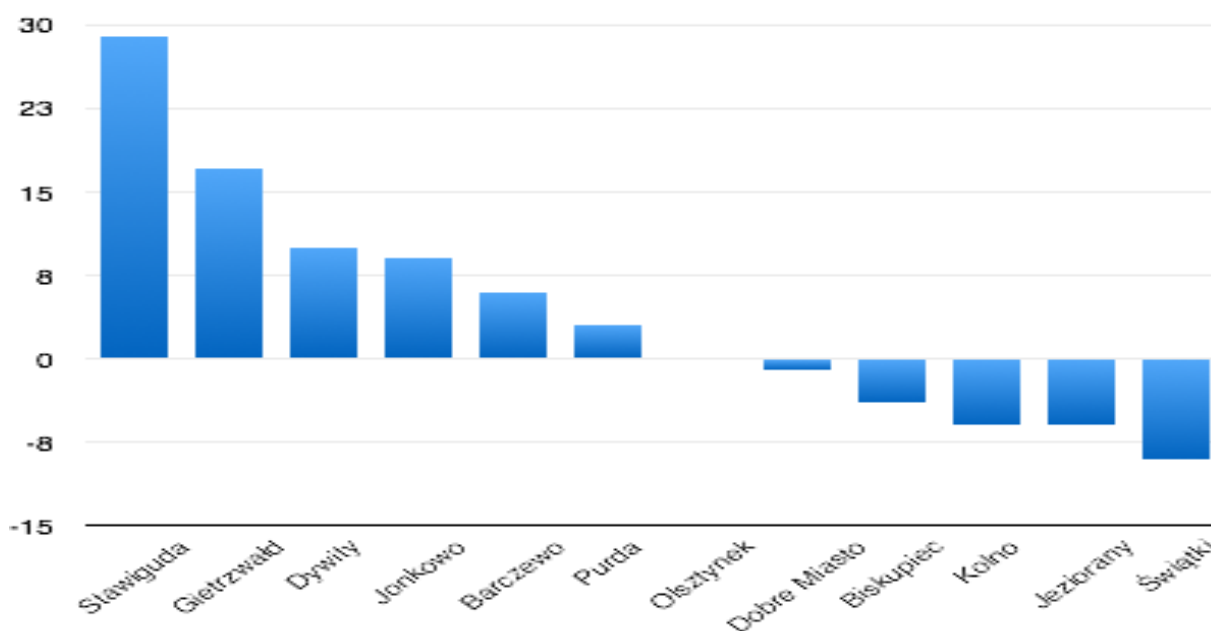
Tabela 37 Wartości wskaźnika podobszaru przedsiębiorczości gmin powiatu olsztyńskiego w 2014 roku

Lp.	Gmina	Podobszar przedsiębiorczości
1	Stawiguda	1,000
2	Dywity	0,913
3	Jonkowo	0,789
4	Gietrzwałd	0,672
5	Purda	0,603
6	Barczewo	0,595
7	Olsztynek	0,586
8	Biskupiec	0,544
9	Dobre Miasto	0,523
10	Świątki	0,376
11	Jeziorany	0,370
12	Kolno	0,331

Źródło. Opracowanie własne

2.3.4. Migracje

Wykres 45 Saldo migracji na 1000 mieszkańców w gminach powiatu olsztyńskiego w 2014 roku

Źródło. Opracowanie własne

W podobzarze migracji ponad połowa gmin osiągnęła wynik dodatni. Znacząco wybijają się jednak tylko dwie gminy: Stawiguda oraz Gietrzwałd, przy czym pierwsza ma o ponad jedną trzecią lepszy wynik niż druga. Podobna różnica jest między Gietrzwałdem a trzecimi Dywitami. Później wyniki aż tak mocno już się nie różnią - w przedziale 10 do -9 różnice są rzędu 1 do 3 osób na 1000 mieszkańców.

Tabela 38 Wartości wskaźnika podobzaru migracji gmin powiatu olsztyńskiego w 2014 roku

Lp.	Gmina	Obszar 4
1	Stawiguda	1,000
2	Gietrzwałd	0,678
3	Dywity	0,494
4	Jonkowo	0,474
5	Barczewo	0,402
6	Purda	0,326
7	Olsztynek	0,247
8	Dobre Miasto	0,204
9	Biskupiec	0,146
10	Kolno	0,087
11	Jeziorany	0,080
12	Świątki	0,000

Źródło. Opracowanie własne

3. Atrakcyjność inwestycyjna gmin w powiecie

Pomiar atrakcyjności inwestycyjnej obszaru jest kwestią złożoną i niesubiektywną. Wynika to z mnogości czynników wpływających na atrakcyjność regionu po względem miejsca do przeprowadzania inwestycji o charakterze rzeczowym. Pojęcie atrakcyjności jest wielowymiarowe, więc siłą rzeczy każda próba jej kwantyfikacji będzie z góry skazana na ukazanie jedynie wycinka rzeczywistości.

Duże znaczenie ma także rodzaj inwestycji. Różne czynniki mają znaczenie w różnych branżach (np. w branży transportowej większe znaczenie będzie miała sieć drogowa, a w branży IT Uniwersytet jako źródło wykwalifikowanej kadry pracowniczej). Z tego też względu dany obszar będzie korzystny z perspektywy jednego przedsiębiorstwa i zupełnie nieatrakcyjny z perspektywy drugiego.

Poniższa analiza jest próbą uchwycenia tych czynników, które są istotne dla większości branż. Czynniki te są wyrażone przez podobszary. Każdy z nich bazuje na dwóch różnych wskaźnikach. Niestety niski stopień agregacji badanych obszarów (gminy) ogranicza wybór wskaźników i uniemożliwia wzięcie pod uwagę innych istotnych podobszarów, np. infrastruktura. W świetle powyższego wytypowano cztery podobszary wraz ze wskaźnikami:

a) zasoby pracy - pozwala na ilościowe ujęcie rynku pracy z punktu widzenia przedsiębiorstwa

- liczba osób w wieku produkcyjnym na 1000 mieszkańców - o atrakcyjności stanowi większa liczba osób w wieku produkcyjnym. Oznacza to większą bazę zasobów pracowniczych, czyli możliwość przeprowadzenia bardziej restrykcyjnej rekrutacji pracowników, większą liczbę rąk do pracy, co skutkuje wyższym poziomem konkurencji między pracownikami.
- udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym (%) - w tym przypadku, nieco nieintuicyjnie, korzystny jest wysoki poziom bezrobocia. Jest to „uściślenie” pierwszego wskaźnika. Liczba bezrobotnych przekłada się bezpośrednio na wyższą liczbę wolnych rąk do pracy oraz mniejszy poziom konkurowania pracodawców o pracownika. Z punktu widzenia przedsiębiorstwa oznacza to niższą presję na wzrost płac, a więc niższe koszty prowadzenia działalności.

b) kapitał ludzki - umożliwia na jakościowe ujęcie zasobów ludzkich danej gminy

- liczba osób korzystających ze świadczeń opieki społecznej na 1000 mieszkańców - większa liczba osób korzystających z opieki społecznej świadczy o wyższej częstotliwości występowania problemów społecznych wśród mieszkańców gminy. Problemy takie z zasady obniżają poziom kapitału ludzkiego, co jest niepożądane z punktu widzenia pracodawcy.
- współczynnik skolaryzacji netto (%) - wyższy poziom współczynnika oznacza wyższą świadomość młodzieży o potrzebie edukacji oraz większe zaangażowanie młodych ludzi we własny rozwój. Przekłada się to bezpośrednio na kapitał ludzki i jest korzystne dla pracodawców.

c) rynek zbytu - prezentuje stosunkową wielkość najbliższego rynku zbytu produktów lub usług

- dochód gminy z podatku dochodowego osób fizycznych na 1 mieszkańca - wskaźnik ten umożliwia bardzo precyzyjne porównanie średniego poziomu dochodów mieszkańców gminy. Wyższy poziom przekłada się na wyższy popyt na produkty lub usługi, co jest korzystne z perspektywy przedsiębiorstwa.
- gęstość zaludnienia na 100 ha - wyższa liczba mieszkańców na tym samym obszarze oznacza korzystniejszą, z punktu widzenia inwestora, strukturę rynku zbytu.

d) samorząd - ukazuje proinwestycyjne nastawienie władz samorządowych

- udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem (%) - wyższy poziom oznacza, że władze samorządowe prowadzą politykę bardziej proinwestycyjną niż w gminach o niższej wartości wskaźnika.
- pokrycie powierzchni gminy planem zagospodarowania przestrzennego (%) - wyższy poziom oznacza nastawienie proinwestycyjne urzędników gminy.

Wszystkie wartości wskaźników zostaną sprowadzone do wspólnego mianownika, jakim może być przykładowo wartość na 1 mieszkańca, udział procentowy lub wartość na 1000 mieszkańców (np. dochody gminy z PIT na 1 mieszkańca). Wszystkie dane pochodzą z bazy statystycznej Głównego Urzędu Statystycznego i dotyczą roku 2014. Wszystkie wskaźniki, poza jednym są stymulantami. Jedyną destymulantą to liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1000 mieszkańców.

Wskaźniki składowe podobszarów powstały poprzez obliczenie stosunku wartości wskaźnika danej gminy do najwyższej wartości wskaźnika w próbie, np. 627 osób w wieku produkcyjnym na 1000 mieszkańców gminy miejskiej Ostróda w stosunku do 662 osób w gminie wiejskiej Mrągowo oznacza wartość wskaźnika składowego dla miasta Ostródy na poziomie $0,947$ ($\frac{627}{662} = 0,947$). Wskaźnik podobszaru powstaje z obliczenia średniej wartości dla dwóch wskaźników składowych. Ogólny wskaźnik atrakcyjności to średnia wszystkich wskaźników podobszarów dla danej gminy. Wskaźniki przyjmują wartości od 0 do 1. Wyniki ujemne mogą pojawić się po uwzględnieniu destymulanty (podobszar kapitału ludzkiego).

Badana próba objęła wszystkie gminy województwa warmińsko-mazurskiego, przez które przebiega droga krajowa nr 16. Obliczono wskaźniki dla każdego rodzaju gminy (miejska, wiejska, miejsko-wiejska, miasto powiatowe). Wynika to z faktu, że potencjalny inwestor bierze pod uwagę obiektywne uwarunkowania (*ceteris paribus* czynniki nieuwzględnione w analizie) dla przeprowadzanej inwestycji. Mimo to, analizując wyniki, warto porównywać gminy w ramach jednej kategorii jednostki samorządu terytorialnego, ponieważ zestawienie np. gminy wiejskiej Jonkowo z miastem powiatowym Olsztyn nie będzie miało wysokiej wartości porównawczej - oba obszary mają zupełnie różną charakterystykę.

Gminy miejskie w tabelach i wykresach obok nazwy zawierają literę M, wiejsko-miejskie MW, a wiejskie nie zawierają dodatkowych oznaczeń. Miasto Olsztyn oznaczone jest literami MP. Ponadto każda kategoria JST oznaczona jest kolorem: miasto powiatowe - fioletowy, gmina miejska - zielony, gmina wiejska - pomarańczowy, gmina wiejsko-miejska niebieski.

Ogólne zestawienie

Poniżej przedstawiono zestawienie, które przedstawia wyniki ogólnego wskaźnika atrakcyjności inwestycyjnej. Najwyższą wartość osiągnęło miasto powiatowe Olsztyn. Dalej znalazły się wszystkie gminy miejskie. Na miejscach 6 i 7 znalazły się 2 gminy wiejskie, a na kolejnych - głównie gminy wiejsko-miejskie. Tabelę zamyka 5 gmin wiejskich.

Tabela 39 Wartości wskaźnika atrakcyjności inwestycyjnej badanych gmin^{*)}

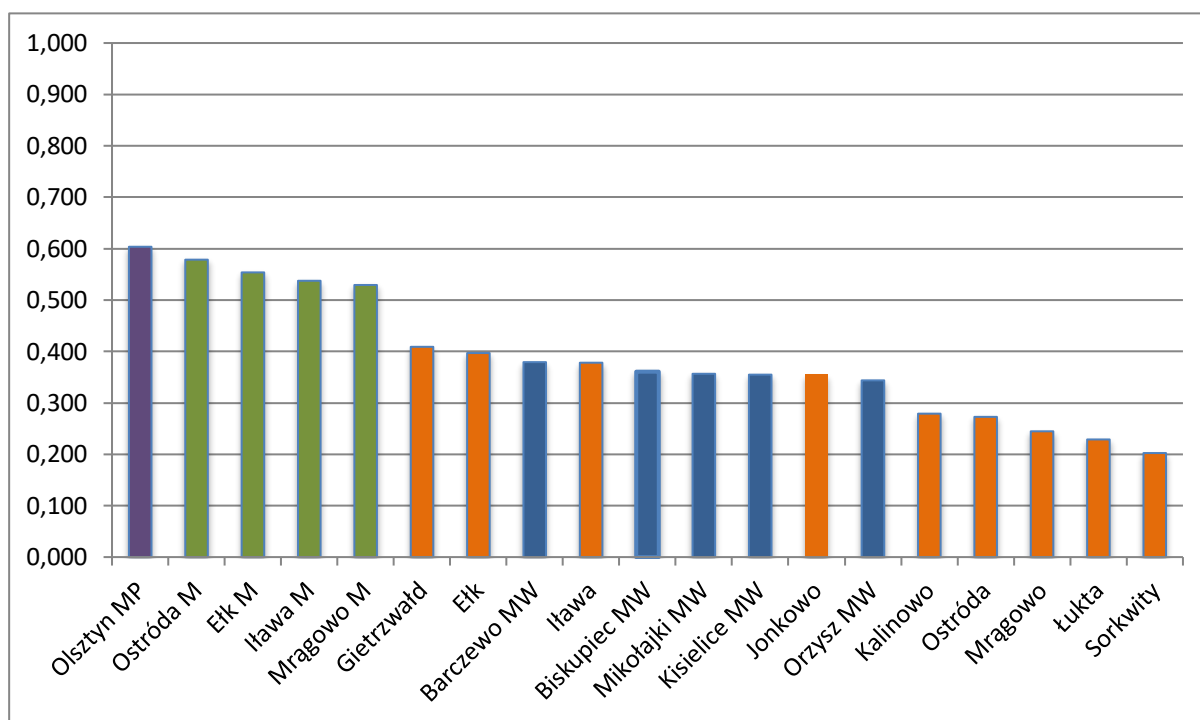
Nr	Gmina	Wskaźnik atrakcyjności inwestycyjnej
1	Olsztyn MP	0,604
2	Ostróda M	0,579
3	Ełk M	0,554
4	Iława M	0,538
5	Mrągowo M	0,529
6	Gietrzwałd	0,409
7	Ełk	0,397
8	Barczewo WM	0,379
9	Iława	0,378
10	Biskupiec WM	0,361
11	Mikołajki WM	0,357
12	Kisielice WM	0,355
13	Jonkowo	0,355
14	Orzysz WM	0,344
15	Kalinowo	0,279
16	Ostróda	0,273
17	Mrągowo	0,245
18	Łukta	0,229
19	Sorkwity	0,202

Źródło. Opracowanie własne

*) Gminy miejskie w tabelach i wykresach obok nazwy zawierają literę M, wiejsko- miejskie MW, a wiejskie nie zawierają dodatkowych oznaczeń. Miasto Olsztyn oznaczone jest literami MP. Ponadto każda kategoria JST oznaczona jest kolorem: miasto powiatowe - fioletowy, gmina miejska - zielony, gmina wiejska - pomarańczowy, gmina wiejsko-miejska niebieski

Najwyższa wartość wskaźnika (Olsztyn MP) jest około trzykrotnie większa od wartości najniższej (Sorkwity). Najlepsza gmina miejska (Ostróda M) traci do Olsztyna około 4%, najlepsza gmina wiejska (Gietrzwałd) około 1/3, a wiejsko-miejska (Barczewo WM) około 40%. Różnica między najwyższym (Ostróda M) a najniższym (Mrągowo M) wskaźnikiem wśród gmin miejskich, to niecałe 10%. Podobna wartość dotyczy gmin wiejsko-miejskich. Dla gmin wiejskich rozwarstwienie wyników jest już znacznie wyższe, bo wynosi prawie 50%.

Wykres 46 Wartości wskaźnika atrakcyjności inwestycyjnej badanych gmin

Źródło. Opracowanie własne

Na wykresie można zauważyć trzy grupy gmin między którymi zachodzą znaczne różnice w wartościach wskaźnika. Pierwsza obejmuje miasto powiatowe Olsztyn oraz wszystkie gminy miejskie. Druga to Gietrzwałd oraz obszary aż do Orzysza włącznie. Trzecia grupa to pozostałe gminy wiejskie. Różnica między ostatnią gminą pierwszej grupy i najlepszą gminą drugiej grupy to prawie 23% wartości wskaźnika. Ten sam stosunek między grupą drugą a trzecią to niecałe 19%.

Wśród gmin miejskich najlepsza okazuje się Ostróda o niecałe 5% od drugiego Ełku. Gminy wiejsko-miejskie nie różnią się znacznie - Barczewo z najwyższym wskaźnikiem jest lepsze o podobną wartość od kolejnego Biskupca. Jeszcze mniejsza różnica (3%) jest między najlepszą gminą wiejską (Gietrzwałd), a drugą w kolejności (Ełk).

Podobszar 1 - zasoby pracy

W kolejnej tabeli zaprezentowane są wyniki wskaźnika podobszaru dotyczącego zasobów pracy. Najlepszy wynik osiągnęła gmina wiejska Ełk. Spośród gmin wiejsko-miejskich najwyższą wartość wskaźnika podobszaru zanotował Orzysz. Wśród gmin miejskich najlepszy okazał się Ełk. Wyniki mogą

wydawać się zaskakujące i nieinstynktowne - przyczyną jest potraktowanie bezrobocia wśród ludności w wieku produkcyjnym jako stymulanty, co jest wyjaśnione w opisie metodologii.

Tabela 40 Wartości wskaźnika podobszaru zasobów pracy badanych gmin^{*)}

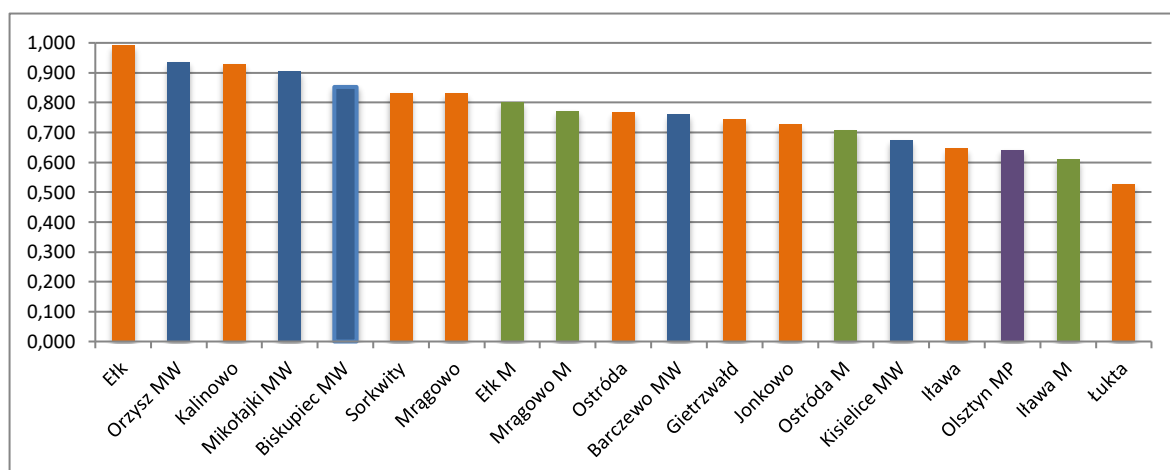
Nr	Gmina	Zasoby pracy
1	Ełk	0,992
2	Orzysz WM	0,936
3	Kalinowo	0,930
4	Mikołajki WM	0,904
5	Biskupiec WM	0,852
6	Sorkwity	0,833
7	Mrągowo	0,832
8	Ełk M	0,803
9	Mrągowo M	0,773
10	Ostróda	0,767
11	Barczewo WM	0,761
12	Gietrzwałd	0,744
13	Jonkowo	0,729
14	Ostróda M	0,707
15	Kisielice WM	0,676
16	Iława	0,648
17	Olsztyn MP	0,642
18	Iława M	0,610
19	Łukta	0,528

Źródło. Opracowanie własne

*) Gminy miejskie w tabelach i wykresach obok nazwy zawierają literę M, wiejsko- miejskie MW, a wiejskie nie zawierają dodatkowych oznaczeń. Miasto Olsztyn oznaczone jest literami MP. Ponadto każda kategoria JST oznaczona jest kolorem: miasto powiatowe - fioletowy, gmina miejska - zielony, gmina wiejska - pomarańczowy, gmina wiejsko-miejska niebieski

Najwyższy wynik (Ełk) jest blisko dwukrotnie wyższy od rezultatu najniższego (Łukta). Orzysz, najlepszy spośród gmin wiejsko-miejskich traci niecałe 6% do Ełku. Z kolei różnica między gminą wiejską Ełk, a miastem Ełk (najlepsza gmina miejska) jest już wyższa, bo wynosi blisko 20%. Olsztyn jest słabszy od lidera już znacznie bardziej - ponad 35% wartości wskaźnika. Rozwarstwienie między skrajnymi wynikami gmin wiejskich jest znaczne - wynosi niemal 47%. Dla gmin wiejsko-miejskich różnica ta wynosi niecałe 28%, a wśród miast prawie 15%.

Wykres 47 Wartości wskaźnika podobszaru zasobów pracy badanych gmin

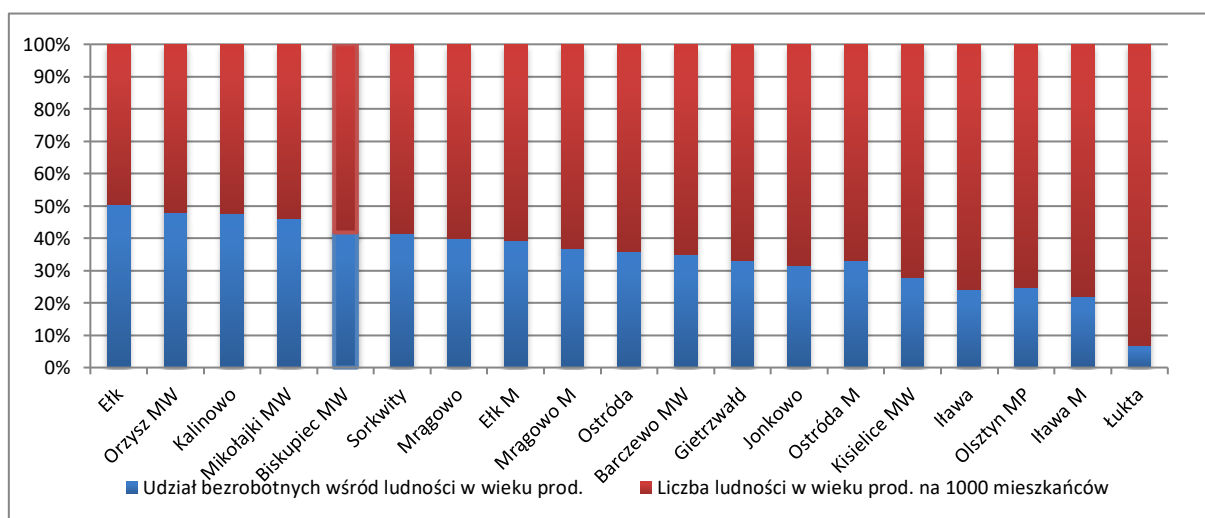

Źródło. Opracowanie własne

Obserwując wykres trudniej jest dostrzec grupy wartości. Wszystkie wyniki rozkładają się raczej równomiernie. Jedyna widoczna zależność dotyczy tego, że obszary o wysokiej liczbie ludności (gminy miejskie i miasto powiatowe) osiągają wyniki raczej z tyłu stawki. Wynika to z większej liczby miejsc pracy w tych gminach i niższego bezrobocia. Nie dotyczy to jednak wszystkich gmin miejskich i dużej części gmin wiejsko-miejskich.

Na kolejnym wykresie można zaobserwować jaki udział miały poszczególne składowe podobszaru. Bardzo widoczny jest pewien trend - wynik najlepszych gmin jest oparty w równym stopniu na obu składowych. W miarę przesuwania się w prawą stronę wykresu możemy jednak zaobserwować, że na znaczeniu zyskuje wskaźnik liczby ludności w wieku produkcyjnym na 1000 mieszkańców. Przyczyna jest prosta - w miarę jak bezrobocie się zmniejsza, zmniejsza się też wynik tej składowej i jej wpływ na wartość wskaźnika podobszaru zasobów pracy.

Wykres 48 Składowe wskaźnika podobszaru zasobów pracy badanych gmin

Źródło. Opracowanie własne

Podobszar 2 - kapitał ludzki

W podobszarze dotyczącym kapitału ludzkiego badanych gmin, najlepsze okazało się miasto powiatowe Olsztyn. Wśród gmin miejskich najwyższą wartość wskaźnika osiągnęło Mrągowo, zaś wśród wiejskich Gietrzwałd. Z gmin wiejsko-miejskich najkorzystniej wypadły Mikołajki.

Tabela 41 Wartości wskaźnika podobszaru kapitału ludzkiego badanych gmin^{*)}

Nr	Gmina	Kapitał ludzki
1	Olsztyn MP	0,328
2	Mrągowo M	0,309
3	Iława M	0,302
4	Ostróda M	0,278
5	Ełk M	0,238
6	Mikołajki WM	0,095
7	Biskupiec WM	0,082
8	Gietrzwałd	0,073
9	Orzysz WM	0,055
10	Ełk	0,047
11	Jonkowo	0,034
12	Kisielice WM	0,010
13	Barczewo WM	0,002
14	Łukta	0,000
15	Kalinowo	-0,036
16	Iława	-0,086
17	Ostróda	-0,107
18	Sorkwity	-0,186
19	Mrągowo	-0,226

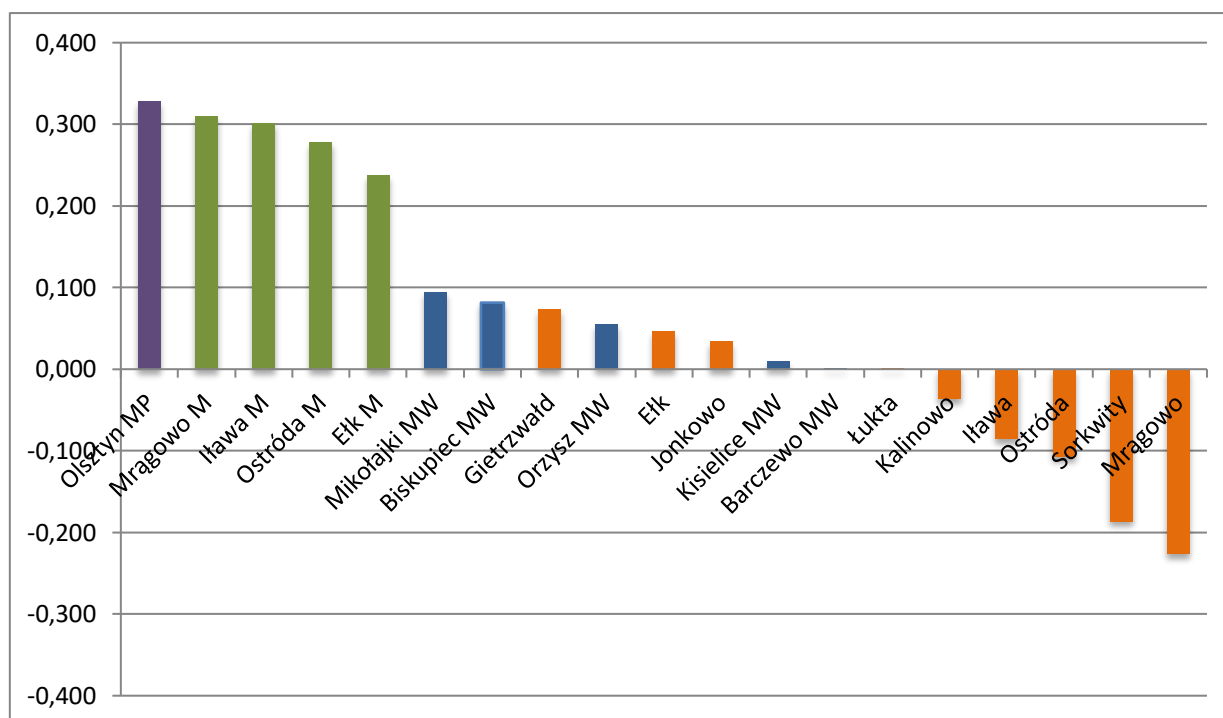
Źródło. Opracowanie własne

*) Gminy miejskie w tabelach i wykresach obok nazwy zawierają literę M, wiejsko- miejskie MW, a wiejskie nie zawierają dodatkowych oznaczeń. Miasto Olsztyn oznaczone jest literami MP. Ponadto każda kategoria JST oznaczona jest kolorem: miasto powiatowe - fioletowy, gmina miejska - zielony, gmina wiejska - pomarańczowy, gmina wiejsko-miejska niebieski

Najwyższa wartość wskaźnika (Olsztyn MP) jest o blisko 6% wyższa od drugiej w kolejności (Mrągowo M). Jest to także różnica między liderem a najlepszą gminą miejską. Gmina wiejsko-miejska z najkorzystniejszym rezultatem (Mikołajki WM) jest już dużo słabsza - o ponad 70% wartości. Z kolei Gietrzwałd, najlepsza gmina wiejska w podobszarze kapitału ludzkiego, traci ponad 77% do Olsztyna.

Różnica między skrajnymi wynikami wśród gmin miejskich (najlepsza: Mrągowo M, najgorsza: Ełk M) to 23%. Z kolei wartość wskaźnika Barczewo (najgorsza gmina wiejsko-miejska) stanowi zaledwie ułamek wartości wskaźnika dla Mikołajek (najlepsza WM). Rozwarstwienie więc stanowi blisko 98%. Najlepsza gmina wiejska (Gietrzwałd) jest lepsza od najgorszej (Mrągowo) o ponad 130%.

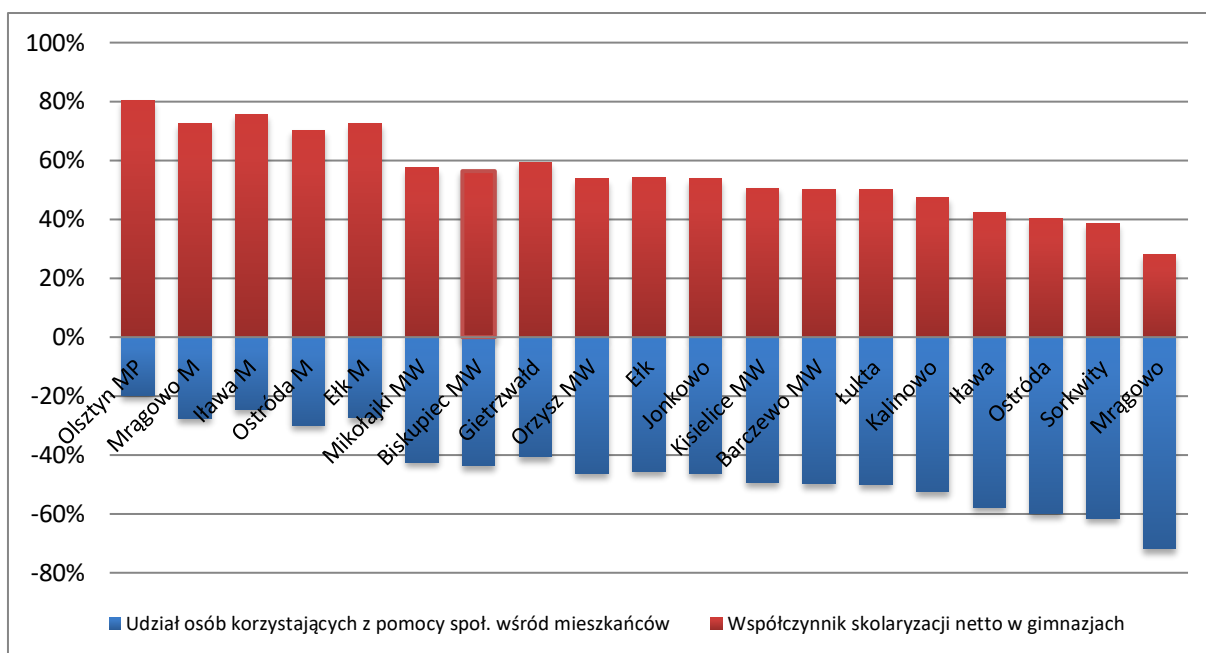
Wykres 49 Wartości wskaźnika podobszaru kapitału ludzkiego badanych gmin

Źródło. Opracowanie własne

W podobszarze 2 możemy wyróżnić ponownie 3 grupy gmin. Pierwsza to Olsztyn i wszystkie gminy miejskie. Ełk M osiąga ponad 60% wyższy wskaźnik niż Mikołajki WM. Kolejna grupa to gminy od Mikołajek WM do Łukty WM. Stanowią je gminy wiejsko-miejskie oraz kilka gmin wiejskich. Ostatnia grupa, gminy z ujemną wartością wskaźnika, składa się wyłącznie z gmin wiejskich. Abstrahując od osiąganych wartości oraz znaku przed nimi, kolejność oraz podział grup jest bardzo zbliżony do tych na wykresie ogólnego wskaźnika.

Wykres 50 Składowe wskaźnika podobszaru kapitału ludzkiego badanych gmin

Źródło. Opracowanie własne

Powyższy wykres pozwala dostrzec, że w miarę przesuwania się w dół tabeli z wynikami, spada znaczenie współczynnika skolaryzacji, a wzrasta znaczenie udziału osób korzystających ze świadczeń społecznych wśród mieszkańców. Wynika to z faktu, że składowa ta jest destymulantą, czyli im jest wyższa, tym silniej obniża całkowity wynik podobszaru.

Podobszar 3 - rynek zbytu

W podobszarze 3 najwyższą wartość wskaźnika osiągnęło ponownie miasto powiatowe Olsztyn. Spośród gmin miejskich najlepszy rezultat ma miasto Ełk, w przypadku gmin wiejskich Jonkowo, a miejsko-wiejskich Barczewo. Przyczyną takich wyników są składowe podobszaru, które tradycyjnie są wyższe na terenach miejskich.

Tabela 42 Wartości wskaźnika podobszaru rynku zbytu badanych gmin^{*)}

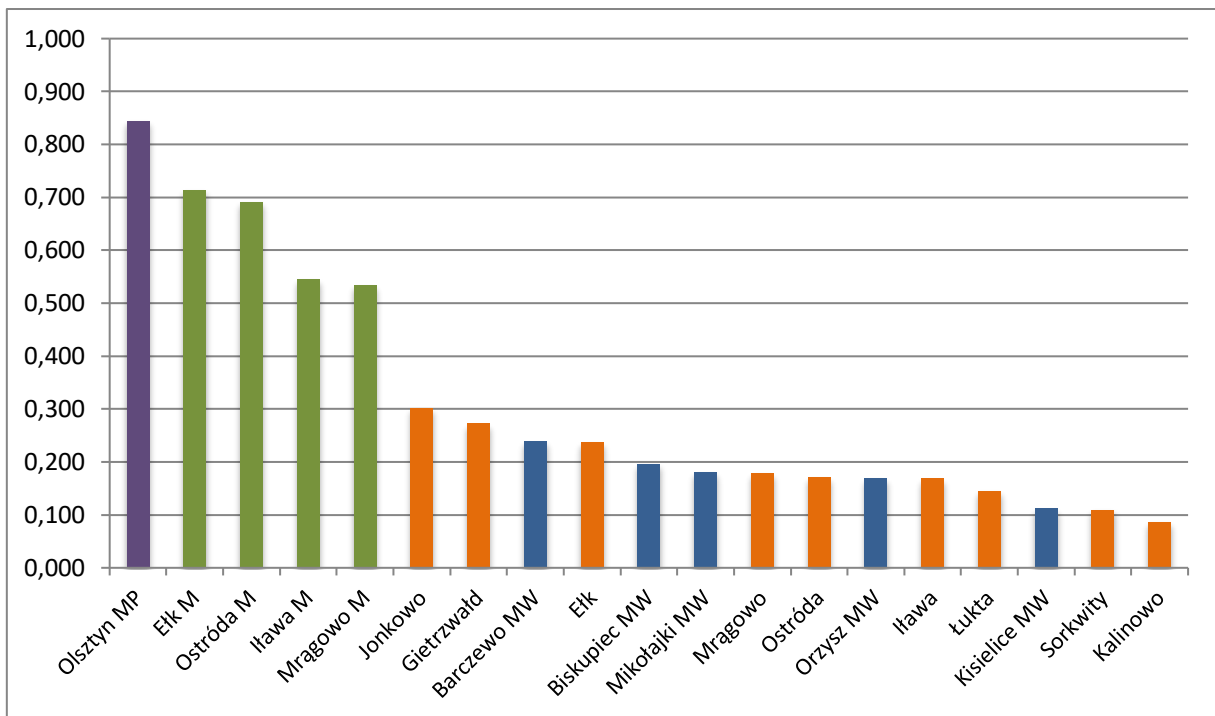
Nr	Gmina	Rynek zbytu
1	Olsztyn MP	0,845
2	Ełk M	0,714
3	Ostróda M	0,691
4	Iława M	0,545
5	Mrągowo M	0,533
6	Jonkowo	0,301
7	Gietrzwałd	0,272
8	Barczewo WM	0,239
9	Ełk	0,237
10	Biskupiec WM	0,196
11	Mikołajki WM	0,181
12	Mrągowo	0,179
13	Ostróda	0,170
14	Orzysz WM	0,169
15	Iława	0,169
16	Łukta	0,145
17	Kisielice WM	0,112
18	Sorkwity	0,109
19	Kalinowo	0,086

Źródło. Opracowanie własne

*) Gminy miejskie w tabelach i wykresach obok nazwy zawierają literę M, wiejsko- miejskie MW, a wiejskie nie zawierają dodatkowych oznaczeń. Miasto Olsztyn oznaczone jest literami MP. Ponadto każda kategoria JST oznaczona jest kolorem: miasto powiatowe - fioletowy, gmina miejska - zielony, gmina wiejska - pomarańczowy, gmina wiejsko-miejska niebieski

Różnica między Olsztynem a miastem Ełk (drugi najlepszy wynik, najlepsza gmina miejska) jest dość znaczna, bo przekracza 15% wartości wskaźnika. Jonkowo, gmina wiejska z najwyższą wartością wskaźnika podobszaru, jest o blisko 2/3 słabsze od stolicy województwa. W przypadku Barczewa jest to już ponad 70%. Rozwarstwienie wśród gmin miejskich to ponad 25%. Dla gmin wiejskich wartość ta rośnie do prawie 72%. Z kolei skrajne wyniki w gronie gmin wiejsko-miejskich różnią się o około 53%.

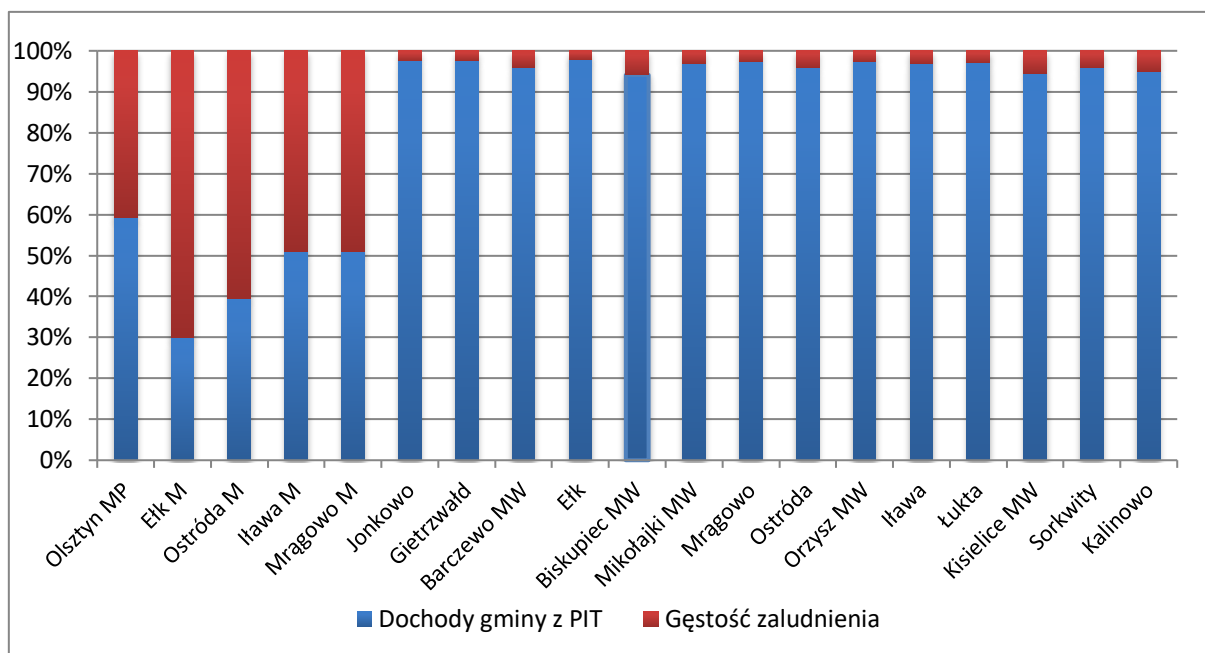
Wykres 51 Wartości wskaźnika podobszaru rynku zbytu badanych gmin

Źródło. Opracowanie własne

Kolejność gmin znów układa się podobnie, jak w przypadku ogólnego wskaźnika atrakcyjności inwestycyjnej. Różnica jest jednak taka, że można zauważyć jedynie 2 grupy znacząco różniące się wartościami. Pierwsza z nich to ponownie Olsztyn oraz gminy miejskie. Druga to wszystkie pozostałe gminy. Najlepsza gmina z drugiej grupy (Jonkowo) jest słabsza od najłabszej gminy grupy pierwszej (Mrągowo M) o około 45% wartości wskaźnika podobszaru rynku zbytu. Różnice wewnątrz grup wynoszą odpowiednio: 37% (0,312 w wartościach bezwzględnych) w pierwszej i 61% w drugiej (0,215).

Wykres 52 Składowe wskaźnika podobszaru rynku zbytu badanych gmin

Źródło. Opracowanie własne

Na powyższym wykresie bardzo łatwo dostrzec pewną zależność: gminy grupy pierwszej charakteryzują się tym, że w ich wartości wskaźnika znaczący udział ma gęstość zaludnienia. Niska gęstość zaludnienia na obszarach wiejskich sprawia, że gminy inne niż miejskie zawsze będą miały trudność w dorównaniu miastom w kontekście takich zestawień. Różnica ta jest na tyle znaczna, że dzieli dość wyraźnie gminy na mocniejsze i słabsze w tym podobszarze.

Podobszar 4 - samorząd

Jeśli chodzi o jakość pracy samorządu istotną z punktu widzenia inwestora, to najwyższa jest w urzędzie gminy wiejskiej Iława. Wśród gmin miejskich najlepsze się okazuje z kolei miasto Iława. Niewiele dalej jest najlepsza gmina wiejsko-miejska Kielice, a miasto powiatowe Olsztyn znajduje się na piątym miejscu. Ogólnie rzecz biorąc, czołówkę zdominował powiat iławski (Iława, Iława M, Kielice WM), a pierwsza szóstka to JST z zachodniej części województwa.

Tabela 43 Wartości wskaźnika podobszaru samorządu badanych gmin^{*)}

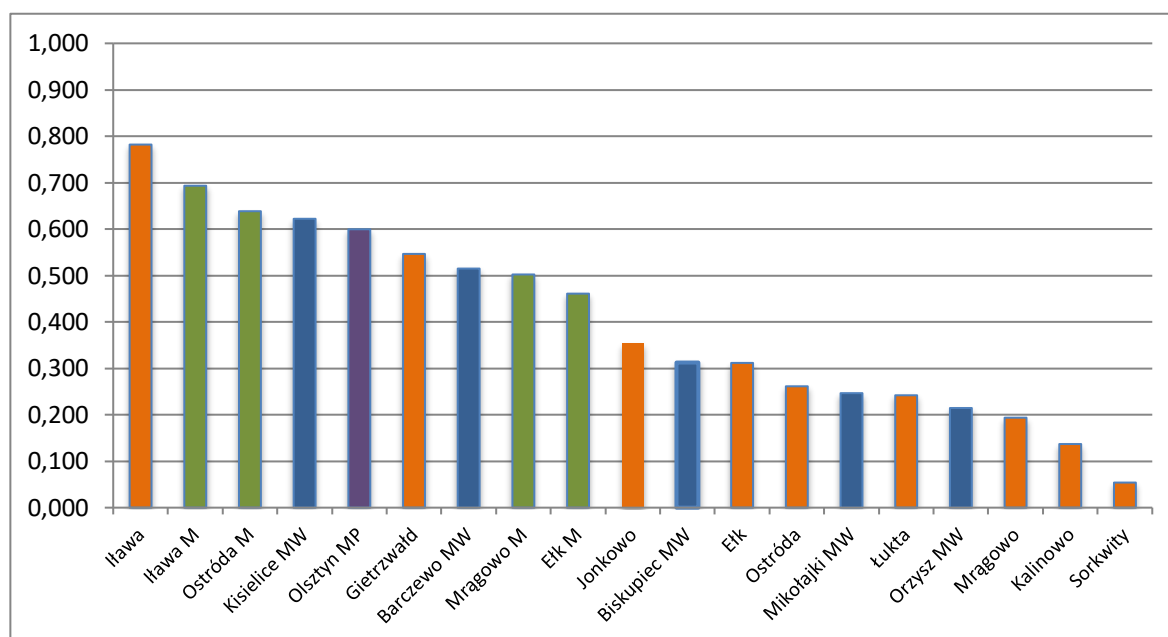
Nr	Gmina	Samorząd
1	Iława	0,782
2	Iława M	0,693
3	Ostróda M	0,638
4	Kisielice WM	0,622
5	Olsztyn MP	0,600
6	Gietrzwałd	0,547
7	Barczewo WM	0,515
8	Mrągowo M	0,502
9	Ełk M	0,461
10	Jonkowo	0,354
11	Biskupiec WM	0,313
12	Ełk	0,312
13	Ostróda	0,261
14	Mikołajki WM	0,247
15	Łukta	0,242
16	Orzysz WM	0,215
17	Mrągowo	0,194
18	Kalinowo	0,137
19	Sorkwity	0,054

Źródło. Opracowanie własne

*) Gminy miejskie w tabelach i wykresach obok nazwy zawierają literę M, wiejsko- miejskie MW, a wiejskie nie zawierają dodatkowych oznaczeń. Miasto Olsztyn oznaczone jest literami MP. Ponadto każda kategoria JST oznaczona jest kolorem: miasto powiatowe - fioletowy, gmina miejska - zielony, gmina wiejska - pomarańczowy, gmina wiejsko-miejska niebieski

Różnica między obiema iławskimi gminami, najlepszymi w swoich kategoriach, wynosi ponad 11%. Z kolei Kisielice (najlepsza WM) tracą już około 20% do lidera. W przypadku Olsztyna różnica ta przekracza już 23%. Największe rozwarstwienie dotyczy gmin wiejskich. Dla Sorkwit wynosi ono 93% wartości wskaźnika. Gminy miejskie różnią się już mniej między sobą - o około 33% dla miasta Ełk. Z kolei Orzysz WM jest słabszy od Kisielic o niemal 2/3.

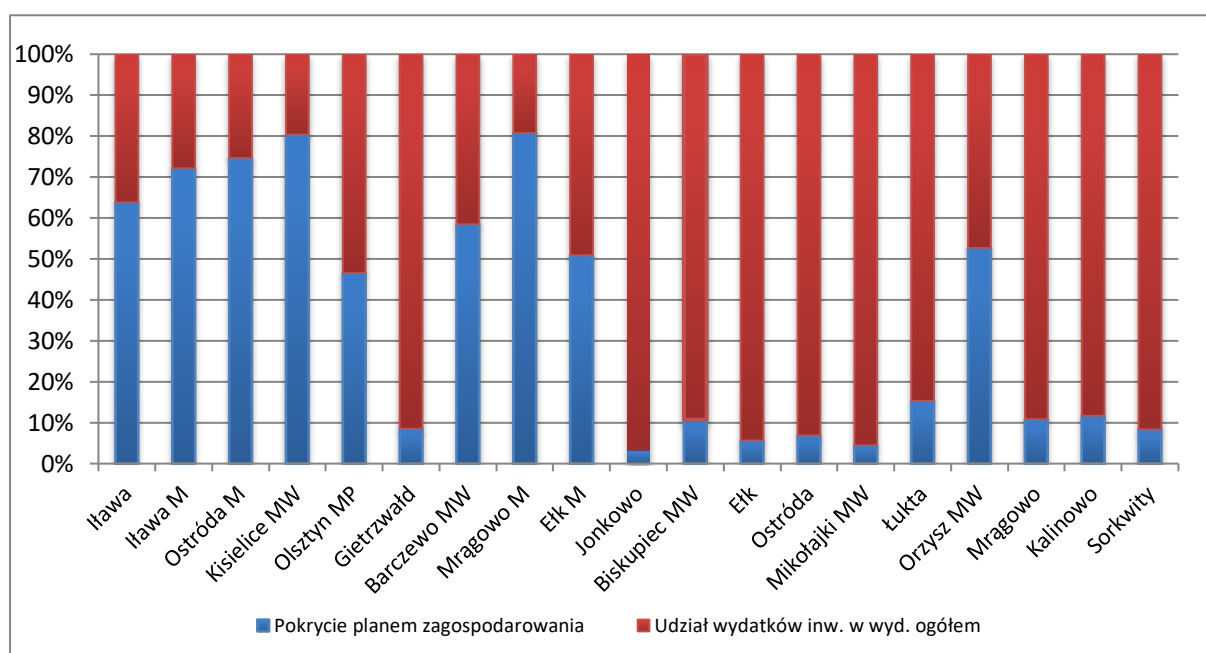
Wykres 53 Wartości wskaźnika podobszaru samorządu badanych gmin

Źródło. Opracowanie własne

W przypadku podobszaru 4 nie można wyróżnić grup gmin ze względu na różnice w wartości wskaźnika. Rozkładają się one stosunkowo równomiernie. Jedyna obserwacja może dotyczyć tego, że obszary o dużej gęstości zaludnienia (miasta i miasto powiatowe) znajdują się raczej z przodu stawki. Większość obszarów wiejskich znajduje się raczej w dolnej połowie tabeli. Gminy wiejsko-miejskie nie wykazują żadnych zależności.

Wykres 54 Składowe wskaźnika podobszaru samorządu badanych gmin.

Źródło. Opracowanie własne

Na wykresie 29 trudno jest zaobserwować zależności. Jedyną charakterystyczną kwestią to ta, że gminy znajdujące się z tyłu stawki mają niewielką część swojej powierzchni pokrytą planem zagospodarowania przestrzennego. Z tych zależności wyłamuje się jednak Gietrzwałd (niski procent pokrycia; wysokie miejsce) oraz Orzysz WM (wysoki procent pokrycia; słabe miejsce).

Podsumowanie

Inwestor porównując obszary do lokalizacji inwestycji rzeczowej będzie brał znacznie więcej czynników niż objęła powyższa analiza. Preferowany rodzaj jednostki samorządu terytorialnego (gmina miejska, wiejska, wiejsko-miejska, miasto na prawach powiatu) będzie zależny od branży inwestycji. Dlatego też porównując jednostki w celach planowania działań proinwestycyjnych warto porównywać JST tej samej kategorii. Porównywanie jednostek między kategoriami będzie uzasadnione tylko w dwóch podobszarach: kapitał ludzki oraz samorząd. Dzieje się tak ponieważ wskaźniki składowe w obu nie są silnie zależne od rodzaju JST. W przypadku pozostałych podobszarów występują już silniejsze zależności: zasoby pracy - bezrobocie (z reguły wyższe na obszarach wiejskich) oraz rynek zbytu (gęstość zaludnienia - wyższe w miastach).

4. Analiza SWOT/TOWS

Analiza SWOT/TOWS obejmuje analizę zewnętrzną powiatu, (okazje i zagrożenia płynące z zewnątrz) oraz analizę wewnętrzną (mocne i słabe strony powiatu). Nazwa SWOT pochodzi od angielskich słów: **Strengths** (mocne strony), **Weaknesses** (słabe strony), **Opportunities** (szanse), **Threats** (zagrożenia).

Formułowanie Strategii gminy przy pomocy analizy SWOT składa się z sześciu etapów: cztery pierwsze należą do analizy, a dwa następne to czynności związane z wyborem Strategii powiatu.

ETAP I - Zdefiniowanie listy szans, zagrożeń, silnych i słabych stron badanej jednostki, organizacji.

ETAP II - Przypisanie poszczególnym elementom analizy wag określających ich istotność z punktu widzenia ich wpływu na możliwości rozwoju badanej jednostki, organizacji.

ETAP III - Zbadanie relacji zachodzących między silnymi i słabymi stronami a szansami i zagrożeniami w dwóch równoległych podejściach „z zewnątrz do wewnątrz” (TOWS) oraz „od wewnątrz na zewnątrz” (SWOT).

ETAP IV - Określenie interakcji zachodzących pomiędzy elementami analizy TOWS/SWOT.

W macierzy SWOT należy odpowiedzieć na pytania:

- czy siły pozwalają wykorzystać szanse?
- czy siły pozwalają dać opór zagrożeniom?
- czy słabości nie pozwalają wykorzystać szans?
- czy słabości wzmacniają niekorzystne oddziaływanie zagrożeń?

W ujęciu macierzy TOWS chodzi o odpowiedź na pytania:

- czy szanse potęgują mocne strony?
- czy szanse pozwalają zwyciężyć słabe strony?
- czy zagrożenia osłabiają mocne strony?
- czy zagrożenia potęgują słabe strony?

ETAP V - Wyznaczenie Strategii działania dla analizowanej jednostki, organizacji⁷.

W wyniku przeprowadzonej analizy oraz pracy podczas warsztatów z różnymi grupami społecznymi powiatu, uzyskano następującą ocenę wewnętrznych i zewnętrznych warunków rozwoju Powiatu:

---

⁷ K. Krukowski, I. Kulas-Klimaszewska, *Planowanie strategiczne, wybrane metody, Olsztyn 2002*

Waga	Czynniki wewnętrzne	Waga	Czynniki zewnętrzne
1,00	Mocne strony	1,00	Szanse
0,25	rosnąca liczba podmiotów gospodarczych	0,15	niewielka odległość od lotniska w Szymanach
0,20	dobra jakość wód i powietrza	0,20	bliskość dużego ośrodka wzrostu, jakim jest Olsztyn
0,15	duża powierzchnia obszarów chronionych, mogących stanowić bazę dla rozwoju turystyki	0,35	współpraca gmin aglomeracji olsztyńskiej
0,10	stałe rosnąca liczba organizacji pozarządowych	0,20	turystyczna funkcja województwa warmińsko-mazurskiego
0,30	atrakcyjne miejsce zamieszkania	0,10	środki pomocowe Unii Europejskiej

Waga	Czynniki wewnętrzne	Waga	Czynniki zewnętrzne
1,00	Słabe strony	1,00	Zagrożenia
0,25	wzrastający wskaźnik obciążenia demograficznego	0,4	suburbanizacja Olsztyna
0,15	wysoki odsetek osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym	0,25	słabe zainteresowanie ze strony krajowych i zagranicznych inwestorów
0,10	najniższy współczynnik skolaryzacji na poziomie gimnazjalnym i podstawowym	0,35	odpływ wykwalifikowanej kadry - atrakcyjniejsze oferty pracy poza regionem dla wykształconej młodzieży
0,15	duże zróżnicowanie dostępności transportowej poszczególnych gmin powiatu		
0,35	nieharmonijny rozwój gmin (powiat dwóch prędkości)		

Źródło: opracowanie własne

Poniżej zaprezentowano wyniki zbiorcze analizy SWOT/TOWS oraz zależności pomiędzy czynnikami zewnętrznymi i wewnętrznymi, które wyznaczają cztery propozycje Strategii działania dla analizowanej jednostki w postaci macierzy normatywnych Strategii działania.

Tabela 45 Wyniki zbiorcze analizy SWOT/TOWS

Kombinacja	Wyniki analizy SWOT		Wyniki analizy TOWS		Zestawienie zbiorcze SWOT/TOWS	
	Suma interakcji	Suma iloczynów	Suma interakcji	Suma iloczynów	Suma interakcji	Suma iloczynów
Mocne strony [S]/ Szanse [O]	28	5,55	24	6,55	52	12,1
Mocne strony [S]/ Zagrożenia [T]	14	3,8	22	5,9	36	9,7
Słabe strony [W]/ Szanse [O]	40	8,55	40	8,3	80	16,85
Słabe strony [W]/ Zagrożenia [T]	26	7,15	44	9,1	70	16,25

Źródło: opracowanie własne

Tabela 46 Wyniki analizy strategicznej i wybór Strategii

	Szanse		Zagrożenia	
	Strategia agresywna		Strategia konserwatywna	
Mocne strony	Liczba interakcji		Liczba interakcji	
	52		36	
	Ważona liczba interakcji		Ważona liczba interakcji	
	12,1		9,7	
Słabe strony	Strategia konkurencyjna		Strategia defensywna	
	Liczba interakcji		Liczba interakcji	
	80		70	
	Ważona liczba interakcji		Ważona liczba interakcji	
	16,85		16,25	

Źródło: opracowanie własne

W wyniku przeprowadzonej analizy można wskazać, że powiat działa w dość sprzyjającym otoczeniu, co mimo stwierdzonych słabości, umożliwia jego dalsze funkcjonowanie. Brakuje jednak możliwości wykorzystania szans, dlatego, zgodnie z rekomendowaną strategią konkurencyjną, działania powinny skupiać się na wzmacnianiu słabych stron i unikaniu zagrożeń przy użyciu mocnych stron.

5. Wizja rozwoju powiatu olsztyńskiego

Strategia rozwoju powiatu olsztyńskiego powstała na podstawie przeprowadzonych warsztatów strategicznych z udziałem przedstawicieli środowisk lokalnych. W trakcie spotkań zidentyfikowano i usystematyzowano różne obszary problemowe. Na tej podstawie określono problemy, cele oraz działania zawarte w Strategii.

Zaprezentowana w niniejszym rozdziale wizja rozwoju Powiatu wyznacza horyzont strategiczny w sensie aspiracji lokalnej społeczności i władz samorządowych. Wizja zawiera ogólny obraz Powiatu w roku 2025. Przedmiotowy rozdział jest po pierwsze - syntezą potrzeb i oczekiwań mieszkańców Powiatu - artykułowanych podczas badań sondażowych oraz spotkań warsztatowych. Po drugie, zapisy w obrębie wizji to wyraz możliwości działania struktur samorządowych, organizacji społecznych oraz inwestorów i przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na terenie powiatu. Zapisy sformułowane w ramach wizji to w istocie deklaracja samorządu definiująca docelowy stan gminy w efekcie zaplanowanych na najbliższą dekadę przeobrażeń.

Wizja Strategii rozwoju powiatu olsztyńskiego została zdefiniowana następująco:

**Powiat olsztyński atrakcyjnym miejscem zamieszkania i inwestowania w zgodzie
ze zrównoważonym rozwojem.**

Rozwinięcie wizji rozwoju stanowią domeny planowania strategicznego, które są ściśle powiązane z celami strategicznymi i planami operacyjnymi przewidzianymi do realizacji. Wizja w syntetyczny sposób wskazuje kluczowe determinanty warunkujące rozwój gminy w perspektywie roku 2025. Dodatkowo wyartykułowana wizja to pożądaný stan Powiatu - docelowy w perspektywie przyjętego horyzontu czasowego przedmiotowego opracowania.

Wysoka jakość życia jest podstawową potrzebą społeczności lokalnej. Składa się na nią wiele elementów, zarówno o charakterze miękkim, jak i twardym. Czyste, bezpieczne i urozmaicone środowisko, zapewniające dobre warunki do pracy, nauki i wypoczynku są głównym elementem wysokiej jakości życia. Konkurencyjność powiatu olsztyńskiego, to umiejętność wykorzystywania dostępnych zasobów i szans w wygrywaniu konkurencji z innymi obszarami. Konkurencyjność należy rozumieć jako rywalizowanie o wysoką jakość życia oraz rozwój społeczny i gospodarczy⁸.

---

⁸ T. Markowski, Stymulowanie i regulowanie konkurencyjności regionów w świetle procesów globalizacji gospodarki, Samorząd Terytorialny nr 3, 2000

Należy jednak pamiętać, że ta konkurencyjność powinna być rozpatrywana z perspektywy gmin, które tworzą powiat i powinny wykorzystywać wspólnie swoje walory w celu wzmocnienia atrakcyjności całego powiatu. Rolę koordynującą i spajającą może i/lub powinien pełnić Powiat, będący inicjatorem i łącznikiem wspólnych działań z M. Olsztyn.

Zgodnie z literaturą przedmiotu, konkurencyjność może być postrzegana na kilka sposobów. Można mówić o konkurencyjności części gminy, tzn. o zdolności do osiągnięcia wysokiej pozycji w danej dziedzinie wśród innych gmin.

1. **konkurencyjność środowiskowa** - zdolność do oferowania mieszkańcom, turystom [...] różnorodnych i nienaruszonych działalnością ludzką walorów naturalnych;
2. **konkurencyjność gospodarcza**, którą można oddzielnie lub jednocześnie postrzegać jako:
  - a. bezwzględną lub stosunkową wartość wytworzonych (sprzedanych) na terenie powiatu dóbr i usług;
  - b. gospodarczą atrakcyjność lokalizacji powiatu oraz gmin a także zasobów naturalnych (np. kopalin);
3. **konkurencyjność socjalna** - zdolność układu terytorialnego do zapewnienia mieszkańcom pracy, opieki zdrowotnej, miejsc zamieszkania, pożądanego poziomu edukacji, usług komunalnych, usług kulturalno-rozrywkowych itp.;
4. **konkurencyjność inwestycyjna** - tzn. atrakcyjność oferty korzyści zewnętrznych adresowanej do lokalnych i zewnętrznych podmiotów gospodarczych⁹.

W przypadku Powiatu olsztyńskiego konkurencyjność rozumiana powinna być w następujących wymiarach:

1. konkurencja o mieszkańców zameldowanych i płacących podatki na terenie gmin tworzących powiat - umiejętność zatrzymania emigracji oraz przyciągania nowych mieszkańców poprzez zapewnienie im bezpieczeństwa, komfortu mieszkania, mniejszych obciążeń, czy zapewnienia pracy;
2. konkurencja o inwestorów i przedsiębiorców - zarówno przyciąganie nowych inwestorów zewnętrznych, jak i wspieranie konkurencyjności firm lokalnych na rynkach ponadlokalnych;
3. konkurencja o turystów - umiejętność zachęcenia turystów do odpoczynku i rekreacji, w tym kilkudniowej, weekendowej przez cały rok;
4. konkurencja o środki publiczne - wygrywanie konkurencji z jednostkami o środki publiczne, szczególnie pochodzące z budżetu UE.

---

⁹Andrzej Sztando, *Konkurencyjność gospodarcza a dochodowy fragment gminnej polityki budżetowej*. W: *Konkurencyjność miast i regionów*, Akademia Ekonomiczna w Krakowie, Kraków 2001, s. 149-164.

6. Cel główny

Cel główny Strategii rozwoju powiatu olsztyńskiego określono następująco:

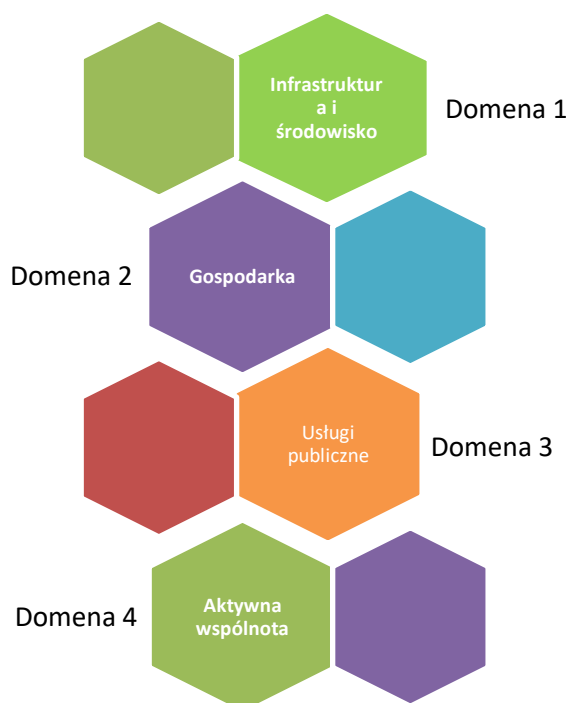
Wzrost atrakcyjności powiatu dla mieszkańców i inwestorów poprzez zrównoważony rozwój oparty o funkcjonalność przestrzenną.

Rozwój powiatu olsztyńskiego w oparciu o funkcjonalność przestrzenną, rozumianą jako zapewnienie spójnych sieci wzajemnych powiązań całego obszaru powiatu z Miejskim Obszarem Funkcjonalnym Olsztyna, w tym komunikacyjnych, gospodarczych, turystycznych, przyrodniczych i edukacyjnych. Podniesienie atrakcyjności całego obszaru powiatu jako atrakcyjnego miejsca zamieszkania i inwestowania, ma na celu wzmocnienie lokalnej gospodarki, dającej miejsca pracy i zapewniającej dostęp do różnego rodzaju usług.

7. Struktura koncepcji rozwoju

Strategia rozwoju powiatu, aby mogła stanowić narzędzie dla skutecznego zarządzania zmianą i stymulowania rozwoju, musi odnosić się treściowo do konkretnych obszarów lub dziedzin, które zostały uznane za kluczowe z punktu widzenia zaspokajania potrzeb mieszkańców i inwestorów. W odniesieniu do zawartości misji i wizji określono kluczowe obszary planowania strategicznego, które definiują także strukturę operacyjną wdrażania Strategii jako wieloletniego programu działania samorządu. Dla każdego z obszarów wskazano również cel strategiczny, definiujący pożądany kierunek rozwoju danej domeny planistycznej. Obszary (domeny) planowania strategicznego zostały zaprezentowane poniżej.

Rysunek 1 Domeny strategiczne powiatu olsztyńskiego

Źródło: opracowanie własne

Strategia rozwoju powiatu, aby mogła stanowić narzędzie dla skutecznego zarządzania zmianą i stymulowania rozwoju, musi odnosić się treściowo do konkretnych obszarów lub dziedzin, które zostały uznane za kluczowe z punktu widzenia zaspokajania potrzeb mieszkańców. Obszary te są często nazywane „domenami planowania strategicznego”, a ich zdefiniowanie jest fundamentalne z punktu widzenia ostatecznej zawartości celów strategicznych.

Struktura koncepcji strategicznej powiatu olsztyńskiego jest prosta i jednocześnie kompletna - domeny planowania strategicznego wyznaczają obszary, które rozpatrywane łącznie, pozwalają myśleć o przyszłym rozwoju powiatu jako całości. Poniżej zaprezentowano diagram pokazujący relację pomiędzy zdefiniowanymi obszarowo kluczowymi dziedzinami interwencji strategicznej a skonkretyzowanymi celami o charakterze strategicznym.

Tabela 47 Cele strategiczne Strategii rozwoju powiatu olsztyńskiego na lata 2016-2025

Cel główny	Wzrost atrakcyjności powiatu dla mieszkańców i inwestorów poprzez zrównoważony rozwój oparty o funkcjonalność przestrzenną			
Domeny strategiczne	Infrastruktura i środowisko	Gospodarka	Usługi publiczne	Aktywna wspólnota
Cele strategiczne	<p>Wysoka jakość życia i stworzenie warunków do inwestowania dzięki działaniom poprawiającym infrastrukturę techniczną oraz stan środowiska naturalnego</p>	<p>Tworzenie i promowanie warunków dla rozwoju gospodarki z zachowaniem zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego</p>	<p>Wzmocnienie systemu świadczenia usług publicznych oraz form spędzania czasu wolnego</p>	<p>Inteligentny rozwój społeczny, wykorzystujący aktywność społeczną i ekonomiczną, dziedzictwo kulturowe oraz współpracę środowisk lokalnych</p>

Źródło: opracowanie własne

Zaprezentowane cele strategiczne precyzyjnie identyfikują pożądane kierunki działań, na których koncentrować będą się interwencje samorządowe w powiecie olsztyńskim w latach 2016-2025. W ramach 4 celów strategicznych opisano rzeczywisty wymiar realizacji wizji powiatu. Zapisy celów strategicznych odzwierciedlają po pierwsze identyfikowane potrzeby, a po drugie wskazują na specyfikę powiatu w obrębie jego potencjałów oraz zasobów wewnętrznych.

8. Plany operacyjne

Zaprezentowana powyżej koncepcja rozwojowa obejmująca wizję powiatu olsztyńskiego do 2025 roku oraz zestawienie celów strategicznych w ramach 4 wyznaczonych obszarów planistycznych wyznacza przestrzeń dla sformułowania strategicznych planów operacyjnych. Obejmują one tzw. cele operacyjne na poziomie obszarów interwencji, których realizacja jest rekomendowana w ramach danego celu.

Plany operacyjne w ramach niniejszej Strategii są częściowo „otwarte”, tzn. definiują rekomendowane obszary wsparcia, wyznaczając grupy / sekwencje projektów, co oznacza że zdefiniowanie konkretnych, szczegółowych zakresów poszczególnych zadań pozostaje w kompetencjach struktur oddelegowanych do ich realizacji. W tym sensie również implementacja projektów, które nie zostały bezpośrednio wskazane w ramach planów operacyjnych jest pożądana, o ile wpisują się one w określone cele na poziomie strategicznym i operacyjnym. Daje to samorządowi możliwość elastycznego działania w kontekście dynamicznie zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych, w tym pojawiających się możliwości pozyskiwania funduszy zewnętrznych ze źródeł krajowych i zagranicznych. Katalog zadań i projektów jest wypadkową prac warsztatowych i eksperckich, niemniej warto zwrócić uwagę na aktywność mieszkańców w ramach badań ankietowych. Opinie pozyskane w ramach tych prac umożliwiły zbudowanie interwencji na miarę oczekiwań respondentów z terenu Powiatu.

Cele strategiczny 1. Wysoka jakość życia i stworzenie warunków do inwestowania dzięki działaniom poprawiającym infrastrukturę techniczną oraz stan środowiska naturalnego

1.1 Modernizacja i dostosowywanie do potrzeb infrastruktury drogowej i okołodrogowej

Budowa i wspieranie systemu komunikacji zintegrowanego z Miejskim Obszarem Funkcjonalnym Olsztyna

Polepszenie standardu nawierzchni dróg na jezdniach i chodnikach

Usprawnienie systemu sieci dróg na terenie powiatu

Budowa tras i ścieżek rowerowych

Budowa energooszczędnego oświetlenia ulicznego

Remont i budowa przystanków/wiat autobusowych

1.2 Rozwój i poprawa funkcjonowania infrastruktury technicznej

Wspieranie budowy i rozbudowy systemów gospodarki wodno-ściekowej w ramach aglomeracji na terenie powiatu, w szczególności na obszarach objętych planami zagospodarowania przestrzennego

Wspieranie budowy lokalnych ujęć wody

Pomoc w budowie indywidualnych i zbiorczych systemów odbiorów ścieków poza aglomeracjami

Przygotowanie atrakcyjnych, uzbrojonych terenów pod budownictwo mieszkaniowe i inwestycje gospodarcze

1.3   Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego

Wdrożenie dziedzinowych systemów informatycznych świadczenia elektronicznych usług publicznych

Rozbudowa infrastruktury informacyjnej i informatycznej

Zwiększenie dostępu do Internetu i informacji w przestrzeni publicznej

1.4   Poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej

Rewitalizacja obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, ekonomicznym i społecznym

Wsparcie działań w zakresie odnowy i rewitalizacji miejscowości

Zapewnienie wysokiej estetyki przestrzeni publicznej

1.5   Troska o środowisko naturalne i ograniczenie emisji

Wspieranie działań związanych z dostosowaniem do zmian klimatu

Poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych

Wsparcie działań w zakresie ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza w budynkach indywidualnych

Promocja i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (OZE)

Gospodarka odpadami zgodnie z hierarchią postępowania

Ochrona i zachowanie bioróżnorodności

Edukacja w zakresie poczucia odpowiedzialności za stan i ochronę środowiska

Cele strategiczny 2 Tworzenie i promowanie warunków dla rozwoju gospodarki z zachowaniem zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego

2.1 Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości

Tworzenie warunków do rozwoju działalności gospodarczej, w szczególności bazującej na usługach i produktach lokalnych oraz zasobach tradycyjnych i ekologicznych

Udział w tworzeniu planów zagospodarowania przestrzennego terenów inwestycyjnych

Wsparcie rozwoju terenów inwestycyjnych

Promocja i wsparcie zrównoważonej turystyki, w tym agroturystyki

Wspieranie rozwoju rolnictwa oraz tworzenie warunków rozwoju lokalnego przetwórstwa i produkcji ekologicznej żywności

Edukacja w zakresie przedsiębiorczości, kreatywności i zarządzania projektem młodzieży

2.2 Stworzenie oferty inwestycyjnej i systemu wspierającego rozwój przedsiębiorczości

Stworzenie i koordynacja zintegrowanego systemu obsługi inwestorskiej

Nawiązanie współpracy z podmiotami wspierającymi pozyskiwanie inwestorów

Przygotowanie oferty inwestycyjnej na terenie powiatu

Przygotowanie Strategii promocji Powiatu

2.3 Rozwój ekonomii społecznej

Popularyzacja wiedzy dotyczącej ekonomii społecznej

Tworzenie mechanizmów wsparcia podmiotów ekonomii społecznej (PES) przez Powiat

Wykorzystanie miejsc atrakcyjnych turystycznie i lokalnych produktów do rozwoju ekonomii społecznej

Wyszkolenie osób działających na rzecz promocji i upowszechnienia ekonomii społecznej

Cele strategiczny 3. Wzmocnienie systemu świadczenia usług publicznych oraz form spędzania czasu wolnego

3.1 Wzrost poziomu bezpieczeństwa socjalnego i publicznego mieszkańców

Poszerzenie zakresu usług świadczonych i dostępnych dla osób niepełnosprawnych oraz seniorów

Podniesienie jakości i poszerzenie dostępu mieszkańców do opieki medycznej oraz profilaktyki zdrowia

Wsparcie osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem

Budowa i wzmocnianie systemu bezpieczeństwa publicznego, w tym związanego ze zmianami klimatu

3.2 Rozwój oraz zwiększanie atrakcyjności i jakości infrastruktury edukacyjnej

Poszerzenie oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży

Krzewienie idei kształcenia ustawicznego (kształcenie przez całe życie) - „Edukacja pokoleń”

Wysoki poziom edukacji dzieci i młodzieży w szkołach

Doposażenie placówek oświatowych w pomoce dydaktyczne

Modernizacja i remonty budynków oświatowych wraz z zagospodarowaniem terenów przyszkolnych

3.3 Rozwój oraz zwiększanie atrakcyjności i jakości infrastruktury turystycznej, sportowej i rekreacyjnej

Rozbudowa i wspieranie budowy systemu szlaków turystycznych

Rozbudowa infrastruktury sportowej, rekreacyjnej

Wspieranie budowy infrastruktury wypoczynkowej

Stworzenie kompleksowej oferty turystycznej - lokalne produkty turystyczne

3.4 Wdrożenie nowoczesnych metod zarządzania powiatem

Poprawa jakości i dostępności usług administracyjnych

Wprowadzenie standardów obsługi interesantów w Starostwie

Wdrożenie innowacyjnych technologii w zakresie obsługi mieszkańców i inwestorów

Podniesienie sprawności i skuteczności zarządzania w sytuacjach kryzysowych

Promocja turystyczna i gospodarcza

Współpraca z gminami powiatu olsztyńskiego w zakresie realizacji wspólnych przedsięwzięć

Cele strategiczny 4. Inteligentny rozwój społeczny, wykorzystujący aktywność społeczną i ekonomiczną, dziedzictwo kulturowe oraz współpracę środowisk lokalnych

4.1 Zaangażowane społeczeństwo na rzecz rozwoju gminy

Wspieranie społecznych inicjatyw

Katalizowanie aktywności i kreatywności mieszkańców

Wzmacnianie społecznej tożsamości i więzi mieszkańców

Wzmacnianie współpracy w ramach istniejących struktur samorządowych

Wspieranie i promowanie aktywności lokalnej mieszkańców

4.2 Zachowanie dziedzictwa kulturowego

Tworzenie warunków dla rozwoju postaw i kompetencji mieszkańców w zakresie kultury

Rozwijanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez angażowanie do uczestnictwa w kulturze

Tworzenie warunków infrastrukturalnych dla działalności kulturalnej

Wykorzystanie potencjału obiektów historycznych i zabytkowych na terenie powiatu

4.3 Wspieranie aktywności lokalnych organizacji społecznych

Powołanie pełnomocnika ds. współpracy z organizacjami

Intensyfikacja współpracy samorządu z organizacjami „trzeciego sektora”

Promocja wolontariatu oraz ekonomii społecznej

Wspieranie inicjatyw wzmacniających potencjał sektora społeczeństwa obywatelskiego

Rozwijanie instrumentów partycypacji społecznej

Kształcenie liderów lokalnych

9. Zgodność ze strategicznymi dokumentami

9.1. Strategia Europa 2020

Strategia rozwoju powiatu olsztyńskiego na lata 2016-2025 wpisuje się w logikę interwencji Strategii Europa 2020 przede wszystkim na poziomie dwóch wzajemnie ze sobą powiązanych priorytetów:

1. Rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, ekologicznej i szanującej dziedzictwo przyrody oraz bardziej konkurencyjnej;
2. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, przyjaznej seniorom oraz zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

9.2. Polska 2030. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności (DSRK)

Strategia rozwoju powiatu olsztyńskiego na lata 2016-2025 wpisuje się w logikę interwencji Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności, m.in. na poziomie następujących celów:

- 3 - poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki;
- 4 - wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki;
- 5 - stworzenie Polski Cyfrowej;
- 6 - rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia;
- 7 - zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska;
- 10 - stworzenie sprawnego państwa, jako modelu działania administracji publicznej;
- 11 - wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Tym samym, założenia SRGP przyczyniają się do osiągnięcia celu głównego Strategii Rozwoju Kraju Polska 2030, jakim jest poprawa jakości życia Polaków.

9.3. Strategia Rozwoju Kraju 2020 (SRK)

Strategia rozwoju powiatu olsztyńskiego na lata 2016-2025 wpisuje się w logikę interwencji Strategii Rozwoju Kraju 2020 - Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo na poziomie:

1. Obszaru strategicznego I. Sprawne i efektywne państwo - poprzez wdrażanie działań zapewniających ład administracyjny, działań prowadzących do rozwoju kapitału społecznego oraz zwiększenie efektywności instytucji publicznych, w tym poprzez e-usługi i zwiększenie partycypacji społecznej;
2. Obszaru strategicznego II. Konkurencyjna gospodarka - poprzez rozwój kapitału ludzkiego, w tym w zakresie kompetencji kluczowych na rynku pracy; zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i środowiska, w tym poprzez zwiększenie wykorzystania OZE, wzrost wydajności i zwiększenie innowacyjności gospodarki oraz silniejsze wykorzystanie technologii cyfrowych;
3. Obszaru strategicznego III. Spójność społeczna i terytorialna - poprzez zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych, zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych oraz podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych.

Polityka spójności zaproponowana na okres po 2013 roku umożliwi wszystkim państwom członkowskim i regionom aktywne dążenie do inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu. Założenia te w pełni realizuje SRGP 2015-2025.

9.4. Krajowy Program Reform - Europa 2020

Strategia rozwoju powiatu olsztyńskiego wpisuje się w logikę interwencji Krajowego Programu Reform - Europa 2020 na poziomie: celu w zakresie zatrudnienia, celu energetycznego, celu w zakresie edukacji oraz celu w zakresie przeciwdziałania ubóstwu. Realizacja Strategii przyczyni się do odrabiania zaległości rozwojowych, w tym na zmniejszeniu dystansu infrastrukturalnego m.in. w energetyce, infrastrukturze społecznej oraz podniesieniu jakości usług świadczonych przez administrację publiczną.

9.5. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR) wyznacza cele polityki regionalnej wobec poszczególnych terytoriów w kraju, w tym w szczególności obszarów miejskich i wiejskich, oraz definiuje ich relacje w odniesieniu do innych polityk publicznych o wyraźnym terytorialnym ukierunkowaniu.

W części określającej priorytety polityki regionalnej do roku 2020 określono trzy cele:

1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów;
2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych;
3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Układ celów KSRR odzwierciedla podstawowe obszary oddziaływania KSRR do 2020 roku i tworzy triadę: konkurencyjność-spójność-sprawność. W KSRR określono kierunki działania dla obszarów wiejskich dla 3 celów.

Tabela 48 Cele i działania KSRR dla obszarów wiejskich

Cel	OBSZARY WIEJSKIE
Cel 1 KONKURENCYJNOŚĆ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tworzenie warunków dla integracji funkcjonalnej z miastami - włączenie obszarów wiejskich otaczających miasta w procesy rozwojowe; 2. Rozwijanie potencjału rozwojowego i absorpcyjnego obszarów wiejskich; 3. Zwiększanie wykorzystania zasobów ludzkich - zwiększenie mobilności zawodowej i przestrzennej (w tym wahadłowej); 4. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego 5. Rozwój miast powiatowych - lokalnych ośrodków rozwoju; 6. Tworzenie warunków do zwiększania inwestycji pozarolniczych; 7. Rozwój lokalny dla poprawy jakości życia, atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej.
Cel 2 SPÓJNOŚĆ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapóźnione obszary wiejskie - restrukturyzacja społeczna i gospodarcza i przestrzenna; 2. Poprawianie dostępu do usług publicznych i ich jakości; 3. Zwiększanie dostępu do szerokopasmowego Internetu i e-usługi; 4. Przeciwdziałanie wykluczeniu z procesów rozwojowych obszarów skrajnie peryferyjnych; 5. Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna.
Cel 3 SPRAWNOŚĆ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzmacnianie strategicznego podejścia na wszystkich szczeblach; 2. Lepsze ukierunkowanie terytorialne środków publicznych; 3. Mechanizmy koordynacyjne, w tym zarządzanie wieloszczeblowe; 4. Budowanie kapitału społecznego przez sieci współpracy między aktorami polityki regionalnej.

Źródło: Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020

Założone w ramach Strategii cele wpisują się w kierunki wyznaczone w KSRR.

9.6. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025

Strategia rozwoju powiatu olsztyńskiego wpisuje się w cele Strategii regionalnej i będzie je realizować. W ramach prac nad strategią wyznaczono Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) odzwierciedlające potencjały i problemy rozwojowe w układzie terytorialnym, które będą przedmiotem zainteresowania Strategii. OSI dotyczą zarówno obszarów o szczególnym potencjale rozwojowym, jak i tych, które wymagają troski ze względu na występujące zapóźnienia. W toku prac nad Strategią wyróżniono 9 takich obszarów:

1. Tygrys warmińsko-mazurski;
2. Aglomeracja Olsztyna;
3. Ośrodki subregionalne;
4. Nowoczesna wieś;
5. Obszary peryferyzacji społeczno-gospodarczej;
6. Obszary o słabym dostępie do usług publicznych;
7. Obszary przygraniczne;
8. Obszary wymagające restrukturyzacji i rewitalizacji;
9. Obszary o ekstremalnie niskiej dostępności komunikacyjnej.

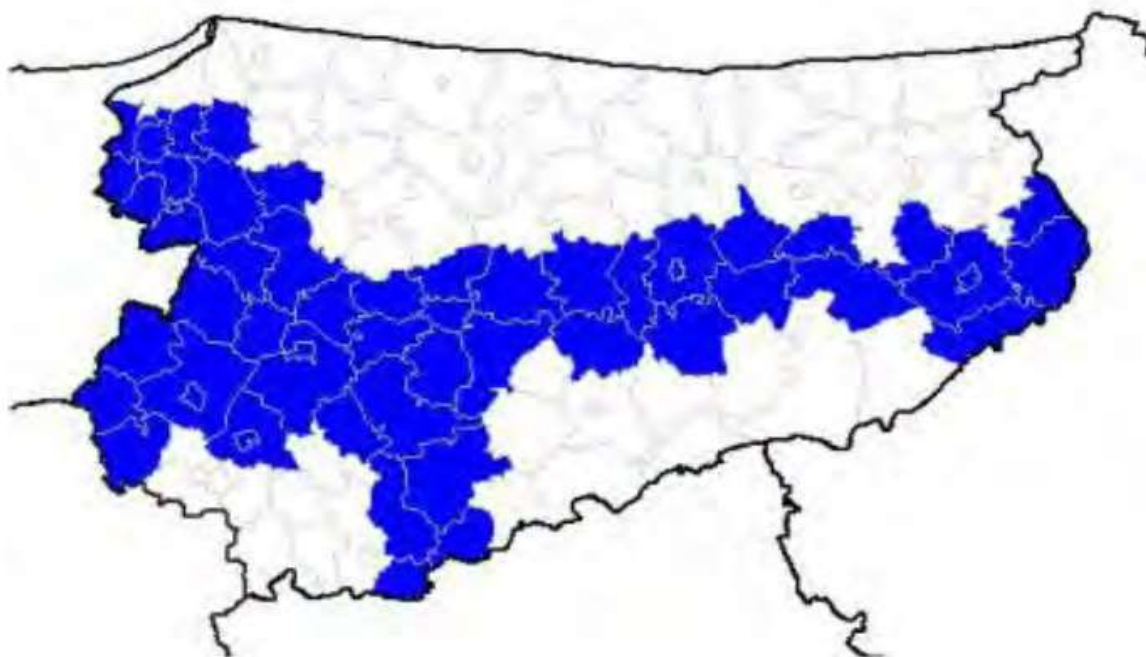
Powiat olsztyński wpisuje się w następujące OSI:

OSI - TYGRYS WARMIŃSKO-MAZURSKI

Uzasadnienie strategicznej interwencji: konieczność dynamizacji procesów rozwojowych oraz wzmocnienie konkurencyjności krajowej i międzynarodowej regionu

Kryterium wyboru: położenie ośrodka gminnego w odległości maksymalnie 15 km od drogi nr 7 lub nr 16.

Oczekiwane efekty interwencji: dynamizacja procesów gospodarczych, rozwój współpracy sieciowej - w tym w zakresie innowacyjności, wzrost atrakcyjności inwestycyjnej, wzrost jakości życia, wzrost kooperacji krajowej i międzynarodowej.

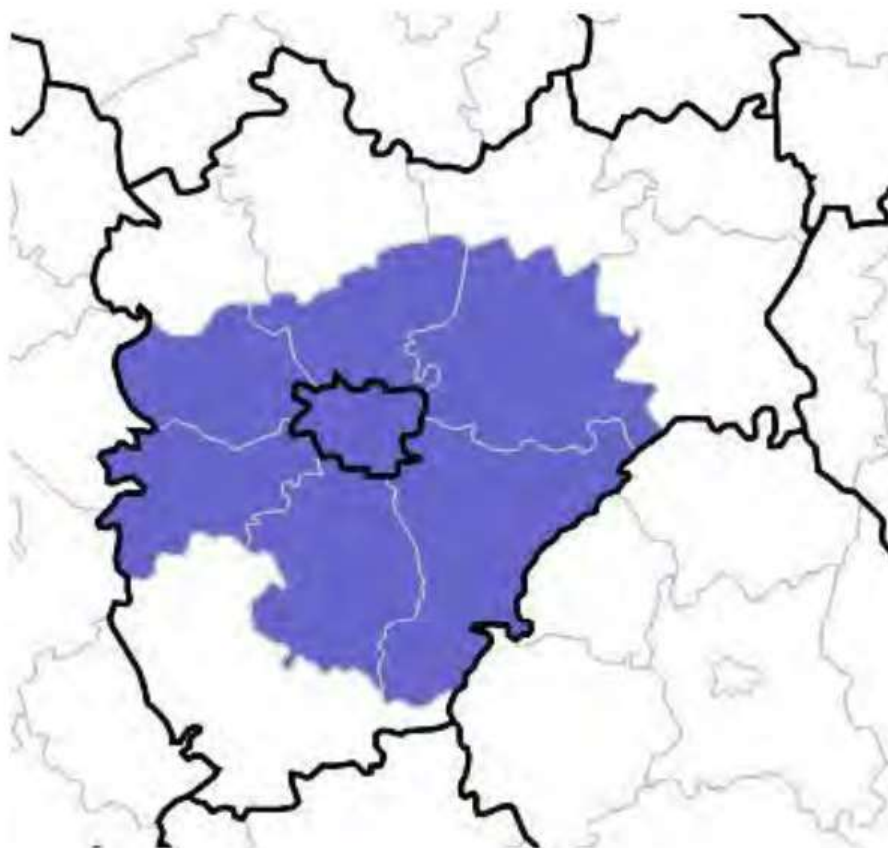
Źródło: Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025

OSI - Aglomeracja Olsztyna

Uzasadnienie strategicznej interwencji: potrzeba wzmocnienia konkurencyjności krajowej i międzynarodowej stolicy województwa i jej obszaru funkcjonalnego, delimitowanego w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Kryterium wyboru: sąsiedztwo administracyjne z miastem Olsztyn.

Oczekiwane efekty interwencji: wzrost funkcji metropolitalnych Olsztyna (np. medyczne i rehabilitacyjne, kulturowe, centrum naukowo-technologiczne, wysoka specjalizacja naukowa); wzmocnienie funkcji gospodarczych (atrakcyjność inwestycyjna i turystyczna); rozwój zintegrowanego systemu komunikacyjnego obejmującego aglomerację; wzrost jakości życia i rozwój środowiska dla ludzi kreatywnych; rewitalizacja społeczno-gospodarcza.

Źródło: Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025

OSI - Obszary o słabym dostępie do usług publicznych

Uzasadnienie strategicznej interwencji: trudności z dostępnością do usług publicznych skutkujące marginalizacją niektórych obszarów, a także przekładające się na jakość kapitału ludzkiego.

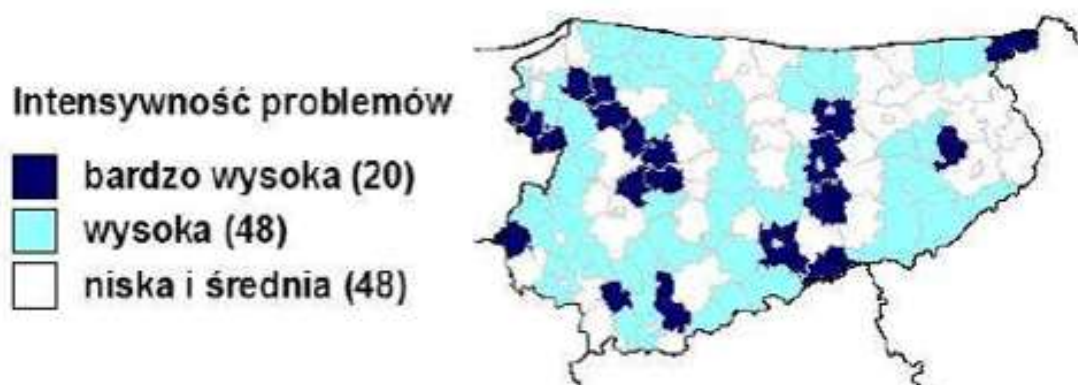
Kryterium wyboru: statystyczne, bazujące na 11 wskaźnikach charakteryzujących usługi publiczne¹⁰.

Oczekiwane efekty interwencji: wzrost dostępu do usług publicznych; aktywizacja społeczna; poprawa połączeń komunikacyjnych z lokalnymi ośrodkami wzrostu; wzrost przedsiębiorczości.

---

¹⁰ Czas dojazdu do ośrodka powiatowego w min. (2011); odsetek ludności korzystającej z kanalizacji (2010); liczba lekarzy na 1000 mieszkańców (2010) (wartości dla powiatów przypisano odpowiednio gminom); liczba osób na 1 łóżko w szpitalach ogółem (2010) (wartości dla powiatów przypisano odpowiednio gminom); liczba mieszkańców na 1 zakładu opieki zdrowotnej (2010); liczba mieszkańców na aptekę i punkt apteczny (2010); uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów w szkołach podstawowych (2010); uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów w gimnazjach (2010); odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-6 lat (2010); liczba imprez organizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na 1000 mieszkańców (suma z lat 2007 i 2009); liczba kursów organizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na 1000 mieszkańców (suma z lat 2007 i 2009), Wojciech Dziemianowicz, Jacek Szlachta: *Konkurencyjność Warmii i Mazur – diagnoza problemowa*, Olsztyn, czerwiec 2012r, s. 136.

Rysunek 4 OSI - Obszary o słabym dostępie do usług publicznych

Źródło: Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025

10. System wdrażania i monitorowania

Strategia rozwoju powiatu olsztyńskiego jest dokumentem ponadkadencyjnym, określającym cele i programy działań na kilka lat oraz wymagającym ciągłej pracy nad podnoszeniem jego jakości. Proces jego wdrażania jest złożonym przedsięwzięciem, wymagającym dobrego przygotowania informacyjnego i stałej komunikacji ze społeczeństwem. Wdrożeniu programu towarzyszyć będzie jego ewaluacja, która będzie się opierać na pozyskiwaniu obiektywnej informacji o jego przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze.

Ze względu na swój długookresowy charakter wdrażanie założeń Strategii jest procesem ciągłym, wymagającym stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych oraz elastyczności w dostosowaniu się do priorytetów w zakresie uzyskiwania zewnętrznych środków finansowych.

Strategia powstała przy udziale pracowników Starostwa, jednostek organizacyjnych Powiatu, instytucji kultury oraz przedstawicieli mieszkańców i organizacji pozarządowych. Treść niniejszego opracowania była konsultowana z radnymi, którzy przedstawili zawartość dokumentu osobom zainteresowanym, a także informowali o zasadności sporządzania Strategii w przypadku zamierzeń realizacji inwestycji na terenach wiejskich przy udziale środków Unii Europejskiej.

10.1. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej

Monitorowania wdrażania Strategii oraz jej poszczególnych elementów dokonywać będzie zespół wyznaczony przez władze lokalne. Do zadań zespołu należy:

1. wskazanie źródeł finansowania Strategii;
2. kontrola procesu wdrażania Strategii i weryfikacja poszczególnych zadań i kierunków działania;
3. ocena efektów wdrożenia Strategii i finansowych relacji z budżetem powiatu.

Monitoring wdrażania Strategii powinien odbywać się w sposób ciągły, aby osiągnąć postawione w nim cele. Zaniechanie kontroli realizacji Strategii może spowodować spadek skuteczności i efektywności procesu wdrażania. Będzie się ona odbywać systematycznie (raz w roku) na spotkaniach zespołu.

10.2. Ocena Strategii

Podstawowym warunkiem wiarygodności i skuteczności ewaluacji jest jej niezależność. Ocena Strategii będzie dotyczyła zadań związanych z okresem programowania, tj. lat 2015-2025 oraz dwóch lat po jego zakończeniu. Bieżąca ewaluacja realizacji celów strategicznych będzie się odbywać na posiedzeniach zespołu. Wyniki tej oceny będą przedstawiane Zarządowi Powiatu.

Podstawą oceny Strategii będzie zestaw wskaźników dla każdego celu strategicznego (załącznik nr 1 do Strategii). Członkowie zespołu do 31 marca każdego roku przygotowują raport dotyczący roku poprzedniego. W raporcie tym znajdują się w szczególności informacje o:

- skuteczności - kryterium to pozwala określić czy cele danego projektu (jak i całej Strategii) określone na etapie programowania zostały osiągnięte;
- efektywności - kryterium to porównuje zasoby finansowe zaangażowane przy realizacji projektu i Strategii z rzeczywistymi osiągnięciami projektu i Strategii na poziomie produktu, rezultatu lub oddziaływania;
- użyteczności - kryterium to pozwala ocenić faktyczne efekty projektu i Strategii na poziomie produktu, rezultatu i oddziaływania w nawiązaniu do wcześniej zdefiniowanych w Strategii potrzeb i problemów.

W raporcie ewaluacyjnym zawarte będą także rekomendacje i proponowane zmiany w Strategii. Strategia będzie aktualizowana uchwałą Rady Powiatu na podstawie rekomendacji i propozycji zmian zawartych w raporcie ewaluacyjnym.

10.3. Komunikacja społeczna i promocja Strategii

W celu sprawnego funkcjonowania Strategii należy umożliwić społeczności lokalnej udział procesie jej tworzenia oraz realizacji. Partnerzy sektora publicznego mają możliwość zgłaszania zmian w treści Strategii zakresie wymagającym ich współpracy. Oceny zasadności proponowanych zmian dokonuje Zarząd i Rada Powiatu. Ponadto władze samorządowe w trakcie wdrażania Strategii muszą znaleźć skuteczną metodę przekazywania informacji do otoczenia. Powinny także zwrócić baczną uwagę na sprawny system przyjmowania informacji z otoczenia, od partnerów społecznych.

Promocja Strategii ma na celu stanowienie i utrzymanie wzajemnej współpracy między samorządem a społeczeństwem. Ponadto powiat olsztyński, jako instytucja wdrażająca Strategię, zapewnia środki informacyjne i promocyjne w zakresie udzielonej pomocy z funduszy strukturalnych. Wykorzystywane środki informacyjne i promocyjne będą miały na celu przede wszystkim informowanie potencjalnych i faktycznych odbiorców pomocy o możliwościach wsparcia ze strony UE oraz informowanie opinii publicznej o zakresie pomocy unijnej dla poszczególnych projektów i rezultatach tych działań.

10.4. Zmiany w Strategii

Wobec potencjalnych zmian zarówno w otoczeniu prawnym, gospodarczym, technologicznym, jak i społecznym, tak w wymiarze ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym, spowodowanych czynnikami zewnętrznymi, jak i wewnętrznymi, niniejsza Strategia może ulec pewnym zmianom bądź uzupełnieniom w drodze stosownej uchwały Rady Powiatu. W szczególności Strategia może zostać zmieniona bądź uzupełniona na wniosek Rady Powiatu lub Zarządu Powiatu.

Przesłankami do wprowadzenia zmian mogą być wnioski lub sugestie funkcjonujących w Powiecie podmiotów gospodarczych, organizacji społecznych lub poszczególnych mieszkańców albo ich grup, a w szczególności zespołu pracowników Starostwa Powiatowego prowadzących monitoring wdrażania Strategii. Zasadność wprowadzenia proponowanych zmian oceniać będzie Zarząd i Rada Powiatu. Zmiana działań, o których mowa w Strategii, jak również ich uszczegółowienie i uzupełnienie, może nastąpić w trakcie wdrażania niniejszego dokumentu, w szczególności po przyjęciu uchwały budżetowej na kolejny rok budżetowy, określającej zadania inwestycyjne lub innych programów, w szczególności Wieloletniej Prognozy Finansowej oraz Wieloletniego Programu Inwestycyjnego.

11. Źródła finansowania

Realizacja Strategii uzależniona jest od wysokości pozyskanych środków zarówno krajowych, jak i z funduszy strukturalnych. Biorąc pod uwagę prognozę dopuszczalnej wysokości zobowiązań w poszczególnych latach i wysokość środków, jakie mogą być wydatkowane bezpośrednio z budżetu, możliwości finansowe Powiatu wskazują, że na realizację przyjętych celów zostanie zabezpieczony wymagany wkład własny w stosunku do uzyskanych środków wspólnotowych.

Instytucją wdrażającą Strategię jest Starostwo Powiatowe w Olsztynie. Starostwo, jako instytucja wdrażająca Strategię, odpowiedzialne będzie za:

- opracowanie i składanie wniosków o finansowanie zewnętrzne;
- bezpośrednią realizację działań przewidzianych w Strategii w zakresie przetargów wyłonienia wykonawców, gromadzenia dokumentacji bieżącej, nadzoru nad wykonawstwem pod kątem terminowości i jakości wywiązania się ze zobowiązania;
- informowanie o współfinansowaniu przez UE realizowanych projektów.

Działania planowane do realizacji w danym roku zostaną uruchomione poprzez zamieszczenie w uchwale budżetowej na dany rok limitu wydatków na nie przeznaczonych. Kolejne uchwały budżetowe będą określały nakłady na poszczególne działania w wysokości umożliwiającej ich terminowe zakończenie.

Zmiana nakładów przeznaczonych na realizację Strategii będzie się odbywać w drodze uchwały Rady Powiatu zmieniającej treść uchwały podstawowej.

11.1. Możliwości budżetowe Powiatu (przychody, struktura wydatków)

Dochody ogółem powiatu w 2015 roku wyniosły 108 415 113 zł, w stosunku do roku 2014 zmalały o 18 596 018 zł tj. 14,6%. Ukształtowały się natomiast na poziomie zbliżonym do lat 2011-2013. Dochody własne powiatu w 2015 roku spadły o 5 926 838 zł tj. 11,6% w porównaniu do roku 2014. Największy przyrost dochodów, zarówno dochodów własnych jak i ogółem, w porównaniu do roku poprzedniego odnotowano w 2014 roku, dochody wzrosły odpowiednio o 21 73 439 zł (20,9,0%) i 11 018 272 zł (27,6). W tabeli poniżej zaprezentowano dane o dochodach powiatu w latach 2011-2015.

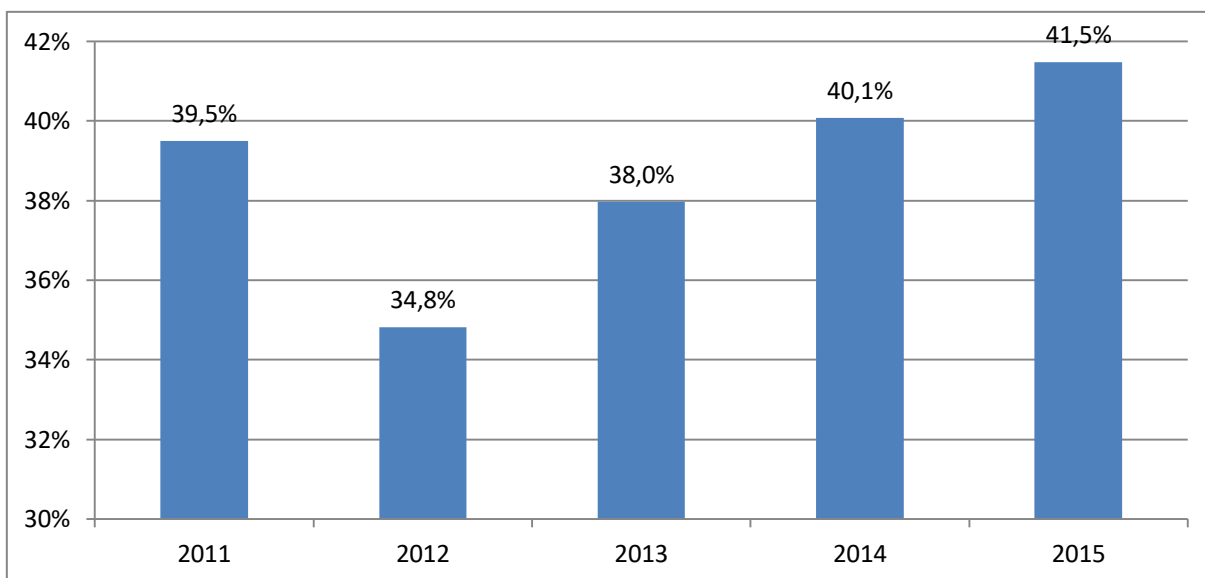
Tabela 49 Dochody ogółem powiatu olsztyńskiego

	Jm	2011	2012	2013	2014	2015
dochody ogółem	zł	117 772 217	107 267 731	105 037 692	127 011 131	108 415 113
dochody własne	zł	46 529 025	37 356 042	39 880 275	50 898 547	44 971 708

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatu i Banku Danych Lokalnych

Wskaźnik udziału dochodów własnych w dochodach ogółem świadczy o stopniu samodzielności finansowej powiatu. Wzrost wskaźnika oznacza zwiększenie możliwości finansowych powiatu. W 2015 roku dochody własne stanowiły 41,5% dochodów ogółem. Średnio w analizowanym okresie udział dochodów własnych w dochodach powiatu wyniósł 38,8%.

Wykres 55 Udział dochodów własnych w dochodach ogółem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatu i Banku Danych Lokalnych

Dochód ogółem na 1 mieszkańca powiatu wyniósł w 2015 roku 878 zł, zaś dochód własny 361 zł. W porównaniu do roku poprzedniego dochód ogółem spadł o 15,1%, natomiast dochód własny spadł o 12,8%. Ukształtowały się natomiast na poziomie zbliżonym do lat 2012-2013. Największy przyrost dochodu na jednego mieszkańca wystąpił w 2014 roku 20,2% i 26,8%. Szczegółowe dane przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 50 Dochody na 1 mieszkańca

	Jm	2011	2012	2013	2014	2015
dochody ogółem/ mieszkaniac	zł	979	884	860	1 034	878
dochody własne/mieszkaniec	zł	387	308	327	414	361

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatu i Banku Danych Lokalnych

Wydatki powiatu w roku 2015 spadły o 14,6% w stosunku do roku 2014 roku, adekwatnie do spadku dochodów powiatu. Najwięcej wydatków powiat poniósł w 2014 roku 121 763 770. W 2014 roku najwięcej środków powiat przeznaczył również na wydatki inwestycyjnej, udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem wyniósł 24,1%. Wskaźnik udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem świadczy o aktywność władz powiatu, w ramach istniejących możliwości finansowych. W poniższej tabeli przedstawiono szczegółowe dane.

Tabela 51 Wydatki z budżetu ogółem

	J.m.	2011	2012	2013	2014	2015
wydatki ogółem	zł	116 481 064	108 727 535	103 350 491	121 763 770	103 930 999
wydatki majątkowe ogółem	zł	28 931 780	20 684 650	12 425 666	29 356 448	11 703 942
wydatki majątkowe inwestycyjne	zł	28 431 780	20 134 650	12 425 666	29 356 448	9 026 317

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatu i Banku Danych Lokalnych

Wydatki ogółem na 1 mieszkańca w 2015 spadły o 15,1% w stosunku do 2014 roku W poniższej tabeli przedstawiono wydatki na 1 mieszkańca.

Tabela 52 Wydatki na 1 mieszkańca

	J.m.	2011	2012	2013	2014	2015
wydatki ogółem/mieszkaniec	zł	968	896	847	991	842

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatu i Banku Danych Lokalnych

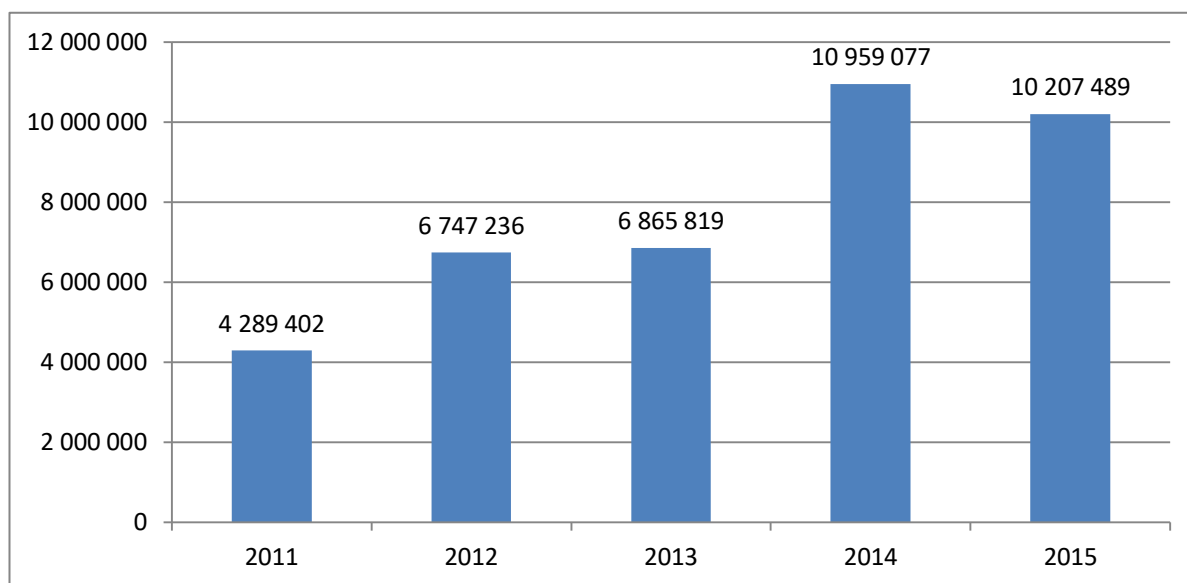
Ważny wskaźnikiem służącym do oceny sytuacji finansowej powiatu jest wynik budżetu operacyjnego. Wynik budżetu operacyjnego powiatu (nadwyżka operacyjna, deficyt operacyjny) ilustruje czy powiat jest w stanie pokryć wydatki bieżące dochodami bieżącymi. Jeśli wydatki bieżące są wyższe od dochodów bieżących (deficyt operacyjny) oznacza to, iż wydatki te realizowane są na poziomie przekraczającym możliwości finansowe powiatu. Wykonywanie zadań bieżących przez powiat odbywa się w tym wypadku kosztem sprzedaży jego majątku lub na skutek zaciągania nowych zobowiązań. Z kolei w sytuacji, gdy to dochody bieżące są wyższe od wydatków bieżących (nadwyżka operacyjna) oznacza to, iż powiat ma możliwości finansowe na prowadzenie nowych inwestycji lub spłatę wcześniejszego zadłużenia. Prawo finansów publicznych narzuca obowiązek zrównoważenia budżetu w części operacyjnej jednocześnie dopuszczając możliwość finansowania tej części budżetu nadwyżką budżetową z lat ubiegłych oraz wolnymi środkami (art. 242 ustawy o finansach publicznych). W poniższej tabeli przedstawiono wydatki i dochody powiatu w latach 2011-2015.

Tabela 53 Wynik operacyjny

	J.m.	2011	2012	2013	2014	2015
dochody bieżące	zł	91 838 686	94 790 121	97 790 644	103 366 399	102 434 545
wydatki bieżące	zł	87 549 284	88 042 885	90 924 825	92 407 322	92 227 057
wynik operacyjny	zł	4 289 402	6 747 236	6 865 819	10 959 077	10 207 489

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatu i Banku Danych Lokalnych

Wykres 56 Wynik operacyjny

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatu i Banku Danych Lokalnych

Analizując sytuację finansową powiatu w oparciu o wynik operacyjny należy stwierdzić, że powiat lata 2011-2015 zakończyła nadwyżką operacyjną. W 2015 roku nadwyżka budżetowa wyniosła 10 207 489 zł. Największą nadwyżkę budżetową powiat osiągnął w 2014 - 10 959 077 zł.

Analiza stanu zadłużenia w okresie 2011-2015

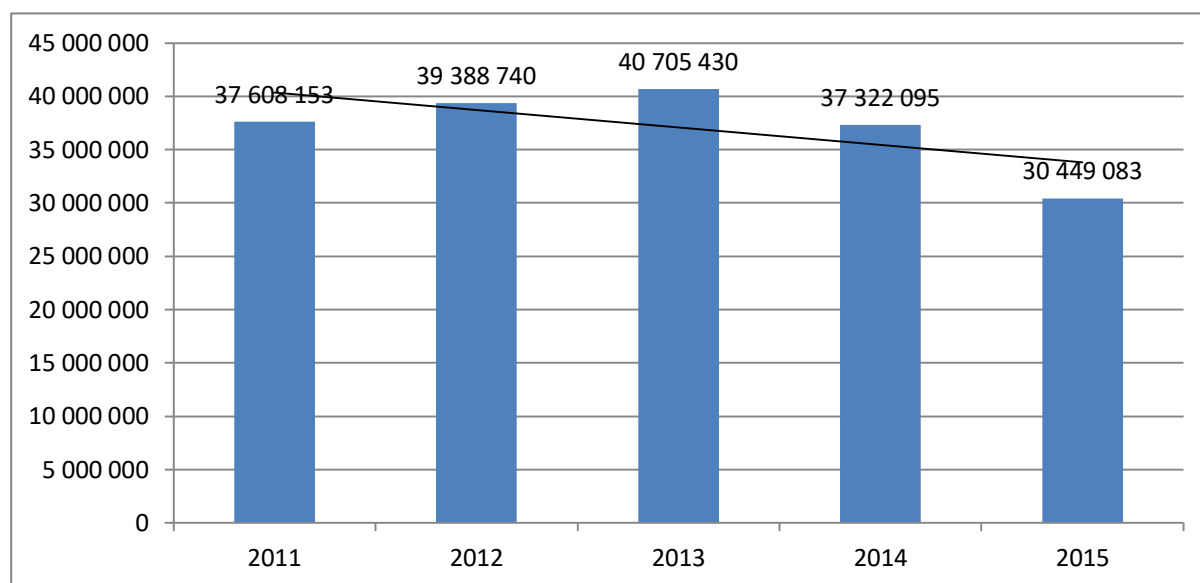
Zadłużenie powiatu z tytułu kredytów na koniec 2015 roku wynosiło 30 449 083 zł spadło o 6 873 012 zł w porównaniu do roku 2014. Wskaźnik zadłużenia informujący o udziale zobowiązań ogółem w dochodach ogółem spadł w roku 2015 roku do poziomu 28,09%.

Tabela 54   Wskaźnik zadłużenia

	J.m.	2011	2012	2013	2014	2015
Kwota długu	zł	37 608 153	39 388 740	40 705 430	37 322 095	30 449 083
Dochody ogółem	zł	117 772 217	107 267 731	105 037 692	127 011 131	108 415 113
Wskaźnik zadłużenia	zł	31,93%	36,72%	38,75%	29,38%	28,09%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatu i Banku Danych Lokalnych

Wykres 57   Kwota długu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatu i Banku Danych Lokalnych

Wskaźnik poziomu obsługi zadłużenia obrazuje udział wydatków na obsługę zadłużenia i spłat rat kapitałowych w dochodach ogółem. W latach 2011-2015 wskaźnik obsługi zadłużenia ukształtował się średnio poziomie 6,91%, z czego w 2011 roku miał najniższą wartość tj. 5,74%. Wartość wskaźnika jest na bezpiecznym poziomie pozwalającym na planowanie nowych działań.

Tabela 55   Wskaźnik obsługi długu

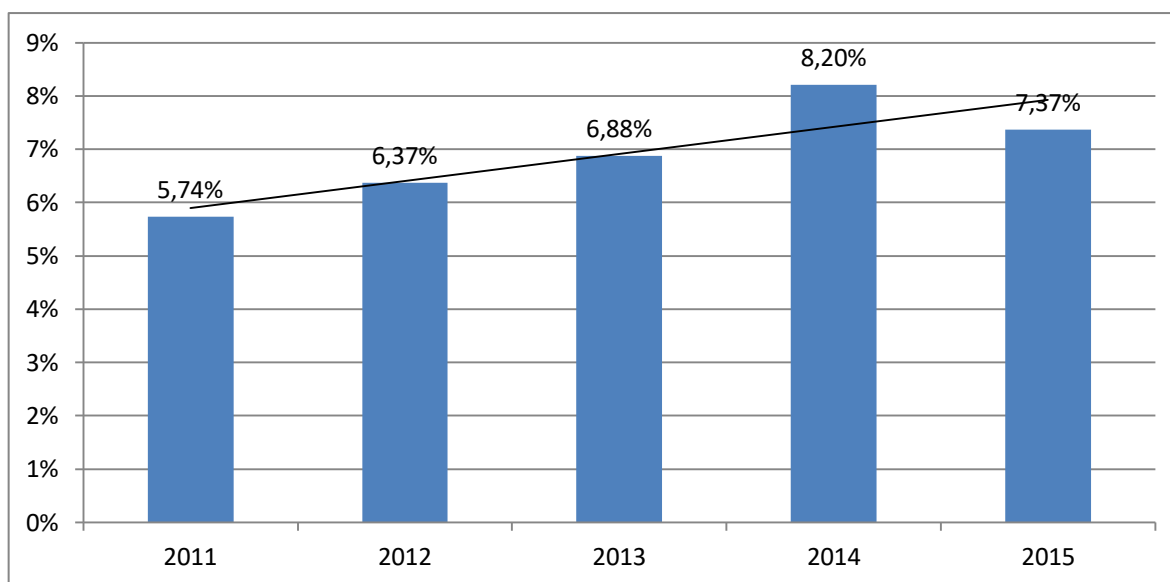
	J.m.	2011	2012	2013	2014	2015
Raty + odsetki	zł	6 758 754	6 831 721	7 227 968	10 421 043	7 988 219
Dochody ogółem	zł	117 772 217	107 267 731	105 037 692	127 011 131	108 415 113
Wskaźnik obsługi zadłużenia	zł	5,74%	6,37%	6,88%	8,20%	7,37%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatu i Banku Danych Lokalnych

Możliwości obsługi zadłużenia przez powiat w latach 2011-2015 przedstawiają się następująco:

1. W roku 2011 łączna kwota spłaconych rat pożyczek, kredytów i odsetek od zaciągniętego długu wyniosła 6 758 754 zł, co stanowi 5,74% wykonanych w 2011 roku dochodów.
2. W roku 2012 wskaźnik obsługi długu wyniósł 6,37%, przy kwocie spłaconych rat pożyczek, kredytów i odsetek od zaciągniętego długu 6 831 721 zł.
3. W 2013 roku łączna kwota spłaconych rat kredytów i odsetek od zaciągniętego długu wyniosła 7 227 968 zł, co stanowi 6,88% wykonanych w 2013 roku dochodów. Spłacono raty kapitałowe kredytów w wysokości 5 537 476 oraz odsetki w kwocie 1 690 492 zł
4. W roku 2014 łączna kwota spłaconych rat pożyczek, kredytów i odsetek od zaciągniętego długu wyniosła 10 421 043 zł, co stanowi 8,20% wykonanych w 2014 roku dochodów.
5. W roku 2015 łączna kwota spłaconych rat pożyczek, kredytów i odsetek od zaciągniętego długu wyniosła 7 017 016 co stanowi 6,47% wykonanych w 2015 roku dochodów. Spłacono raty kapitałowe kredytów w wysokości 7 017 016 zł oraz odsetki w kwocie 971 203 zł.

Wykres 58   Obsługa długu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatu i Banku Danych Lokalnych

Analizując okres 2011-2014 można zauważyć poziom zadłużenia powiatu utrzymywany był na zbliżonym poziomie ok. 40 000 tys. zł, w roku 2015 roku zadłużenie spadło do poziomu 30 000 tys. zł. Wskaźnik obsługi zadłużenia o średniej wartości w analizowanym okresie 6,91% jest bardzo zadowalającym wynikiem. Kondycja finansowa powiatu umożliwia zatem realizację nowych zadań. Wartość wskaźników zadłużenia oraz obsługi zadłużenia wskazują na bezpieczne zarządzania środkami publicznymi oraz umożliwiają zaciąganie nowych zobowiązań.

12. Opis konsultacji społecznych

W opracowywaniu niniejszej Strategii udział brali przedstawiciele jednostek administracji oraz innych podmiotów niekomercyjnych:

- Starostwa Powiatowego w Olsztynie;
- jednostki organizacyjne powiatu olsztyńskiego;
- Burmistrzowie, Wójtowie;
- przedstawiciele organizacji pozarządowych;
- przedsiębiorcy.

Z przedstawicielami powyższych podmiotów przeprowadzono cztery spotkania warsztatowe. Spotkania dotyczyły przede wszystkim diagnozy stanu obecnego oraz kierunków rozwoju Powiatu. Wstępna wersja Strategii wraz z prognozą oddziaływania na środowisko została poddana konsultacjom społecznym poprzez publikację na stronie www Starostwa.

Konsultacje projektu Strategii odbyły się również poprzez:

- 1) przekazanie do zaopiniowania projektu dokumentu Zespołowi Roboczemu ds. Strategii;
- 2) przekazanie do zaopiniowania projektu dokumentu Komitetowi Sterującemu;
- 3) przekazanie do zaopiniowania projektu dokumentu organizacjom pozarządowym za pomocą poczty elektronicznej;
- 4) zamieszczenie projektu uchwały na stronie internetowej powiatu olsztyńskiego, w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na tablicy ogłoszeń Starostwa wraz z informacją o możliwości zgłaszania uwag do projektu uchwały.

Dane, informacje i sugestie zebrane w trakcie warsztatów i spotkań zostały uwzględnione w niniejszej Strategii.

13. Spisy

13.1. Spis tabel

Tabela 1	Powierzchnia i ludność powiatu olsztyńskiego i gmin powiatu	7
Tabela 2	Zestawienie porównawcze zagospodarowania obszaru powiatu, województwa i kraju	8
Tabela 3	Wartości wskaźnika podobszaru migracji gmin powiatu olsztyńskiego w 2014 i 2015 roku	13
Tabela 4	Osoby bezrobotne w szczególnej sytuacji na rynku pracy.....	19
Tabela 5	Liczba szkół ponadgimnazjalnych ogólnokształcących w Powiecie olsztyńskim i powiatach ościennych w latach 2010-2014	22
Tabela 6	Liczba szkół średnich zawodowych i artystycznych w Powiecie olsztyńskim i powiatach ościennych w latach 2010-2014	23
Tabela 7	Liczba uczniów przystępujących do egzaminu maturalnego	25
Tabela 8	Wyniki egzaminów maturalnych w poszczególnych szkołach powiatu olsztyńskiego w 2015 roku.	26
Tabela 9	Wyniki matur w 2015 roku - porównanie	27
Tabela 10	Wartości wskaźnika podobszaru edukacji gmin powiatu olsztyńskiego w 2014 i 2015 roku	28
Tabela 11	Liczba łóżek szpitalnych oraz liczba łóżek w przeliczeniu na 10 tys. ludności	31
Tabela 12	Liczba dostępnych łóżek szpitalnych w powiecie olsztyńskim z uwzględnieniem specjalizacji oddziałów	32
Tabela 13	Wskaźniki dostępności personelu wyższego i średniego stopnia w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców.....	33
Tabela 14	Wskaźniki dostępności przychodni, aptek oraz udzielonych porad lekarskich	34
Tabela 15	Przyczyny korzystania z pomocy społecznej	38
Tabela 16	Poziom życia w zależności od liczby osób korzystających z pomocy społecznej z podziałem na województwa	39
Tabela 17	Wskaźnik dróg gminnych i powiatowych na 10 tys. ludności wg. nawierzchni	45
Tabela 18	Drogi powiatowe wg. nawierzchni [km]	45
Tabela 19	Dostępność transportowa gmin powiatu olsztyńskiego w ujęciu czasowym i kosztowym	46
Tabela 20	Dostęp do Infrastruktury sieciowej	47
Tabela 21	Liczba ludności korzystającej z infrastruktury sieciowej w latach 2007-2014 w powiecie olsztyńskim	48
Tabela 22	Zestawienie porównawcze - oczyszczalnie ścieków	49
Tabela 23	Liczba mieszkań oddanych do użytkowania w okresie 2008-2014 - dane porównawcze .	50
Tabela 24	Najważniejsze wskaźniki gospodarcze dla powiatu olsztyńskiego w latach 2011 - 2015 ..	57
Tabela 25	Atrakcyjność inwestycyjna gmin powiatu olsztyńskiego (ujętych w badaniu).....	59
Tabela 26	Wartości wskaźnika podobszaru zamożności gmin powiatu olsztyńskiego w 2014 i 2015 roku	61
Tabela 27	Wartości wskaźnika podobszaru przedsiębiorczości gmin powiatu olsztyńskiego	62
Tabela 28	Powierzchnia obszarów prawnie chronionych na terenie powiatu olsztyńskiego [ha].....	64
Tabela 29	Liczba i powierzchnia jezior w powiecie olsztyńskim	65
Tabela 30	Powierzchnia terenów zielonych w gminach powiatu olsztyńskiego [ha].....	66

Tabela 31	Dynamika liczby miejsc noclegowych całorocznych w turystycznych obiektach noclegowych (rok poprzedni = 100)	68
Tabela 32	Frekwencja wyborcza - zestawienie porównawcze.....	72
Tabela 33	Wartości wskaźnika rozwoju społeczno-gospodarczego gmin powiatu olsztyńskiego w roku 2014	74
Tabela 34	Wartości wskaźnika rozwoju społeczno-gospodarczego gmin powiatu olsztyńskiego w roku 2014 i 2015	76
Tabela 35	Wartości wskaźnika podobszaru zamożności gmin powiatu olsztyńskiego w 2014 roku..	77
Tabela 36	Wartości wskaźnika podobszaru edukacji gmin powiatu olsztyńskiego w 2014 roku.....	79
Tabela 37	Wartości wskaźnika podobszaru przedsiębiorczości gmin powiatu olsztyńskiego w 2014 roku	80
Tabela 38	Wartości wskaźnika podobszaru migracji gmin powiatu olsztyńskiego w 2014 roku	81
Tabela 39	Wartości wskaźnika atrakcyjności inwestycyjnej badanych gmin ^{*)}	84
Tabela 40	Wartości wskaźnika podobszaru zasobów pracy badanych gmin ^{*)}	86
Tabela 41	Wartości wskaźnika podobszaru kapitału ludzkiego badanych gmin ^{*)}	88
Tabela 42	Wartości wskaźnika podobszaru rynku zbytu badanych gmin ^{*)}	91
Tabela 43	Wartości wskaźnika podobszaru samorządu badanych gmin ^{*)}	94
Tabela 44	Analiza SWOT Powiatu olsztyńskiego wraz z systemem wag	98
Tabela 45	Wyniki zbiorcze analizy SWOT/TOWS.....	99
Tabela 46	Wyniki analizy strategicznej i wybór Strategii.....	99
Tabela 47	Cele strategiczne Strategii Rozwoju powiatu olsztyńskiego na lata 2016-2025.....	104
Tabela 48	Cele i działania KSRR dla obszarów wiejskich.....	112
Tabela 49	Dochody ogółem Powiatu olsztyńskiego	121
Tabela 50	Dochody na 1 mieszkańca	122
Tabela 51	Wydatki z budżetu ogółem	122
Tabela 52	Wydatki na 1 mieszkańca	122
Tabela 53	Wynik operacyjny	123
Tabela 54	Wskaźnik zadłużenia	124
Tabela 55	Wskaźnik obsługi długu.....	124
Tabela 56	Wskaźniki dla celu 1.....	132
Tabela 57	Wskaźniki dla celu 2.....	132
Tabela 58	Wskaźniki dla celu 3.....	132
Tabela 59	Wskaźniki dla celu 4.....	133

13.2. Spis wykresów

Wykres 1	Liczba ludności w Powiecie Olsztyńskim.....	9
Wykres 2	Prognozowana liczba ludności w Powiecie Olsztyńskim.....	10
Wykres 3	Saldo migracji w Powiecie Olsztyńskim	10
Wykres 4	Saldo migracji, porównanie.....	11
Wykres 5	Kierunki migracji w Powiecie Olsztyńskim	12
Wykres 6	Przyrost naturalny w powiecie olsztyńskim	13
Wykres 7	Piramida wieku mieszkańców powiatu olsztyńskiego Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.....	14
Wykres 8	Odsetek osób według kategorii ekonomicznych w ogólnej populacji[%].....	15
Wykres 9	Wskaźnik obciążenia demograficznego - porównanie.....	16
Wykres 10	Odsetek osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym - porównanie [%] 17	
Wykres 11	Odsetek osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym- gminy [%].....	18
Wykres 12	Liczba osób bezrobotnych na terenie Powiatu olsztyńskiego w latach 2007-2015.....	18
Wykres 13	Odsetek pracujących kobiet i mężczyzn w ogólnej liczbie pracujących [%]	20
Wykres 14	Pracujący na 1000 ludności - porównanie.....	21
Wykres 15	Liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych.....	23
Wykres 16	Udział absolwentów poszczególnych typów szkół w ogólnej liczbie absolwentów szkół ponadgimnazjalnych [%]	24
Wykres 17	Absolwenci, którzy przystąpili do egzaminu dojrzałości i otrzymali świadectwo maturalne	24
Wykres 18	Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego z języka polskiego i matematyki w gimnazjach gmin powiatu olsztyńskiego w 2014 i 2015 roku.....	27
Wykres 19	Współczynnik skolaryzacji netto - porównanie	29
Wykres 20	Współczynnik skolaryzacji netto w 2014 roku w poszczególnych gminach powiatu olsztyńskiego	30
Wykres 21	Odsetek osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców powiatów.....	37
Wykres 22	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców poszczególnych gmin powiatu -2014 roku	38
Wykres 23	Organizacje, imprezy i uczestnicy wydarzeń kulturalnych powiatu olsztyńskiego.....	40
Wykres 24	Porównanie liczby zwiedzających muzea na 10 tys. mieszkańców	41
Wykres 25	Czytelnicy bibliotek na 100 mieszkańców - porównanie	42
Wykres 26	Zestawienie porównawcze zużycia wody [m ³]	48
Wykres 27	Porównanie powierzchni użytkowej mieszkań.....	51
Wykres 28	Zmieszane odpady komunalne zebrane w powiecie olsztyńskim [t].....	53
Wykres 29	Odpady komunalne w przeliczeniu na 1 mieszkańca [kg], wskaźniki porównawcze.....	54
Wykres 30	Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie powiatu olsztyńskiego w latach 2005-2014.....	55
Wykres 31	Podmioty według grup rodzajów działalności PKD 2007	56
Wykres 32	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą wg sekcji PKD 2007 w powiecie olsztyńskim w 2015 roku.....	56
Wykres 33	Podmioty wg klas wielkości na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2014 r	57

Wykres 34	Dochody gmin powiatu olsztyńskiego z podatku PIT na 1 mieszkańca w 2014 roku	61
Wykres 35	Liczba podmiotów gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w gminach powiatu olsztyńskiego w 2014 roku	62
Wykres 36	Odsetek powierzchni prawnie chronionych (%).....	63
Wykres 37	Turystyczne obiekty noclegowe dynamika zmian wskaźników w latach 2007-2014	67
Wykres 38	Turystyczne obiekty noclegowe oraz miejsca noclegowe w powiecie olsztyńskim w latach 2007-2014	68
Wykres 39	Liczba korzystających z noclegów oraz udzielone noclegi na terenie powiatu olsztyńskiego w latach 2007-2014.....	69
Wykres 40	Liczba organizacji pozarządowych na 10 tys. mieszkańców	71
Wykres 41	Wartości wskaźnika rozwoju społeczno-gospodarczego gmin powiatu olsztyńskiego w roku 2014	75
Wykres 42	Dochody gmin powiatu olsztyńskiego z podatku PIT na 1 mieszkańca w 2014 roku	76
Wykres 43	Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego z języka polskiego i matematyki w gimnazjach gmin powiatu olsztyńskiego w 2014 roku	78
Wykres 44	Liczba podmiotów gospodarki narodowej na 10 tysięcy mieszkańców w gminach powiatu olsztyńskiego w 2014 roku	79
Wykres 45	Saldo migracji na 1000 mieszkańców w gminach powiatu olsztyńskiego w 2014 roku.	81
Wykres 46	Wartości wskaźnika atrakcyjności inwestycyjnej badanych gmin	85
Wykres 47	Wartości wskaźnika podobszaru zasobów pracy badanych gmin	87
Wykres 48	Składowe wskaźnika podobszaru zasobów pracy badanych gmin	87
Wykres 49	Wartości wskaźnika podobszaru kapitału ludzkiego badanych gmin	89
Wykres 50	Składowe wskaźnika podobszaru kapitału ludzkiego badanych gmin	90
Wykres 51	Wartości wskaźnika podobszaru rynku zbytu badanych gmin	92
Wykres 52	Składowe wskaźnika podobszaru rynku zbytu badanych gmin.....	93
Wykres 53	Wartości wskaźnika podobszaru samorządu badanych gmin	95
Wykres 54	Składowe wskaźnika podobszaru samorządu badanych gmin	95
Wykres 55	Udział dochodów własnych w dochodach ogółem.....	121
Wykres 56	Wynik operacyjny	123
Wykres 57	Kwota długu.....	124
Wykres 58	Obsługa długu.....	125

13.3. Spis rysunków

Rysunek 1	Domeny strategiczne powiatu olsztyńskiego	103
Rysunek 2	OSI - Tygrys Warmińsko-Mazurski	114
Rysunek 3	OSI - Aglomeracja Olsztyna	115
Rysunek 4	OSI - Obszary o słabym dostępie do usług publicznych	116

14. Załączniki

14.1. Wskaźniki realizacji Strategii

Podstawowym celem monitoringu jest uzyskanie mierzalnych wyników progresji osiągnięcia celów Strategii. Wymusza to opracowanie szeregu wskaźników agregujących na poziomie strategicznym wyniki działań podejmowanych na rzecz informatyzacji województwa. Wskaźniki monitoringowe, stanowiące podstawę oceny stopnia realizacji Strategii, zamieszczono w tabelach poniżej.

Tabela 56 Wskaźniki dla celu 1

Lp.	Wskaźnik	j.m.
1	Liczba kilometrów dróg wybudowanych/przebudowanych w danym roku	Km
2	Liczba mieszkańców powiatu korzystających z sieci kanalizacyjnej	%
3	Liczba mieszkańców powiatu korzystających z sieci wodociągowej	%
4	Powierzchnia uzbrojonych terenów inwestycyjnych	ha
5	Liczba wybudowanych, wyremontowanych obiektów infrastruktury społecznej	
6.	Powierzchnia powiatu objęta planami zagospodarowania przestrzennego	%

Tabela 57 Wskaźniki dla celu 2

Lp.	Wskaźnik	j.m.
1	Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców	Liczba
2	Dochody budżetu Gmin z tytułu udziału w podatku od osób prawnych	Liczba
3	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowana w danym roku na 1000 mieszkańców	Liczba
4	Udział liczby podmiotów zarejestrowanych w danym roku w gminie w ogólnej liczbie podmiotów zarejestrowanych w danym roku w powiecie olsztyńskim	Liczba

Tabela 58 Wskaźniki dla celu 3

Lp.	Wskaźnik	j.m.
1	Liczba akcji promocyjnych, profilaktycznych z zakresu promocji zdrowia	szt.
2	Wzrost wyników uczniów w szkołach	%
3	Liczba stworzonych szlaków turystycznych	szt.
4	Liczba stworzonych produktów turystycznych	szt.
5	Liczba nowych / zmodernizowanych obiektów kulturalnych	szt.

Tabela 59   Wskaźniki dla celu 4

Lp.	Wskaźnik	j.m.
1	Liczba ngo na terenie powiatu	szt.
2	Liczba inicjatyw lokalnych z terenie powiatu	szt.
3	Liczba nowych ofert świetlic wiejskich z terenu powiatu	szt.
4	Liczba powstałych obiektów turystycznych	szt.